

MEZOPOTAMYA
DİSİPLİNLERARASI ÇALIŞMALAR DERGİSİ

MESOPOTAMIA
JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

(M-JIS)
MESOPOTAMIA
JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

M-JIS

mesopotamya.jis@gmail.com

ISSN: 2791-9706

ULUSLARARASI HAKEMLİ SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES

Yıl / Sayı: 2025 / 5(1)

Year / Issue: 2025 / 5(1)

Publisher / Yayıncı	Contact / İletişim
Prof. Dr. Umut BALCI E-Mail: balci_u@yahoo.de 	Batman Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Batı Raman Kampüsü, Batman. Tel: 04882174041 E-Mail: mesopotamya.jis@gmail.com Web: M-JIS

MESOPOTAMIA: JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

EDİTÖRLER (EDITORS)

İsim (Name)	Alan (Field)	Kurum- E-Mail (Institution- E-Mail)
Doç. Dr. Mustafa DOĞAN	Editor in Chief	Batman Üniversitesi E-Mail: mustafa.dogan@batman.edu.tr
Doç. Dr. Sonay KAYGALAK ÇELEBİ	Assistant Editor	Batman Üniversitesi E-Mail: kaygalak.sonay@gmail.com
Doç. Dr. Nur KULAKOĞLU DİLEK	Assistant Editor	Batman Üniversitesi E-Mail: nurkulakoglu@hotmail.com

YABANCI DİL EDİTÖRLERİ (FOREIGN LANGUAGE EDITORS)

İsim (Name)	Alan (Field)	Kurum- E-Mail (Institution- E-Mail)
Doç. Dr. Fatma KARAMAN	Almanca / German	Fırat Üniversitesi E-Mail: fatmakaraman33@gmail.com
Doç. Dr. Şahin ŞİMŞEK	Arapça / Arabic	Batman Üniversitesi E-Mail: sahinsimsek21@gmail.com
Doç. Dr. Osman ASLANOĞLU	Farsça / Persian	Dicle Üniversitesi E-Mail: aslanogluosman@gmail.com
Dr. Muzaffer KAYA	Fransızca / French	Kırıkkale Üniversitesi E-Mail: muzafterkaya23@hotmail.com
Doç. Dr. Selen TEKALP	İngilizce / English	Dicle Üniversitesi E-Mail: s.tekalp@gmail.com
Doç. Dr. Veysi BABAYİĞİT	Kürtçe / Kurdish	Batman Üniversitesi E-Mail: veysi.babayigit@batman.edu.tr
Öğr. Gör. Mihayel AKYÜZ	Süryanice / Syriac	Mardin Artuklu Üniversitesi E-Mail: mihayelakyuz@artuklu.edu.tr
Prof. Dr. Fatih KANA	Türkçe / Turkish	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E-Mail: fatihkana@comu.edu.tr

ALAN EDİTÖRLERİ (FIELD EDITORS)

İsim (Name)	Alan (Field)	Kurum- E-Mail (Institution- E-Mail)
Dr. Hasan AKREŞ	Arapça (Arabic)	Batman Üniversitesi E-Mail: hassan_akrish@yahoo.com
Prof. Dr. Gülriz KOZBE	Arkeoloji (Archaeology)	Batman Üniversitesi E-Mail: gulriz.kozbe@batman.edu.tr
Doç. Dr. Mehmet ŞEREMET	Coğrafya (Geography)	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi E-Mail: mseremet@yyu.edu.tr
Prof. Dr. Tahir BALCI	Dilbilim (Linguistics)	Çukurova Üniversitesi E-Mail: thbalcii@gmail.com
Prof. Dr. Dursun ZENGİN	Edebiyat (Literatur)	Ankara Üniversitesi E-Mail: durzen2000@yahoo.de
Dr. Erdal BİLGİÇ	Ekonometri (Econometrics)	İstanbul Ayyansaray Üniversitesi E-Mail: erdalbilgic@yahoo.com
Prof Dr. Solmaz ZELYÜT	Felsefe (Philosophy)	Ege Üniversitesi E-Mail: solmazzelyut@hotmail.com
Doç. Dr. Verda İRTİŞ	Hukuk (Law)	Galatasaray Üniversitesi E-Mail: verdairtis@gmail.com
Doç. Dr. Mesut SERT	Maliye (Public Finance)	Hakkâri Üniversitesi E-Mail: mesutsert71@gmail.com
Doç. Dr. Hasan GÜL	Muhasebe (Accounting)	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E-Mail: hasangul@comu.edu.tr
Doç. Dr. Ömer Can SATIR	Müzikoloji (Musicology)	Hitit Üniversitesi E-Mail: omercans@gmail.com
Dr. Abdullah MANAP	Psikoloji (Psychology)	Batman Üniversitesi E-Mail: abdullahmanap@gmail.com

Prof. Dr. Seçkin AYDIN	Resim (Picture)	Batman Üniversitesi E-Mail: seckin.aydin@batman.edu.tr
Prof. Dr. Pelin TAN	Sanat Felsefesi (Philosophy Of Art)	Batman Üniversitesi E-Mail: pelin.tan@batman.edu.tr
Dr. Hakan AYTEKİN	Sinema (Cinema)	Maltepe Üniversitesi E-Mail: hakanaytekin@maltepe.edu.tr
Doç. Dr. Devrim ÖZKAN	Sosyoloji (Sociology)	Harran Üniversitesi E-Mail: ozkandev@hotmail.com
Doç. Dr. Abidin ÇEVİK	Tarih (History)	Kocaeli Üniversitesi E-Mail: abidin.cevik@kocaeli.edu.tr
Prof. Dr. M. Onur GÜLBAHAR	Turizm (Turism)	Batman Üniversitesi E-Mail: onur.gulbahar@batman.edu.tr

İNDEKS EDITÖRÜ (INDEX EDITOR)

Doç. Dr. S. Emre DİLEK	İndeks	Batman Üniversitesi E-Mail: s.emre.d@hotmail.com
------------------------	--------	---

METODOLOJİ EDITÖRÜ (METHODOLOGY EDITOR)

Doç. Dr. Volkan GENÇ	Metodoloji (Methodology)	Batman Üniversitesi E-Mail: volkan.genc@batman.edu.tr
----------------------	-----------------------------	---

YAYIN KURULU (ADVISORY BOARD)

İsim (Name)	Kurum- E-Mail (Institution- E-Mail)
Dr. Taye Emmanuel AKINMULEGUN	Eastern Mediterranean University, CYPRUS E-Mail: emmanuel.akinmulegun@emu.edu.tr
Prof. Dr. Funda BARBAROS ÖZAY	Ege University, TURKEY E-Mail: funda.barbaros@ege.edu.tr
Prof. Dr. Snezana BESERMENJI	University Of Novi Sad, SERBIA E-Mail: snezana.besermenji@dgt.uns.ac.rs
Prof. Dr. Çiğdem BOZ	Fenerbahçe University, TURKEY E-Mail: cigdemboz@gmail.com
Prof. Dr. Neil CARR	University of Otago, NEW ZEALAND E-Mail: neil.carr@otago.ac.nz
Dr. Stefania CARDINALE	Culture, Tourism and Development specialist, ITALY E-Mail: stefania.cardinale@gmail.com
Prof. Dr. Peter DAVIS	Newcastle University, UK E-Mail: peter.davis@newcastle.ac.uk
Prof. Dr. Elias Torres FEIJÓ	University of Santiago de Compostela. SPAIN E-Mail: eliasjose.torres@usc.gal
Prof. Dr. David FENNELL	Brock University. CANADA E-Mail: dfennell@brocku.ca
Prof. Dr. Matthias GLEITZE	Universität Oświęcim in Małopolska, POLEN E-Mail: dr.gleitze@t-online.de
Prof. Dr. Zehra GÜLMÜŞ	Anadolu University, TURKEY E-Mail: zgulmus@anadolu.edu.tr
Doç. Dr. Ayşegül KARS KAYNAR	Humboldt- University, GERMANY E-Mail: aysegul.kars@gmail.com ,
Dr. Dasim KARSAM	Universitas Padjadjaran, INDONESIA E-Mail: dasimkarsam@yahoo.de
Prof. Dr. Charlie MANSFIELD	University of Plymouth, UK E-Mail: charlie.mansfield@plymouth.ac.uk
Prof. Dr. Roger MATTHEWS	University of Reading, UK E-Mail: r.j.matthews@reading.ac.uk
Prof. Dr. Rosanna MESTRE	University of Valencia, SPAIN E-Mail: rosanna.mestre@uv.es

Dr. Óscar NAVAJAS-CORRAL	University of Alcalá, SPAIN E-Mail: oscar.navajas@uah.es
Prof. Dr. Krzysztof OKOŃSKI	Kazimierz Wielki University, POLEN E-Mail: k.okonski@ukw.edu.pl
Dr. Joanna ROSAK-SZYROCKA	Częstochowa University of Technology, POLEN E-Mail: joanna.rosak-szyrocka@wz.pcz.pl
Prof. Dr. Markus SCHUCKERT	The University of New Orleans, USA E-Mail: mrschuck@uno.edu
Prof. Dr. Dallen TIMOTHY	Arizona State Uni. USA E-Mail: dtimothy@asu.edu
Dr. Anastasia P. VALAVANİDOU	Ministry Of Culture and Sports, GREECE E-Mail: valavanidou@hotmail.com
Dr. Roozbeh VAZİRİ	Cyprus Science University, CYPRUS E-Mail: rouzbehvaziri@gmail.com
Dr. Justyna ŻYWIOŁEK	Częstochowa University of Technology, POLEN E-Mail: justyna.zywiolek@wz.pcz.pl

BİLİM KURULU (SCIENTIFIC BOARD)

İsim (Name)	Kurum- E-Mail (Institution- E-Mail)
Alp Emre VAROL	Osmangazi Üniversitesi E-Mail: aevarol@gmail.com
Avni Önder HANEDAR	Sakarya Üniversitesi E-Mail: onderhanedar@sakarya.edu.tr
Bülent AYDIN	Batman Üniversitesi E-Mail: bulent.aydin@batman.edu.tr
Dilek ALTINKAYA NERGİS	Ege Üniversitesi E-Mail: dilek.altinkaya.nergis@ege.edu.tr
Feridun DUMAN	Batman Üniversitesi E-Mail: feridun.duman@batman.edu.tr
Giovanni RUGGIERI	University of Palermo, Italy E-mail: giovanni.ruggieri@unipa.it
Giuliana GUAZZARONI	Italian Ministry of Education E-Mail: juli.guazzaroni@gmail.com
Gülcan ÇAKIR	Anadolu Üniversitesi E-Mail: gcakir@anadolu.edu.tr
Ihsan Seddar KAYNAR	Hakkâri Üniversitesi E-Mail: seddar@gmail.com
Iryna KREIDYCH	National Technical University of Ukraine E-mail: ikreidych@gmail.com
Maria Hadjielia DROTAROVA	University of Presov, Slovakia E-Mail: maria.hadjielia.drotarova@gmail.com
Marica MAZUREK	University of Zilina E-Mail: marica0011@yahoo.ca
Meryem NAKİBOĞLU	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi E-Mail: mnakiboglu@adu.edu.tr
Sema KELEŞ YILDIZ	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi E-Mail: sema.keles@erdogan.edu.tr
Songül Gül TEKDAL	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi E-Mail: ssongulgul@gmail.com
Tamer KUTLUCA	Dicle Üniversitesi E-Mail: tkutluca@dicle.edu.tr
Umut ÜZAR	Karadeniz Teknik Üniversitesi E-Mail: umutuzar@ktu.edu.tr
Yüksel GÜRSOY	Selçuk Üniversitesi E-Mail: ygursoy@selcuk.edu.tr

2025 – 5(1)SAYISININ HAKEMLERİ / REFEREES FOR ISSUE 2025 – 5(1)

Prof. Dr. Aylin SEYMEN, Gazi Üniversitesi

Prof. Dr. Muhammet KOÇAK, Gazi Üniversitesi

Doç. Dr. Ahmet Selçuk AKDEMİR, Turgut Özal Üniversitesi

Doç. Dr. Ali TÜKEL, Dokuz Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Ebru GÜNÖREN, Nevşehir Üniversitesi

Doç. Dr. Eylem Ezgi AHISKALI, Balıkesir Üniversitesi

Doç. Dr. Fırat KARADAŞ, Mustafa Kemal Üniversitesi

Doç. Dr. Olcay KILINÇ, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Yasemin DARANCIK, Çukurova Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülşah KIRAN ELKOCA, Adnan Menderes Üniversitesi

Katkılarından dolayı tüm hocalarımıza teşekkür eder, çalışmalarında kolaylıklar dileriz.

[M-JIS](#) DERGİ EDITÖRLÜĞÜ

We would like to thank all our instructors for their contributions and wish them well in their studies.

M-JIS JOURNAL EDITORIAL

MESOPOTAMIA: JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY STUDIES indexed by

INDEX COPERNICUS, CITE FACTOR, DIRECTORY OF RESEARCH JOURNALS INDEXING, ACADEMIC RESEARCH INDEX, EURASIAN SCIENTIFIC JOURNAL INDEX, ROOT SOCIETY FOR INDEXING AND IMPACT FACTOR SERVICE, CROSSREF, ADVANCED SCIENCES INDEX, COSMOS, ASOS INDEX, SCILIT, GOOGLE SCHOLAR, TOURISM INDEX, FATCAT, OPENALEX, SciencesPO-BIBLIOTHEQUE

Not: İndeks sayfasını açmak için üstüne tıklayınız. / PS: Click on it to open the index page.

(M-JIS)
MESOPOTAMIA
JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

İÇİNDEKİLER CONTENTS

Ali Osman ÖZTÜRK 	
DİLİN ALT KATMANLARI	1
Hulusi GEÇGEL / Emine Göknur OĞUZ 	
EV ÖDEVLERİNİN ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİMİNE ETKİSİNE İLİŞKİN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ	6
Seyfettin GÜZEL / Ali YÜCE 	
AŞIRI TURİZME KARŞI YEREL TOPLULUKLARIN DAYANIKLILIĞI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA: KUŞADASI ÖZELİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA	18
Süleyman BAŞARAN 	
LEARNING LANGUAGES WITH DUOLINGO: MYTH OR REALITY?.....	37
Mehmet Veysi BABAYİĞİT / Ferzan ZENGİN 	
FAUDA'NIN İLK BÖLÜMÜNDE FOUCAULT'NUN “GÖZ” METAFORU: GÖSTERGEBİLİMSEL BİR ÇÖZÜMLEME	48

DİLİN ALT KATMANLARI¹

Prof. Dr. Johann KREUZER – Çev. Ali Osman ÖZTÜRK²

Anahtar Kelimeler	Öz
İdealizm Dil Tin Müzikalite 20. yüzyıl	Johann Christian Friedrich Hölderlin, Almanya'nın en önemli şairlerinden biri olarak kabul edilir. Oldenburglu felsefeci Prof. Dr. Johann Kreuzer, Hölderlin'in eserleri ve felsefedeki rolü üzerine değerlendirmelerde bulunuyor. Hölderlin'in ikinci yaşam döneminin “deli” olarak tanımlanması Wilhelm Waiblinger'in etkisiyle şekillenirken, Kreuzer şairin psikolojik deneyimleri ve politik bağlamını vurguluyor. Hölderlin'in şiirleri kadar teorik metinleri de önemlidir. Kreuzer, Hölderlin'in dil üzerine geliştirdiği felsefi düşünceleriyle Alman İdealizmine yaptığı katkıyı öne çıkarıyor. Hegel'in “Geist” kavramının temelinde Hölderlin'in sezgisel görüşleri olduğunu savunuyor. Dil ve müzik arasındaki bağlantı, Hölderlin'in eserlerinin temelini oluşturuyor. Kreuzer, Hölderlin'in şiirlerinde kelimelerin yalnızca anlam aktarmadığını, aynı zamanda dilin ritmik ve duyuşal yönlerinin metinlere zenginlik kattığını belirtiyor. Hölderlin'in 20. yüzyılda yeniden keşfedilmesi, Heidegger ve Adorno gibi filozofların katkılarıyla günümüz düşünce dünyasında önemli bir yer edinmesini sağlamıştır ve Hölderlin'in dile getirdiği kavramlar günümüz gençlerine hitap edebilir.
Makale Bilgisi	
Çeviri Makalesi	
Gönderim Tarihi: 10.04.2025 Kabul Tarihi: 07.05.2025 Yayın Tarihi: 30.06.2025	

SUB-LAYERS OF THE LANGUAGE

Keywords	Abstract
Idealism Language Geist Musicality 20th century	Johann Christian Friedrich Hölderlin is considered one of Germany's most significant poets. Oldenburg philosopher Johann Kreuzer reflects on Hölderlin's works and his role in philosophical discourse. While Hölderlin's later years have often been described as those of a “madman,” this characterization largely stems from Wilhelm Waiblinger's accounts. Kreuzer instead emphasizes Hölderlin's psychological experiences and the political context of his time. Hölderlin's theoretical writings are just as important as his poetry. Kreuzer highlights his contributions to German Idealism through his reflections on language and philosophy. He argues that Hölderlin's insights were fundamental to Hegel's concept of “Geist.” The connection between language and music is central to Hölderlin's works. Kreuzer points out that in Hölderlin's poetry, words do not merely convey meaning but also possess rhythmic and sensory qualities that enrich the texts. The rediscovery of Hölderlin in the 20th century, with the contributions of philosophers such as Heidegger and Adorno, has given him an important place in today's world of thought, and the concepts expressed by Hölderlin can appeal to today's youth.
Article Info	
Translation Article	
Received: 10.04.2025 Accepted: 07.05.2025 Published: 30.06.2025	

ETİK BEYANI: Çeviri için gerekli izinler alınmış olup arşivlenmiştir.

¹ Carl von Ossietzky Universtaet Oldenburg web sayfasında (<https://uol.de/aktuelles/artikel/subschichten-der-sprache-3911>) 23.03.2020 tarihinde “Subschichten der Sprache” başlığı ile yayınlanmıştır. Dikkatimizi bu makaleye yönlendirip çeviriye özendiren Prof. Dr. J. Kreuzer'e çok teşekkür ederiz. Ç.N.

² Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, A.K. Eğitim Fakültesi, Konya. E-posta: aozturk@erbakan.edu.tr
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2759-2096>

Johann Christian Friedrich Hölderlin 250 yıl önce doğdu - tüm zamanların en ünlü Alman şairlerinden biri. Oldenburglu filozof Johann Kreuzer bu söyleşide Hölderlin’in eserlerinin büyüleyici yönlerini ve felsefe tarihindeki rolünü anlatıyor.

Dr. Kreuzer, Hölderlin Goethe ve Schiller’i tanıyordu ve Schelling ve Hegel gibi önemli filozoflarla arkadaştı. Ancak pek çok kişi Hölderlin’in yaşamı hakkında her şeyden önce bir şey biliyor: Şairin yaşamının ikinci yarısını Tübingen’deki bir kule odasında delirmiş gibi geçirdiği. Peki bu düşünce doğru mu?

Hölderlin, hayatının ikinci yarısını marangoz ustası Ernst Friedrich Zimmer’in Tübingen’de bugün bir müzeye çevrilen ve Hölderlin Derneği’nin binasına ev sahipliği yapan bu evinde geçirdi. Foto: AdobeStock/Manuel Schönfeld

Hölderlin’in bir hastalığı, bir psikoz deneyimi vardı, bu açık. Ancak deli şair imajını şekillendiren, 1822’den itibaren Hölderlin’i ziyaret eden ve onunla yürüyüşlere çıkan şair ve yazar Wilhelm Waiblinger olmuştur. Daha önce, 1805’te Nürtingen’den bir doktor bilirkişi raporunda Hölderlin’in “deliliğinin çılgınlığa dönüştüğünü” yazmıştı. Ama şunu bilmeniz gerekir: Fransız Devrimi’nden sonraki dönemdeyiz. Württemberg’de de otoriter yönetim sisteminin nasıl değiştirilebileceğini düşünen çevreler vardı. Hölderlin, Isaac Sinclair gibi bu insanlarla arkadaştı. Haziran 1804’te onunla birlikte bir muhbirin de hazır bulunduğu bir akşam yemeğine katılmıştı. Sinclair bir vatana ihanet davasında mahkûm edildi. Nürtingen’li doktorun uzman görüşü böylece Hölderlin’i siyasi zulümden korumuş oldu.

Hölderlin 36 yaşında Tübingen Üniversite Hastanesi’ne yatırıldı ve 1807’de iki ila üç yıl ömrü kaldığını belirten bir raporla taburcu edildi.

Ancak daha sonra Tübingen’de Neckar nehri üzerinde marangoz ustası Zimmer’in binasında 37 yıl daha yaşadı. Zimmer, Hölderlin’in “Hyperion” adlı mektup tarzındaki romanını okumuştur. Romanın ilk cildi 1797’de, ikinci cildi ise 1799’da yayımlandı. Zimmer bu romandan çok etkilenmiş ve Hölderlin’e yardım etmek istemişti. Zimmer’in ölümünden sonra kızı Charlotte onun bakımını üstlendi. Hölderlin, korunaklı bir ortam olan kule odasında huzur ve sessizlik içinde yaşıyordu. Orada odaları olan başka insanlar da vardı ve Hölderlin onlarla kâğıt oynuyor ya da pipo içiyordu. Ama gergindi! Bunu, marangoz ustası Zimmer’in ilk yıllarda Hölderlin’in annesine sık sık ayakkabı tabanı faturaları göndermesinden anlayabiliriz. Şair koridorda bir aşağı bir yukarı çok yürümüş olmalı.

Bir filozof olarak şair Hölderlin’e ilgi duymanız nasıl oldu?

Hölderlin sadece şiir ve ünlü romanı “Hyperion” değil, aynı zamanda çoğu fragmanlardan oluşan teorik metinler de yazdı. Tezimin konusu bu teorik fragmanlardan en önemli iki tanesiydi. Bu metinlerde şiirsel dili neyin haklı ve gerekli kıldığına, dilin neyi başarabileceğine ve başarması gerektiğine dair bir anlayış geliştirdi. Bunlar bilinç teorisi, tarih ve dil felsefesi üzerine düşüncelerdir. Beni cezbetti.

Hölderlin felsefe tarihinde nasıl bir rol oynar?

Hölderlin, Alman idealizminin oluşum evresinde, özellikle de Immanuel Kant’ın başlattığı felsefi düşünce devrimini takip eden 1800’lerdeki tartışmalarda merkezi figürlerden biridir. Kant’ın ana eseri “Kritik der reinen Vernunft” [Saf Aklın Eleştirisi]’ndeki merkezi bir nokta şudur: ‘Bu: Düşündüğüm şey tüm fikirlerime eşlik edebilmelidir.’ Bu, öz-bilincin kendini bilen bir öz-ilişki olarak düşünülmesi gerektiği anlamına gelir. Bu, Hegel’in daha sonra “tin” olarak adlandırdığı şeyin temel yapısıdır - başka bir deyişle, başkalarıyla ilişki içindeyken kendisiyle bir ilişki kurarak tanıyan ve bu nedenle gerçek olan örnek. Bilinci ilişkide olduğu şeyden ayıran şey budur. Benim tezim, ki bunu şiddetle savunurum, Hegel’in düşüncelerini geliştirdiği temelin aslında Hölderlin’in özgün içgörüleridir. Hölderlin 1794/95 kış semestrinde Jena’da filozof Johann Gottlieb Fichte’nin üniversitesindeydi. Fichte’nin orada tartışmaya sunduğu şeylere yanıt olarak, spekülasyon idealizmin doğum belgesi gibi bir şey olarak kabul edilebilecek bir kitaptan koparılmış bir yaprak üzerine notlar aldı. Ancak bu yaprak ancak 1961 yılında “Urtheil und Seyn” başlığı altında yayımlanmıştır. Ancak en geç bu zamana kadar Hölderlin’in Alman İdealizminin gelişimindeki önemi açıktı.

Hölderlin’in şiirlerinin nesini özel buluyorsunuz?

Her şeyden önce dilin gerçekliği beni büyülüyor. Önemli şiirlerin birçoğunun sadece fragmanlar halinde olduğunu söylemek gerekir. Ama örneğin “Brot und Wein” [Ekmek ve Şarap] adlı ağıt var ki elimizde tam bir kopyası var. İlk dize şöyle başlar: “Her tarafta şehir dinleniyor; ışıklı sokak sessizleşiyor/ Ve meşalelerle süslenmiş arabalar uzaklaşıyor/...”³ Şair Clemens Brentano, ilk dizinin tamamını en yüksek terimlerle övmüş ve bunun şiirsel dilin rakipsiz bir standardı olduğunu söylemiştir. Bir başka alıntı daha öğrenciyken beni çoktan etkilemişti. Berlin Schaubühne’de Hölderlin’in “Der Tod des Empedokles” [Empedokles’in Ölümü] adlı eserinin bir prodüksiyonunun program kitapçığında okumuştum: “Ama yakında, bir köpek gibi, sesim bahçelerin yollarında duyulacak ...”⁴ O zaman bunu okudum ve şöyle düşündüm: Bunu anladım. Ve sonra kendime sordum: Ne anladım? İşte böyle başladı.

Peki o sırada aklınızdan neler geçiyordu?

Hölderlin “şunu ve şunu görüyorum” demez. Aksine, dizeler belki de sadece müziğin yapabileceği bir şekilde dilin alt katmanlarını paylaşır. Hölderlin’in sesi kusursuzdur. Yukarıda bahsettiğim 1961’de yayınlanan metinde, bir şeyin “dilde kendini iletmesi” şeklinde formüle edilmiştir. Bunun çift anlamı vardır, çünkü Hölderlin için “iletişim kurmak” sadece iletişim kurmak anlamına gelmez, aynı zamanda bir şeyin paylaşılması ve böylece iletilir hale gelmesi anlamına da gelir.

Bu somut olarak ne anlama gelmektedir?

Her cümle bir yargı biçimine sahiptir - başka bir deyişle, Hegel’in deyimiyle “duyusal kesinlik” olarak aslen “bir” olanı “paylaşır”. Bu Bir’i kendiniz söyleyemezsiniz, çünkü cümlelerdeki kelimeler her zaman yargıda bulunur. Ancak sözcüklerden kaçan şey, sözcüklerin dilde yapılandırıldığı biçimde iletilir. Örneğin Hölderlin’in “Friedensfeier” şarkısında, “sessizlik geri döndüğünde, bir dil de vardır” der. Dil, önermesel içeriğe, yani ‘iletmişimiz’ ‘anamlara’ indirgenemez. Aksine, duyusal, jestsel ve müzikal bir boyutu da vardır. Bu boyutu dilsel formda yakalamak - Hölderlin’in büyüleyici yanı budur. Onun dilini karakterize eden şey budur. Bu arada, bir metnin ya da şiirin tamamlanıp tamamlanmadığı belirleyici değildir. Önemli olan dili bulma eylemidir.

Hölderlin bugün neden hala güncel?

³ „Ringsum ruhet die Stadt; still wird die erleuchtete Gasse/ Und, mit Fackeln geschmückt, rauschen die Wagen hinweg /...“ (Ç.N.)

⁴ „Bald aber wird, wie ein Hund, umgehn/ In der Hitze meine Stimme auf den Gassen der Gärten ...“ (Ç.N.)

Hölderlin her şeyden önce 20. yüzyılın bir keşfi. Bunu geçen yüzyılın iki büyük yazarında görmek mümkündür: Filozof Martin Heidegger bir keresinde çalışmalarının amacının “Hölderlin’in sözlerini duyurmak” olduğunu söylemişti. Hatta “Spiegel” haber dergisine verdiği bir röportajda Hölderlin’i “geleceğe işaret eden şair” olarak nitelendirmiştir.^[5] Ancak Heidegger’in karşıtı Theodor W. Adorno için bugünün felsefesi, kendi deyiimiyle “Hölderlin’in geç dönem ilahilerinde felsefi olarak felsefenin önünde olanın” hakkını vermekle de ilgilidir. Bu, onun ulaştığı dilsel gerçeklikle bağlantılıdır. Bu, 21. yüzyılın başında daha önce olduğundan daha az önemli değildir. Rus yazar Olga Martynova kısa süre önce FAZ’daki bir makalesinde şöyle yazmıştı ‘Politik olarak nerede durursanız durun ve hangi kıtada hareket ederseniz edin - nerede şiiirden bahsediliyorsa, Hölderlin de oradadır.’^[6] Hölderlin 83 dile çevrildi - yani muazzam bir rezonans var.

Öyleyse gençlere şunu mu söylemeliyiz: Hölderlin’i okuyun - onda kelimelerden daha fazlası var?

Evet, bence bu işe yarar. Sosyal medya çağında dilin neye indirgendiğine baktığımızda, benim deneyimim özellikle gençlerin güçlü bir duyarlılığa sahip olduğu yönünde. Bu, bir tür kaide üzerinde duran alçıdan ağır bir Hölderlin ile ilgili değil. Onun metinleriyle uğraşmak zorundasınız. Ve bu işe yarıyor - en azından müziğe, müzikal oluşumlara içsel bir yakınlıkları olduğu için. Bu da bugün hâlâ gençlere Hölderlin için ilham verebilecek bir yaklaşımın önünü açıyor.

Röportaj: Constanze Böttcher

(Yayın tarihi: 02/03/2020)

J. Kreuzer’in Kısa Özgeçmişi

Dr. Johann Kreuzer 2002-2023 arası Oldenburg Carl von Ossietzky Üniversitesi’nde felsefe tarihi dersleri verdi. Araştırma alanları arasında antik çağdan günümüze metafiziğin tarihi ve eleştirisi ile Hölderlin odaklı Alman İdealizmi yer almaktadır. *Hölderlin El Kitabı*’nın editörüdür; Mart 2023 tarihine kadar Oldenburg Carl von Ossietzky Üniversitesi bünyesinde bulunan *Adorno Araştırma Merkezi* ve *Hannah Arendt Merkezi*’nin başkanlığını yürüttü. Kreuzer, 2018 yılından bu yana *Uluslararası Hölderlin Topluluğu*’nun da başkanıdır.

İrtibat: Prof. Dr. Johann Kreuzer # Institut für Philosophie. E-Posta: johann.kreuzer@uol.de

⁵ <https://bublitz.org/wp-content/uploads/2018/03/Heidegger-Spiegel-31-05-1976.pdf> (bkz. EK. Ç.N.)

⁶ Martynova, Olga (2020). “Der Dichter in Frankreich: Hölderlin und die braunen Frauen von Bordeaux”. Seine Geburt liegt in diesem Jahr zweihundertfünfzig Jahre zurück, doch seine Dichtung ist lebendig. Was aber findet man, wenn man sich auf die Spuren von Hölderlins letzter großer Reise begibt? *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 07.01.2020 <https://www.faz.net/aktuell/feuilleton/buecher/autoren/auf-den-spuren-von-hoelderlins-letzter-reise-16568231.html> (Ç.N.)

EK:

„Nur noch ein Gott kann uns retten” [“Sadece bir Tanrı bizi kurtarabilir”]. *Der Spiegel*, Nr. 23, 1976, s. 193-219. Kaynak: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bublitz.org/wp-content/uploads/2018/03/Heidegger-Spiegel-31-05-1976.pdf (Ç.N.)

(M-JIS)
MESOPOTAMIA
JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

Citation (Atıf): Geçgel, H. & Oğuz, E. G. (2025). Ev Ödevlerinin Çocukların Bilişsel Gelişimine Etkisine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Görüşleri. *Mesopotamia Journal of Interdisciplinary Studies*, 5(1), 6-17.
DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/mjis.81737>

EV ÖDEVLERİNİN ÇOCUKLARIN BİLİŞSEL GELİŞİMİNE ETKİSİNE İLİŞKİN TÜRKÇE ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Doç. Dr. Hulusi GEÇGEL¹
Emine Gökür OĞUZ²

Anahtar Kelimeler	Öz
Ev ödevi Bilişsel gelişim Türkçe öğretmeni görüşleri Nitel araştırma Durum çalışması	Bu araştırma, ev ödevlerinin çocukların bilişsel gelişimine etkisine ilişkin Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini belirlemeyi amaçlar. Araştırmada ev ödevlerinin çocukların bilişsel gelişimine etkisi hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini öğrenmek amacıyla nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu Türkiye'nin batı illerinde araştırmaya katılmak isteyen Türkçe öğretmenleri oluşturur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi için nitel veri analiz yöntemlerinden tümdengelimci analiz yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma bulguları öğrenmenin kalıcılığı, konu pekiştirme, sorumluluk bilinci geliştirme ve bilişsel gelişime katkıları nedeniyle ev ödevlerini öğretmenlerin olumlu karşıladıklarını ortaya koymaktadır. Öğretmenler, ev ödevlerinin öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini geliştirdiğini, öğrenme sürelerini olumlu etkilediğini ve yapılan geri bildirimlerle öğrencilerin doğru öğrenmeler gerçekleştirdiğini belirtmiştir.
Makale Bilgisi	
Araştırma Makalesi	
Gönderim Tarihi: 23.04.2025 Kabul Tarihi: 17.05.2025 Yayın Tarihi: 30.06.2025	

TURKISH TEACHERS' OPINIONS ABOUT THE EFFECT OF HOMEWORK ON CHILDREN'S COGNITIVE DEVELOPMENT

Keywords	Abstract
Homework cognitive development Turkish teachers' views qualitative research case study	This research aims to determine the opinions of Turkish teachers regarding the effects of homework on children's cognitive development. In the research, a case study design, one of the qualitative research designs, was used to learn the views of Turkish teachers on the effects of homework on children's cognitive development. The study group consists of Turkish teachers in the western provinces of Türkiye who wanted to participate in the research. In order to examine the views of the teachers who participated in the research, the deductive analysis method, one of the qualitative data analysis methods, was used. A semi-structured interview form was used in this research. As a result of the research, all Turkish teachers find it right to give homework and think that this is important in terms of students' permanent learning, reinforcing the subjects, gaining a sense of responsibility and contributing to their cognitive development. Teachers stated that homework develops students' high-level thinking skills, positively affects their learning time and that students learn correctly with the feedback given.
Article Info	
Research Article	
Received: 23.04.2025 Accepted: 17.05.2025 Published: 30.06.2025	

ETİK BEYANI: Bu çalışmanın veri toplama uygulaması için Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'ndan 21.03.2025 tarih ve 21/82 sayılı etik kurul izni alınmıştır.

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Öğretmenliği Bölümü. hgecgel@comu.edu.tr

² Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, goknuroguz@hotmail.com

GİRİŞ

Ödev, öğrencilerin öğrenme süreçlerini desteklemek, derslerde ele alınan konuları daha iyi anlamalarını sağlamak ve konunun pekiştirilmesine yardımcı olmak, aynı zamanda onları belirli bir konuda araştırma ya da inceleme yapmaya teşvik etmek amacıyla planlanan ders dışı etkinliklerdir (Gün, 1995). İşlenmekte olan konunun öğrencilerde kalıcı olması için öğretmenin yönlendirmesiyle öğrencilere yaptırılan etkinlikler Gündoğan Özben, 2006) ve öğretmenler tarafından kullanılan ortak bir öğrenme-öğretme tekniği (Barnes, 2001) olarak da tanımlanabilir.

Ödevler öğrenme sürecinde bireyin var olan bilgilerini genişletmesine, yeni bilgi ve beceriler kazanmasına olanak sağlayan önemli araçlardan biridir (Gür, 2003; Türkoğlu, İflazoğlu ve Karakuş, 2007). Bu süreç içinde ev ödevi, bireyin sınıf içinde öğrendiklerini pekiştirmesine yardımcı olmanın yanı sıra aile desteği de alınarak sonuca ulaşılmasını sağlayan bir sorumluluk ortaya çıkar (Arslan, 2022; Türkoğlu, İflazoğlu ve Karakuş, 2014). Yapılandırıcı yaklaşım ve beceri odaklı programlarda öğrenilip geliştirilmesi bilgi ve becerilerde okul çalışmaları tek başına yetersiz kalmakta, okul dışında da çeşitli ev ödevleriyle öğrencilerin bu becerileri geliştirmesine yardımcı olmak gerekmektedir. Bu nedenle yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenme süreci içindeki becerileri geliştirmek için öğrencilere ev ödevi verilmesi gerekli görülmektedir (Güneş, 2014).

Ev ödevleri öğrencilere öğrenmenin yalnızca okul veya sınıfta gerçekleşmeyeceğini, okul dışı ortamlarda da öğrenmelerin olabileceğini fark ettirir. Aynı zamanda öğrenciyi bağımsızlığa, girişkenliğe yöneltirken sorumluluk duygusu kazanmasını da sağlar (Cooper, 2001); bireyin var olan yeteneklerini ortaya çıkarır, öğrendiği becerileri yeni durumlara aktarmalarını sağlar (Blazer, 2009).

Belirlenen amaca ulaşabilmesi ve öğrenmeyi daha iyi hâle getirebilmesi için ev ödevinde olması gereken bazı özelliklerden söz edilebilir. Öncelikle, öğrencilerin öğrenmenin gerçekleşmesi için ödevin önemli olduğunu bilmesi, konuyla ilgili güdülenmelerinin artması sağlanmalıdır (Paulu, 1998). Güdülenmenin devamlılığının sağlanması açısından öğretmenler ödevi vermekteki amaçlarını öğrencilere anlatmalı, öğrenmeye katkı sağlamayacak ödevler vermemelidir (Sullivan ve Square, 1996). Verilmek istenen ev ödevinin süresine, sıklığına ve kapsamına sınıf düzeyine göre karar verilmelidir. Öğretmenin ortalama başarı düzeyindeki bir öğrenciyi göz önünde bulundurarak ödevi tamamlayacağı süreye yönelik karar verebilir. Ev ödevinin miktarı için en uygun ölçüt “sınıf düzeyi x 10” dakikada tamamlanacak şekilde olmasıdır (Cooper, 2001). Birinci sınıftaki öğrencinin her dersin ödevi için harcayacağı günlük ideal süre 10 dakika olabileceken, lise öğrencisi bir ders için en fazla iki saat harcamalıdır. Walberg ve Paik (1999), öğretmenlerin ödevlerle ilgili dönüt yapmasının, ödevler üzerinde düzeltmeler yapmasının, sorular ve çözümler üzerine yaptığı yorumların başarıyı artırdığını ifade etmektedir. Ödevler istenen bilgi ve becerileri kazandıracak kadar yeterli hem de öğrencinin motivasyonunu düşürmeyecek, onu ailesi ve çevresiyle olan ilişkilerini kısıtlamayacak uzunlukta olmalıdır. Gereğinden fazla verilen ödev öğrenciyi öğrenmeye karşı isteksizleştirebilir, öğrencide derslere karşı olumsuz tutum geliştirmesine sebep olabilir (Büyüktokatlı, 2009).

Ev ödevi ile ilgili alan yazını incelemesi yapıldığında, araştırmalarda konunun farklı yönlerine dikkat çekildiği ve ev ödeviyle ilgili çeşitli tartışmaların olduğu görülmektedir. Alan yazınında ev ödevlerinin akademik başarı (Koçak, 2022; Duru ve Çöğmen, 2017; Güneş, 2014; Hizmetçi, 2007; Kapıkıran ve Kıran, 1999; Demirtaş, 2011; Taşlıcalı, 2020), tutum (Akçöltekin ve Doğan, 2013; Özer ve Öcal, 2012; Yeşilyurt, 2006; Yücel, 2004) ve sorgulama becerileri (Güder, 2022) üzerindeki etkisini inceleyen araştırmalar mevcuttur. Ayrıca ev ödevlerine yönelik öğrenci, öğretmen ya da veli görüşlerinin incelendiği araştırmalar da bulunmaktadır (Aladağ ve Doğu, 2009; Büyükalan ve Altınay, 2018; Büyüktokatlı, 2009; Calp, 2012; Çeliköz ve Selimoğlu, 2017; Gögebakan, 2023; Kaya-Kaçar, 2023; Kütükte, 2010; Sarıgöz, 2011; Şen ve Gülcan, 2012; Varışoğlu ve Şeref, 2012). Bu araştırmanın amacı ev ödevlerinin çocukların bilişsel gelişimine etkisi hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini incelemektir. Bu hedeflere ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ev ödevi verilmesini doğru buluyor musunuz? Niçin?
2. Ev ödevlerinin nasıl bir işlevi olduğunu düşünüyorsunuz?
3. Ev ödevlerinin bilişsel gelişime nasıl bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
4. Ev ödevlerinin öğrencilerin öğrenme süreçlerini nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

5. Ev ödevlerinin öğrencilerin sorumluluk bilincine katkısı olduğunu düşünüyor musunuz? Niçin?
6. Yapılan geribildirimlerde öğrencilerin bilişsel düzeylerinde nasıl bir değişim olduğu gözlemlenmektedir?

1. YÖNTEM

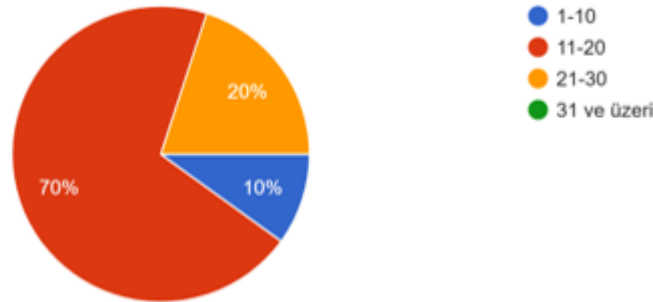
1.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada ev ödevlerinin çocukların bilişsel gelişimine etkisi hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşlerini öğrenmek amacıyla nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, belirli bir durum veya olayın nasıl işlediği ve geliştiği hakkında kapsamlı bilgi edinmek için çeşitli veri toplama tekniklerini kullanan yöntemdir (Chmiliar, 2010). Bu çalışma deseninde de araştırmacının rolü çok önemlidir; çünkü veri toplama süreci standarda bağlı değildir. İyi bir araştırmacı olabilmek için; iyi sorular sormak, verilen cevapları yorumlamak, kendi ideoloji ve fikirlerine kapılmamak önemlidir (Subaşı ve Okumuş 2017).

1.2. Çalışma Grubu

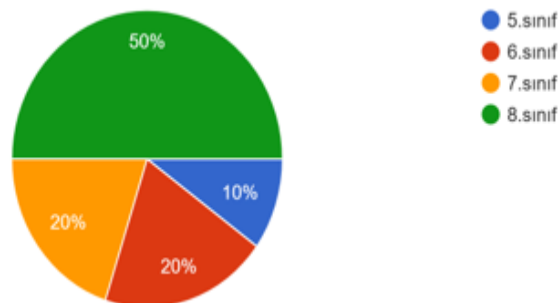
Bu araştırmanın çalışma grubu, Türkiye'nin batı illerinde görev yapan Türkçe öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 10 öğretmen, çalışmada K1, K2, K3... şeklinde kodlanmıştır. Her bir katılımcı gönüllülük esasına göre seçilmiş ve çalışmadan önce her katılımcıdan çalışmaya katılmak istediklerine ilişkin onay alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubu basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Bu örnekleme yönteminde evrendeki tüm birimler, örneğe seçilmek için eşit ve bağımsız şansa sahiptir. Diğer bir deyişle tüm bireylerin seçilme olasılığı aynıdır ve bir bireyin seçimi diğer bireylerin seçimini etkilememektedir (Büyüköztürk, Çakmak Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

Şekil 1. Araştırmaya Katılanların Kıdemleri

Grafik 1'de araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin meslekte çalışma sürelerine ilişkin dağılıma yer verilmiştir. Grafik incelendiğinde 11-20 yıl arası deneyime sahip 7 öğretmen, 21-30 yıl arası deneyime sahip 2 öğretmen, 1-10 yıl arası deneyime sahip 1 öğretmenin araştırmada yer aldığı görülmektedir. Bu da araştırmaya katılan 11-20 yıl arasında deneyime sahip olan öğretmenlerin sayısının diğer gruplara göre daha fazla olduğunu ifade etmektedir.

Şekil 2. Araştırmaya Katılanların Girdikleri Sınıf Düzeyleri

Grafik 2 incelendiğinde araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinden yarısının (%50) 8. sınıflarda ders verdiği görülmektedir. Öğretmenlerin %10'u 5. sınıf, %20'si 6. sınıf ve %20'si 7. sınıfta ders vermektedir.

1.3. Veri Toplama Süreci

2024-2025 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin batısında bir ilde çalışan Türkçe öğretmenlerine, önceden hazırlanmış ve iki alan uzmanı tarafından kontrol edilmiş olan sorular Google Forms yoluyla ulaştırılmıştır. Araştırmada katılımcılara 6 soru sorulmuş olup katılımcılardan soruları cevaplamaları istenmiştir. Katılımcılara araştırma süresince soruları rahat bir şekilde cevaplayabilmeleri için belli bir süre verilmiş ve bu süre içerisinde formu yanıtlamaları beklenmiştir. Veri toplama süreci bittiğinde veriler Google Forms'tan indirilmiştir.

1.4. Veri Toplama Aracı

Çalışmanın verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak ev ödevlerinin çocukların bilişsel gelişimine etkisi hakkında Türkçe öğretmenlerinin görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır. Görüşme formu, araştırmacı tarafından çalışmanın amacına uygun şekilde hazırlanmıştır. Görüşme soruları öğretmenlere gönderilmeden önce uzman görüşüne sunulmuş, bir öğretmene pilot olarak uygulanmış ve önerilen düzeltmeler yapılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda son hâli verilen görüşme formundaki sorular, yarı yapılandırılmış şekilde öğretmenlere uygulanmıştır. Öğretmenler görüşme formlarına düşüncelerini yazılı olarak iletmışlerdir. Daha sonra bu formlar araştırmacı tarafından, olduğu gibi bilgisayar ortamına aktararak geçerlilik sağlanmıştır. Kodların ve kategorilerin belirlenmesinde daha çok bulgulara ortaya çıkan kavramlar etkili olmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular şunlardır:

1. Ev ödevi verilmesini doğru buluyor musunuz? Niçin?
2. Ev ödevlerinin nasıl bir işlevi olduğunu düşünüyorsunuz?
3. Ev ödevlerinin bilişsel gelişime nasıl bir katkısı vardır?
4. Ev ödevleri öğrencilerin öğrenme sürelerini nasıl etkiliyor?
5. Ev ödevleri öğrencilerin sorumluluk bilincinin gelişmesini nasıl etkiliyor?
6. Yapılan geribildirimlerle öğrencilerin bilişsel düzeylerinde nasıl bir değişim görülmektedir?

1.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmadan elde edilen verileri analiz etmek için nitel veri analiz tekniklerinden tümdengelimci analiz tekniği kullanılmıştır. Tümdengelimci analiz tekniğinde elde edilen veriler, daha önceden araştırma sorusu veya alt sorularından yola çıkarak belirlenmiş temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu araştırmada da araştırmanın alt problemleri doğrultusunda temalar oluşturulmuştur. Temalardan hareketle kodlar belirlenmiştir.

1.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik, araştırma sonuçlarının çeşitli yöntemlerle kontrol edilmesini ifade ederken, güvenilirlik ise araştırma sonuçlarının farklı uzmanlar tarafından da incelenmesini içerir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Araştırmada elde edilen veriler, verilerin analizi, yorumlanması ve sonuç aşamasına kadar tüm süreçler alanında uzman farklı bir kişinin eleştirel bakış açısıyla tekrar incelenmiş ve alınan geri bildirimler doğrultusunda araştırmanın tüm süreçleri tekrar gözden geçirilmiştir. Bulgular bölümünde katılımcıların cevaplarından doğrudan yapılan alıntılar ile birlikte araştırmanın inandırıcılığı artırılmıştır.

2. BULGULAR

Tablo 1. Ev Ödevi Verilmesiyle İlgili Öğretmen Görüşleri

Kodlar	f
Doğru	10
Kalıcılık	4
Pekiştirme	3
Konuyu Kavrama	2

Sorumluluk

1

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin tamamının ev ödev verilmesinin doğru olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Bununla beraber kalıcılık (f=4), pekiştirme (f=2), konuyu kavrama (f=2), sorumluluk (f=1) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K1: Evet doğru buluyorum. Çünkü çocuklar ödevler sayesinde konuları pekiştirme imkânı buluyorlar.

K2: Doğru buluyorum.

K3: Evet, öğrenilen bilgilerin pekiştirilmesi, öğrenme eksikliği varsa giderilmesini sağlar.

K4: Ev ödevlerinin öğrencilerin okulda öğrendiklerini evde tekrar etmelerini ve konuyu daha iyi kavramalarını sağlığını düşünüyorum. Aynı zamanda öğrencilerin sorumluluk duygusunun gelişmesini ve düzenli çalışma alışkanlığı kazanmalarına katkıda bulunduğunu düşünüyorum. Bunun için ödev verilmesini doğru buluyorum.

K5: Evet

K6: Evet. Derste işlenen konunun tekrar edilmesi daha çok kalıcılık sağlıyor

K7: Kesinlikle doğru. Derste öğrendiklerini tekrar etmeleri ve bilgilerin kalıcı olması için gerekli

K8: Evet. Tekrar etmenin bilginin uzun süreli hafızaya taşınmasındaki önemi büyüktür. Ayrıca bazı ödevlerin aile ile birlikte yapılması gerekiyor ki bu da aile içi yardımlaşma ve iş birliğini güçlendirir.

K9: Evet, çünkü anlatılan konunun evde pekiştirilmesi için gereklidir. Ayrıca neyi ne kadar öğrendiği ve öğrenmediğini konusunda kendisini değerlendirme fırsatı bulur.

K10: Evet doğru buluyorum. Tekrar olmadan bilgilerimizin kalıcılığını sağlayamayız.

Tablo 2. Ev Ödevlerinin İşlevleri Hakkında Öğretmen Görüşleri

Kodlar	f
Konuyu pekiştirme	5
Kalıcı öğrenme	5
Sorumluluk bilinci	3
Geribildirim	2
Derse hazırlık	2
Eksik öğrenmeleri giderme	1
Bilgileri taze tutma	1

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenler ev ödevlerinin işlevleri hakkındaki görüşlerini konuyu pekiştirme (f=5), kalıcı öğrenme (f=5), sorumluluk bilinci (f=3), geribildirim(f=2), derse hazırlık (f=2), eksik öğrenmeleri giderme (f=1), bilgileri taze tutma (f=1) şeklinde belirtmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K1: Konuları pekiştirme ve kalıcı öğrenmeyi sağladığını düşünüyorum.

K2: Konu tekrarı yapma, eksik öğrenmeleri giderme, soru çözme becerisi geliştirme

K3: Öğrencide sorumluluk bilinci gelişmesini sağlar. Konuyu pekiştirir.

K4: Çocukların zamanlarını etkili kullanmalarını sağlıyor. Öğretmene konunun ne kadar anlaşıldığıyla ilgili geri bildirimi veriyor. Aynı zamanda çocuğa sorumluluk bilinci kazandırıyor.

K5: Dersi tekrar edip kalıcı hafızaya yerleştirmek, sonraki derse hazırlık olarak faydalı görüyorum.

K6: Ev ödevleri çocukların öğrendikleri bilgileri tekrar ederek pekiştirmelerini sağlıyor. Tekrar edilen bilgi unutulmuyor ve çocuklar bir konuyu öğrendikten sonra o konuyla bağlantılı olan diğer konuyu daha güzel kavlıyorlar.

K7: Derste öğrendiklerini pekiştirmek bilgileri taze tutmak

K8: Okulda öğrenilen bilgiyi pekiştirir, hafızada kalmasını kolaylaştırır. Sorumluluk ve görev bilincini geliştirir.

K9: Ödevlerin okul ortamında kontrolü yapıldığı zaman öğrencinin ne kadar öğrenip ne kadarını öğrenmediğini anlamamıza yardımcı olur.

K10: Tekrar yaparak öğrenme sürecinin etkililiğini ve kalıcılığını sağlıyor.

Tablo 3. Ev Ödevlerinin Bilişsel Gelişime Katkısı Hakkında Öğretmen Görüşleri

Kodlar	f
Üst düzey düşünme	3
Kalıcılık	3
Doğru ve hızlı cevap	1
Hatırlamayı kolaylaştırma	1
Farklı çözümler üretme	2

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenler ev ödevlerinin bilişsel gelişime katkısı hakkındaki görüşlerini üst düzey düşünme (f=3), kalıcılık (f=3), doğru ve hızlı cevap (f=1), hatırlamayı kolaylaştırma (f=1), farklı çözümler üretme (f=2) şeklinde belirtmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K1: Ev ödevleri bilişsel süreci harekete geçirdiği için yapılan tekrarlar olumlu etki yapar.

K2: Analitik düşünmeye faydası var.

K3: Problem çözme, analiz gibi üst düzey düşünme becerilerini geliştirir.

K4: Araştırma becerilerinin gelişmesine katkıda bulunurken, sorunlara farklı çözüm Tolunay bulmalarını da sağlıyor.

K5: Kalıcı hale gelmesini kolaylaştırıyor.

K6: Öğrenme süreci daha hızlı ve kalıcı olmaktadır.

K7: Kalıcı öğrenme sağlar.

K8: Bilişsel gelişimi tanımlayan tüm zihinsel etkinliklerin gerçekleşmesini sağlayarak bu gelişimi destekler. (Okuma, anlama, yorumlama, kullanma, akılda tutma, vb.)

K9: Evet vardır. Öğrendiklerini hatırlamasını ve uygulamasını sağlar.

K10: Olumlu yönde etkisi olduğunu düşünüyorum. Uyarıcıların nöronlarımız arasındaki bağlantıları harekete geçirerek daha hızlı ve doğru cevaplar ile hızlı cevap vermemizi kolaylaştırıyor.

Tablo 4. Ev Ödevleri Öğrencilerin Öğrenme Sürelerine Etkileriyle İlgili Öğretmen Görüşleri

Kodlar	f
Hızlandırma	4
Kalıcılık	3
Öğrenme	3
Aktif	1
Kolaylaştırma	1

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenler ev ödevlerinin öğrencilerin öğrenme sürelerine etkileri hakkındaki görüşlerini hızlandırma (f=4), kalıcılık (f=3), öğrenme (f=3), aktif (f=1), kolaylaştırma (f=1) şeklinde belirtmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K1: Öğrenme süreçlerinde öğrencinin aktif rol almasını sağlayarak eğitim öğretim sürecine katar.

K2: Öğrenme sürecini daha hızlandırıyor

K3: Olumlu etkiler, kalıcılık sağlar.

K4: Öğrenme süreçlerini hızlandırdığını ve kolaylaştırdığını düşünüyorum.

K5: Öğrenme süreleri kısalıyor.

K6: Ev ödevlerini düzenli yerine getiren öğrencilerin öğrenmeleri daha hızlı ve daha kalıcı oluyor.

K7: Kısa tekrarlarla uzun süreli öğrenme gerçekleşir

K8: Akılda tutma ve yorumlama gibi beceriler gerektirdiği ve bu becerileri geliştirdiği için öğrenmenin tam anlamıyla gerçekleşmesini sağlar.

K9: Öğrendiklerini uygulama yapması için bir fırsattır. Ayrıca öğrenci bireysel olarak da kendi kendini öğrendikleriyle ilgili değerlendirir.

K10: Öğrenilen bilgilerin tekrar sürecinde daha kalıcı bir öğrenmeyi desteklediğini düşünüyorum.

Tablo 5. Ev Ödevleri Öğrencilerin Sorumluluk Bilincinin Gelişmesi Hakkında Öğretmen Görüşleri

Kodlar	f
Evet	10
Zamanlama	4
Planlama	2
Disiplin ve düzen	2

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenler ev ödevlerinin öğrencilerin öğrenme sürelerine etkileri hakkındaki görüşlerini evet (f=10), zamanlama (f=4), planlama (f=2), disiplin ve düzen (f=2), şeklinde belirtmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K1: Evet katılıyorum. O görevin kendine ait olduğunu bilir ve bu yönde hareket eder.

K2: Evet zamanında yetiştirme ödevi verilen zamanda teslim ederek sorumluluk kazandırıyor

K3: Evet, zamanı yönetme becerisini geliştirir. Sorumluluklarını yerine getirmesi gerektiği de öğrenir.

K4: Evet, katkısı olduğunu düşünüyorum. Ödevlerin yapılması için belli bir zaman diliminin ayrılması ve planlamanın yapılması gerekiyor.

K5: Kontrol edilirse sorumluluğunu yerine getiriyor.

K6: Ev ödevlerini yapmayı küçük yaşta alışkanlık haline getiren öğrenciler daha disiplinli ve başarılı öğrenciler oluyor.

K7: Düzenli çalışmayı öğretir.

K8: Evet. Ödev yapma başlı başına bir sorumluluktur. Çocuk bu sorumluluğu yerine getirdikçe olumlu yönlerini fark eder ve bu bilinç hayatın doğal akışı içerisinde yerini alır.

K9: Ev ödevleri alışkanlıklara yol açtığı zaman sorumluluk duygusunu da geliştirir. Öğrenci aynı zamanda verilen ödevi zamanında yapması gerektiği öğrenir. Böylece bugün işini yarına bırakmanın olumsuz sonuçlar doğuracağını da öğrenmiş olur.

K10: Her işi zamanında yapma anlayışı sorumlulukları bilincinin gelişimini etkiler.

Tablo 6. Geri Bildirimlerin Bilişsel Gelişime Etkisine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Kodlar	f
Doğru öğrenme	5
Cesaretlendirme	2
Öğrenme isteğinde artış	1
Başarıyı arttırma	1
Sorumluluk alma	1

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenler yapılan geribildirimlerle öğrencilerin bilişsel düzeylerinde oluşan değişimler hakkındaki görüşlerini doğru öğrenme (f=5), cesaretlendirme (f=2), öğrenme isteğinde artış (f=1), başarıyı arttırma (f=1), sorumluluk alma (f=1) şeklinde belirtmişlerdir. Konuyla ilgili öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

K1: Olumlu geribildirimler çocuğu cesaretlendirir. Yapılan hataları görmeleri de doğru ve eksiksiz öğrenmeyi sağlar.

K2: Hızlı okuma kısa sürede soru çözme

K3: Kavramaya ve bilgiyi yapılandırılmalarına yardımcı olur.

K4: Öğrencinin konuyu ne kadar anladığı hakkında bilgi verdiği için bundan sonraki öğrenme-öğretme sürecinin planlamasına yardımcı oluyor. Öğrenciye olumlu dönüş verildiğinde motivasyonunu artışı sağlıyor.

K5: Sorumluluk almayı öğreniyor, verilen emeğin farkına varıldığını görmek öğrencide öğrenme isteğini arttırıyor.

K6: Öğrenci tam olarak öğrenemediği noktayı öğrenip o konu üzerinde çalışma yaparak öğrenme sürecini tamamlamaktadır.

K7: Eksiklerini hatalarını görerek doğru bilgi öğrenir.

K8: Özellikle yanlışlarını görüp farklı bakış açılarıyla bakmak bilişsel becerilerini geliştirir.

K9: Eksik ve yanlış öğrenmelerin düzeltilmesi sağlanır. Böylece öğrenci aktif katılımında bulunarak öğrenmenin kalıcı olmasını sağlar.

K10: Olumlu bir geri bildirim ile başarılarını ileriye doğru yükselttiklerini gözlemledim.

SONUÇ

Bu araştırma Türkçe öğretmenlerinin, ev ödevlerinin çocukların bilişsel gelişimine katkısına yönelik görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Öğretmenlerin bu araştırma için hazırlanan görüşme sorularına vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen veriler, öğretmenlerin genel olarak ev ödevlerinin öğrencilerin bilişsel süreçleri üzerinde olumlu etkileri olduğuna inandıklarını ortaya koymaktadır. Bulgular, öğretmenlerin ev ödevlerini öğrenilen bilgilerin kalıcılığını sağlama, konuları pekiştirme, sorumluluk bilincini geliştirme ve genel bilişsel gelişime katkıda bulunma gibi önemli işlevleri nedeniyle desteklediklerini göstermektedir.

Öğretmenlerin ev ödevlerinin bilişsel gelişime katkısına yönelik görüşleri incelendiğinde, özellikle üst düzey düşünme becerilerinin geliştirilmesi vurgusu dikkat çekmektedir. Öğretmenler, ev ödevlerinin öğrencileri problem çözme, analiz yapma ve farklı çözüm yolları üretme gibi zihinsel süreçlere teşvik ettiğini belirtmişlerdir. Bu bulgu, ev ödevlerinin sadece tekrar amaçlı değil, aynı zamanda öğrencilerin daha karmaşık bilişsel becerilerini destekleyici bir araç olarak görüldüğünü işaret etmektedir.

Araştırmanın bir diğer önemli sonucu, ev ödevlerinin öğrencilerin öğrenme sürelerini olumlu yönde etkilediği yönündeki öğretmen görüşleridir. Öğretmenler, düzenli ev ödevi yapmanın öğrenme süreçlerini hızlandırdığını ve öğrenilen bilgilerin daha kalıcı hâle gelmesine yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu durum, öğrenme etkinliklerinin okul dışına taşınarak öğrenme sürecinin devamlılığını sağladığı ve böylece öğrenme verimliliğini artırdığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin ev ödevlerinin işlevlerine yönelik görüşleri de bu sonuçları destekler niteliktedir. Konuyu pekiştirme ve kalıcı öğrenme, öğretmenlerin en sık vurguladığı işlevler arasında yer almaktadır. Ayrıca, sorumluluk bilinci geliştirme, geri bildirim sağlama ve derse hazırlık gibi işlevler de öğretmenler tarafından önemli görülmektedir. Bu çok yönlü işlevler, ev ödevlerinin öğrencilerin sadece akademik başarılarına değil, aynı zamanda kişisel gelişimlerine de katkıda bulunduğunu göstermektedir.

Yapılan geri bildirimlerin bilişsel gelişime etkisi konusundaki öğretmen görüşleri de dikkate değerdir. Öğretmenler, öğrenci çalışmalarına yönelik doğru ve yapıcı geri bildirimlerin öğrencilerin doğru öğrenmeler gerçekleştirmesine, cesaretlenmelerine ve öğrenme isteklerinin artmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum, ev ödevlerinin sadece bir değerlendirme aracı olarak değil, aynı zamanda öğrenmeyi destekleyici ve yönlendirici bir mekanizma olarak da işlev gördüğünü ortaya koymaktadır.

Bu araştırmanın bulguları, Gündoğan Özben (2006) tarafından yapılan ve ev ödevleriyle akademik başarı arasında pozitif bir ilişki olduğunu gösteren çalışmanın sonuçlarıyla da paralellik göstermektedir. Araştırmaya katılan Türkçe öğretmenlerinin görüşleri, ev ödevlerinin öğrencilerin bilişsel gelişimine çok yönlü katkılar sağladığı yönündedir.

Sonuç olarak, bu araştırma Türkçe öğretmenlerinin ev ödevlerinin çocukların bilişsel gelişimi üzerindeki olumlu etkilerine yönelik güçlü bir inanca sahip olduklarını göstermektedir. Öğretmenler ev ödevlerini; öğrenmeyi pekiştirme, kalıcılığı sağlama, üst düzey düşünme becerilerini geliştirme ve sorumluluk bilincini artırma gibi önemli işlevleri olan değerli bir eğitim aracı olarak görmektedirler.

Öneriler

1. Öğretmenler, ev ödevlerini sadece tekrar amaçlı değil, öğrencilerin farklı bilişsel becerilerini (problem çözme, eleştirel düşünme, yaratıcılık vb.) destekleyecek şekilde çeşitlendirebilirler.

2. Her öğrencinin öğrenme hızı ve bilişsel seviyesi farklıdır. Bu nedenle, öğretmenler ödevleri hazırlarken öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulundurmalı ve öğrencinin seviyesine uygun zorlukta görevler vermelidirler.

3. Araştırma bulgularının da gösterdiği gibi, ödevler sadece bilişsel değil, sosyal ve duygusal gelişime de katkı sağlayabilir. Öğretmenler, grup çalışmaları veya işbirlikçi projeler aracılığıyla öğrencilerin iletişim becerilerini, takım çalışmasına yatkınlıklarını ve sorumluluk duygularını geliştirebilirler.

3. Ev ödevlerinin etkinliği, veli katılımıyla daha da artırılabilir. Öğretmenler, velileri ödevlerin amacı ve öğrencinin bilişsel gelişimine katkısı konusunda bilgilendirebilirler.

4. Öğrencilerin ödevleri daha anlamlı bulmaları ve bilişsel süreçlerini daha etkin kullanmaları için, her ödevin hangi öğrenme kazanımına hizmet ettiği ve amacının ne olduğu açıkça belirtilmelidir. Bu, öğrencilerin neyi neden yaptıklarını anlamalarına yardımcı olur.

5. Bilişsel gelişimi destekleyici interaktif uygulamalar, eğitim yazılımları veya online kaynaklar ödevlere entegre edilebilir. Bu, öğrencilerin öğrenme süreçlerini daha ilgi çekici ve etkileşimli hale getirebilir.

KAYNAKÇA

- Akçöltekin, A. ve Doğan, S. (2013). 9. sınıfların biyoloji derslerinde verilen ev ödevlerine yönelik tutumlarının farklı değişkenler bakış açısının incelenmesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (1), 147-158.
- Aladağ, C. ve Doğu, S. (2009). Fen ve teknoloji dersinde verilen derslerin öğrencilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15-23.
- Arslan, A. (2022). Erken çocukluk döneminde büyüme büyümesinde aile. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11 (4), 1676-1684.
- Barnes S. (2001). *Ladder to learning or stairway to stress: a study of grade 4 homework practices*, Unpublished Master of Education Thesis, University of Prince Edward Island, Canada. Blazer, C. (2009). Homework. literature review. Research Services, Miami-Dade County. Public Schools.
- Büyükalın, S. F. ve Altınay, Y. B. (2018). İlköğretim öğretmenlerinin ödev hakkındaki görüşleri: Nitel bir analiz. *Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 6 (9), 152-162.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüktokatlı, N. (2009). *İlköğretimde ev ödevi uygulamalarına ilişkin öğretmen gözlemlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi-Konya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No. 234842). <https://tez.yok.gov.tr>
- Calp, Ş. (2012). İlköğretimde ev ödevleri: Beşinci sınıflardaki algıları. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 2 (2), 120-136.
- Chmiliar, I. (2010). Multiple-case designs. In A. J. Mills, G. Eurepas & E. Wiebe (Eds.), *Encyclopedia of case study research* (pp 582-583). USA: SAGE Publications.
- Cooper, H. (2001). *Ödev Üzerine Savaş: Yöneticiler, Öğretmenler ve Ebeveynler İçin Ortak Zemin*. (2. Baskı). Newbury Park, CA: Corwin Press.
- Çeliköz, N. ve Selimoğlu, S. (2017). Sosyal bilgi araştırmalarına ilişkin öğrencilere ilişkin eğitimler verilmektedir. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6 (2), 305-315.
- Demirtaş, A. (2011). *İlköğretim okullarındaki (1-5. sınıf) ödev uygulamalarının değerlendirilmesi araştırması*. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- Duru, S. ve Çöğmen, S. (2017). İlkokul ve ortaokul ile velilerin ev ödülleriyle yönelik faaliyetleri. *İlköğretim Çevrimiçi*, 16 (1), 354-365.
- Göğebakan, A. (2023). *Okul öncesi dönem ödeme bilgilerinin öğretmen, öğrenci ve veli açısından incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi-Kahramanmaraş]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No. 783269). <https://tez.yok.gov.tr>
- Gün, H. (1995). Eğitim öğretiminde program-öğretmen-ödev üçlüsü. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 213, 41-43.

- Gündoğan Özben B. (2006). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin fen bilgisi dersindeki başarılarına ev ödevi çalışmalarının etkisi*. [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara].
- Güneş, F. (2014). Eğitimde ödev tartışmaları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 1-25.
- Gür, H. (2003). Ev ödevi yapma toplamının akademik başarı etkisi. <http://www.matder.org.tr> adresinden 18.04.2025
- Hizmetçi, S. (2007). *İlköğretim 5.sınıfların dağıtılan sayıları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi-Adana]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No. 206414). <https://tez.yok.gov.tr>
- Kapıkıran, Ş. ve Kıran, H. (1999). Ev ödevinin öğrencinin akademik başarısına katkısı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5,), 54-60.
- Kaya-Kaçar, C. (2023). *Ortaokul matematik ev ödevlerine veli sunumu hakkında öğrenci dökümlerinin incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi-Elâzığ]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No. 788923). <https://tez.yok.gov.tr>
- Koçak, HB (2022). *8.sınıf matematik derslerinin takibi ve sıklıklarının matematik dersinin başarısının etkisi* [Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi-Düzce]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi. (Tez No. 737615). <https://tez.yok.gov.tr>
- Paulu, N. (1998). Helping Your Children With Homework: A Guide For Teachers. <http://www2.ed.gov/PDFDocs/hyc.pdf>
- Sarıgöz, O. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin kimya dersinde verilen ödevler hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi. *Meslek Yüksekokulları Elektronik Dergisi*, 1 (1), 80-87.
- Subaşı, M., ve Okumuş, K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.
- Sullivan, M. H., ve P. V. Sequera, (1996). The impact of purposeful homework on learning. *Clearing House*, 69 (6), 346-349.
- Şen, H. Ş. ve Gülcan, M.G. (2012). İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Verilen Ev Ödevleri Konusunda Veli Görüşleri. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 29-41.
- Taşlıcalı, Ö. (2020). *Ödev vermenin ve verilen yapma sürelerinin 4.sınıf matematik derslerinde öğrenci kapasitesi ile ilişkili*. [Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi-Düzce].
- Türkoğlu, A., İflazoğlu, A., & Karakuş, M. (2007). *İlköğretimde ödev*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Türkoğlu, A., İflazoğlu, A. ve Karakuş, M. (2014). *Eğitim sürecinde ödev*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Varışoğlu, B. ve Şeref, İ. (2012). İlköğretim 5. ve 6. sınıfların Türkçe ders programları hakkında görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1(3), 158-173.
- Walberg, H. J. & Paik, S. J. (1999). Effective Educational Practices. <http://www.ibe.unesco.org/publications/EducationalPracticesSeriesPdf/prac03e.pdf>
- Yeşilyurt, S. (2006). Lise öğrencilerinin biyoloji derslerinde verilen ev ödevlerine karşı tutumları üzerine bir çalışma. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1), 37-53.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yücel, A. S. (2004). Ortaöğretim Düzeyindeki Öğrencilerin Kimya Derslerinde Verilen Ev Ödevlerine Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 147-159.

EXTENDED ABSTRACT

The article introduces the topic by presenting the role of homework in students' learning processes and its various definitions. It is emphasized that homework is an important tool for expanding the knowledge learned and acquiring new skills. In the constructivist education approach, the contribution of out-of-school homework to students' skill development is particularly emphasized. It is stated that the characteristics that effective homework should have are addressed, and that students' motivation should be ensured, the purpose of the homework should be explained, and its duration, frequency and scope should be appropriate for the grade level. In addition, it is warned that teachers' feedback on homework increases student success and that excessive homework can decrease student motivation. It is stated that homework gives students the awareness that learning does not only take place at school, and directs them to independence and responsibility. It is stated that various studies examining the effects of homework on academic success, attitude and questioning skills in the literature are referred to, and that this study aims to fill the gap in the literature by focusing on the effect of homework on cognitive development. The article lists six basic research questions that are sought to be answered in line with this purpose.

In the methodology section of the research, it is explained that a qualitative research approach was adopted and a case study model was used to understand the views of Turkish teachers on the effect of homework on children's cognitive development. It is emphasized what a case study is and the importance of the researcher's role in this design. It is stated that the study group consisted of 10 Turkish teachers working in the western provinces of Türkiye and was determined by simple random sampling method. The demographic information of the participants is presented with graphs; Graph 1 shows the seniority of the teachers (most of them have 11-20 years of experience), and Graph 2 shows the grade levels the teachers teach (half of them work in 8th grade). It is explained that during the data collection process, semi-structured interview questions checked by field experts were delivered to the teachers via Google Forms. It is stated that the participants were given enough time to answer the questions and the data was downloaded from Google Forms. The six questions in the semi-structured interview form used as the data collection tool are listed. It is stated that the deductive analysis technique was used in the analysis of the data and the themes were created in line with the research questions. The actions taken to ensure the validity and reliability of the research (expert review, participant quotes) are detailed.

In the findings section, the answers given to each research question are presented in tables and supported by direct quotes from the teachers' opinions.

Do you think it is right to give homework? Why? Table 1 shows that all teachers think it is right to give homework. The reasons include permanence of what is learned, reinforcement, comprehension of the subject and gaining a sense of responsibility. Examples of teachers' opinions on this subject are provided.

What function do you think homework has? Table 2 shows the teachers' opinions on the functions of homework (reinforcement of the subject, permanent learning, sense of responsibility, feedback, preparation for the lesson, elimination of deficiencies, keeping the information fresh) together with their frequencies. Teachers' explanations about these functions are included.

How does homework contribute to cognitive development? Table 3 presents teachers' views on the contribution of homework to cognitive development (higher-order thinking, permanence, correct and fast answers, facilitating remembering, producing different solutions) and their frequencies. Teachers' views on this issue are supported by quotations.

How do homework affect students' learning time? Table 4 presents teachers' views on the effects of homework on learning time (acceleration, permanence, learning, active participation, facilitation) and their frequencies. Teachers' statements on this issue are included.

How do homework affect the development of students' sense of responsibility? Table 5 shows that all teachers believe that homework develops sense of responsibility. The reasons include timing, planning, discipline and order. Examples of teachers' views on this issue are provided.

What kind of change is observed in students' cognitive levels with the feedback given? Table 6 presents teachers' observations on the changes in students' cognitive levels with feedback (correct learning,

encouragement, increase in desire to learn, increase success, taking responsibility) and their frequencies. Quotations are provided on teachers' experiences on this issue.

(M-JIS)
MESOPOTAMIA
JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

Citation (Atıf): Güzel, S. & Yüce, A. (2025). Aşırı Turizme Karşı Yerel Toplulukların Dayanıklılığı Ve Sürdürülebilir Kalkınma: Kuşadası Özelinde Nitel Bir Araştırma. *Mesopotamia Journal of Interdisciplinary Studies*, 5(1), 18-36. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/mjis.81731>

YEREL TOPLULUKLARIN AŞIRI TURİZME KARŞI DAYANIKLILIĞI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMAYA ETKİSİ: KUŞADASI ÖZELİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA¹

Seyfettin GÜZEL²
Dr. Öğr. Üyesi Ali YÜCE³

Anahtar Kelimeler	Öz
Aşırı Turizm Sürdürülebilirlik Sürdürülebilir Kalkınma Yerel Halk Dayanıklılık	Uzun vadeli sürdürülebilir turizm kalkınma planlarının kısa vadeli ekonomik kazançlara feda edilmesiyle ortaya çıkan aşırı turizm olgusu, sosyokültürel ve doğal varlıkların hızla tükenmesine yol açarak gelecekte yaşayacak tüm canlıların yaşam alanlarını ve turistik faaliyetlerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Aydın'ın Kuşadası ilçesi her yıl turizm sezonunda ağırladığı kapasitesinin üzerindeki turist sayısı nedeniyle aşırı turizm olgusunun gözlemlendiği en önemli destinasyonlardan birisidir. Bu çalışmanın temel amacı, aşırı turizme maruz kalan Kuşadası'nın sürdürülebilir kalkınma boyutlarını ortaya koymayı ve yerel topluluğun aşırı turizme karşı dayanıklılığını tespit etmektir. Bu makalede, nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği kullanılmış ve veri toplama sürecinde amaçlı örnekleme yöntemi benimsenmiştir. Kuşadası'nda yerel halkın aşırı turizmden önemli ölçüde olumsuz etkilendiği saptanan araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayabilecek çözüm önerileri tartışılmıştır.
Makale Bilgisi	
Araştırma Makalesi Gönderim Tarihi: 22.04.2025 Kabul Tarihi: 02.06.2025 Yayın Tarihi: 30.06.2025	

LOCAL COMMUNITY RESILIENCE AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT AGAINST OVERTOURISM: A QUALITATIVE STUDY IN KUŞADASI

Keywords	Abstract
Overtourism Sustainability Sustainable Development Local People Resilience	Overtourism occurs when sustainable tourism development strategies are compromised for short-term economic benefits, resulting in the swift degradation of socio-cultural and natural resources, jeopardizing the habitats of all living organisms and the viability of tourism activities. The town of Kuşadası in Aydın is a significant location experiencing overtourism, since the influx of tourists annually exceeds its capacity during the tourism season. The primary aim of this study is to elucidate the sustainable development aspects of Kuşadası, which is subjected to overtourism, and to assess the resilience of the local community in response to overtourism. This article employed the in-depth interview approach, a qualitative research method, and utilized purposive sampling for data collection. The study's findings indicated that the local population of Kuşadası has been adversely impacted by excessive tourism, prompting a discussion about measures for sustainable development.
Article Info	
Research Article Received: 22.04.2025 Accepted: 02.06.2025 Published: 30.06.2025	

ETİK BEYANI: Bu çalışma için etik kurul izni Kapadokya Üniversitesi Lisansüstü Etik Kurulu'ndan 16.11.2023 tarih ve 23.16 sayılı kurul kararı ile alınmıştır (Bkz. Ek. 1).

¹ Bu çalışma, Kapadokya Üniversitesinde, "Yerel Toplulukların Aşırı Turizme Yönelik Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamındaki Algıları: Kuşadası Örneği" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

² Bağımsız Araştırmacı, e-posta: syftngzl@gmail.com

³ Kapadokya Üniversitesi, Kapadokya Meslek Yüksekokulu, Sivil Hava Ulaştırma İşletmeciliği e-posta: aliyuc@gmail.com

1. GİRİŞ

Turizm, genel olarak, insanların dünya genelinde gezmek, görmek, dinlenmek ve merak gidermek için yaptıkları faaliyetlerin tümüdür. Aynı zamanda olağan yaşam mekanından geçici bir süreliğine gelir sağlama amacı gütmekten boş zaman eylemi olarak da tanımlanabilen turizmin en önemli avantajlarından birisinin; yerel, ulusal ve küresel bağlamda döviz geliri sağlama olduğu ifade edilmektedir (Thommandru vd., 2023). Bu bağlamda ülkelerin ekonomik olarak kalkınmasına katkıda bulunan en önemli endüstrilerin başında yer alan turizm (Shahbaz, Bashir, Bashir, ve Shahzad, 2021) ekonomik katkılarının ötesinde birçok destinasyonun sosyal ve kültürel açılarından gelişmesine ve kalkınmasına katkı sağlama bakımından da diğer endüstrilerden ayrılmaktadır (Doe, Preko, Akroful, ve Okai-Anderson, 2022; Thommandru vd., 2023). Bununla birlikte, bölgeler arasındaki altyapı ve gelir dağılımındaki eşitsizlik gibi olumsuz ekonomik sonuçlarının yanında (Alexis, 2017; Çam ve Çelik, 2022; Shahbaz vd., 2021), son yıllarda turistik hareketlerin hızla gelişmesine bağlı olarak kitlesel bir olguya dönüşerek destinasyonların en önemli doğal, kültürel ve tarihi varlıklarına zarar vermeye başlamıştır.

Alexis (2017), turizm odaklı ekonomik kalkınma hareketlerinin birçok destinasyonda, özellikle ahlaki değerlerin aşıldığı yerlerde, sosyal eşitsizliğe ve toplumsal huzursuzluğa yol açma ihtimali olduğunu ifade etmiştir. Aşırı turizm, fiziksel, sosyal ve çevresel bakımdan destinasyonların taşıma kapasitelerinin aşılmasıyla ortaya çıkan sorunların başında gelmektedir. Kitle turizmi paradoksal olarak sadece ekonomik katma değer üreten değil aynı zamanda sosyal ve çevresel açıdan da problemler üreten en yaygın turizm türü olarak ortaya çıkmaktadır. Aşırı turizm, arz ve talep ekseninde sektörün yapı taşlarından olan yerel topluluklar ve ziyaretçiler açısından olumsuz algıların, yaklaşımların, tutumların ve davranışların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Yapılan birçok çalışmada, aşırı turizmin yoğun olduğu bölgelerde, yerel halk ile ziyaretçiler arasındaki beşeri ilişkilere, sosyal norm ve değerlere, hassas kültürel mirasa ve kıt olan doğal kaynaklara telafi edilemeyecek kadar zarar verildiği iddia edilmektedir (Damjanović, 2021; Kara, Cele, ve Kanıgür, 2020; Peeters vd., 2021).

Damjanović'e (2021) göre, aşırı turizm, kitlesel halde yapılan yer değiştirme faaliyetlerine bağlı olarak, destinasyonların fiziksel, sosyal ve çevresel bakımdan taşıma kapasitelerinin aşılmasıyla ortaya çıkan turizmin en temel sorunlarının başında gelmektedir. Keskin ve Örgün (2015) sürdürülebilir turizm kavramı tanımları içerisinde turizmin gelecek kuşaklara aktarılması ifadesinin bulunduğunu belirtmektedir. Daly (2006) sürdürülebilir turizmin tanımını "turistik faaliyetlerin gelecek kuşaklara azalmadan aktarılması ve faydanın sağlanması" olarak yapmaktadır. Üzerinde konsensus sağlanmış bir tanım olmasa da birçok destinasyonda her geçen gün başa çıkılması daha da zor hale gelen aşırı turizm, Avrupa Parlamentosu (2018) tarafından hazırlatılan bir çalışmada turizm faaliyetleri sonucu meydana gelen fiziksel, ekolojik, sosyal, ekonomik, psikolojik ve/veya politik kapasite sınırının veya eşliğinin aşılması olarak ifade edilmiştir (Peeters vd., 2021). Bu minvalde birçok araştırmacı da benzer tanımlar ortaya koymuştur, örneğin, Butler and Dodds (2022) ile Yıldız (2020) gibi araştırmacıların yaptıkları çalışmalarda, aşırı turizmi, turizm arz ve talebinde meydana gelen hızlı büyüme sonucu, turizm destinasyonlarının sahip olduğu eşsiz ekolojik kaynakların hızla tükenmesi, kültürel varlıkların aşınması ile sosyal ve ekonomik alanlarda olumsuzlukların meydana çıkması olarak tanımlamıştır. Nihayetinde turistik faaliyetlerde her geçen yıl artış gözlenmekle birlikte bu faaliyetlerin yol açtığı sosyokültürel ve çevresel sorunlar da her geçen yıl katlanarak artmaktadır (Çam ve Çelik, 2022; Kara vd., 2020).

Turizmin ekonomik verilere dayalı büyümesi ile yerel halkın turizm faaliyetlerine dair algısı arasında ters orantılı bir ilişkinin ortaya çıktığı gözlenmektedir. Son yıllarda özellikle turizmin en önde gelen ikonik merkezlerini ziyaret eden turist sayısı ve elde edilen gelir hızla artarken, yerel toplulukların turistik faaliyetlerle ilgili duyduğu memnuniyet hızla düşmektedir. Bilgiçli ve Yıldız (2022) ile Çam ve Çelik (2022) tarafından yapılan araştırmalara göre, destinasyonun doğal, psikolojik ve sosyal taşıma kapasitesinde meydana gelen aşım yerel halkın turist karşıtı eylemlerde bulunması gibi tepkilerin doğmasına neden olmaktadır.

Literatürde "overtourism" çok sayıda araştırmacı tarafından kullanılan bir kavram olsa da bunun yerine "imbalanced tourism" kavramı da sıkça kullanılmaya başlanılmıştır (Alexis, 2017). "Imbalanced tourism" ya da "dengesiz turizm" kavramı turistik destinasyonlarda meydana gelen dengesizliğe işaret etmektedir. Dengesiz turizm turistik bir bölgeye yığılma anlamını taşımaktadır. Mevcut literatürde

taşıma kapasitesiyle ilgili sorunların ele alındığı çalışmalara makro düzeyde çok az yer verildiği, destinasyonların dayanıklılığı, yerel toplumların turizmle ilgili algı, tutum ve yargılarına dair çalışmalara mikro ölçekte değinildiği görülmüştür. Özellikle, iç ve dış turizmin en önemli destinasyonlarından biri haline gelen Aydın iline bağlı Kuşadası beldesi başta olmak üzere, taşıma kapasitesi sorunlarına ilgili literatürde hiç yer verilmediği tespit edilmiştir.

Bu araştırmanın amacı aşırı turizme maruz kalan Kuşadası'nın sürdürülebilir kalkınma boyutlarını ortaya koymak ve yerel topluluğun aşırı turizme karşı dayanıklılığını incelemektir. Ayrıca aşırı turizmden kaynaklanan sorunların tespiti ve çözüm yolları üzerinde durularak turizm literatüründe öncü bir kaynak meydana getirmek amaçlanmıştır. Bu çalışma aşırı turizme maruz kalan yerel toplulukların dayanıklılığını ve sürdürülebilir kalkınma faaliyetlerini Aydın iline bağlı Kuşadası örneği üzerinden ele almaktadır. Araştırmada Türkiye'nin kruvaziyer turizmin lideri durumundaki Kuşadası yöresinde yaşanan kitlesel turizmin neden olduğu aşırı turizm olgusu derinlemesine görüşme tekniği ile incelenmektedir. Nitel araştırma paradigmasının fenomenolojik yaklaşım deseniyle ele alınan bu çalışmada katılımcılardan yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yapılarak sistematik şekilde incelenmiştir. Veri analizi; görüşmelerin deşifre edilmesi, ön analiz sonucu kodlamaların ve anlamlarına dayalı olarak oluşturulan üst temaların alt temalara ayrılıp içerik analizi ile yorumlanmasıyla meydana getirilmiştir. Bu çalışmada özellikle Aydın iline bağlı Kuşadası beldesinde bulunan aşırı turizmin olumsuz yönleri somut ve görünür hale getirilmiş ve bu sorunlardan sorumlu kişiler saptanmıştır. Çalışma ayrıca; ilgililerin ve yöre halkının aşırı turizm hakkındaki bilinçliliğinin artırılması için çözüm önerilerinin sunulması ve neticesinde sürdürülebilir turizmin korunması, geliştirilmesi ve sonraki kuşaklara aktarılması için katkı sağlamaktadır. Böylece araştırmanın bölgede turistik faaliyetlerin salt ekonomik açıdan değil sosyokültürel ve çevresel açılardan da maksimum fayda sağlaması, zararların minimize edilerek sürdürülebilir hale dönüşmesine katkı sağlaması, özellikle aşırı turizm sorunu ile baş etmeye çalışan turistik merkezlere yol göstermesi beklenmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Turizm, son yıllarda, küresel ekonominin lokomotifi sayılacak büyüklükte ve etki yaratabilecek gelir üreten endüstrilerden birisi haline gelmiştir. Yapılan çok sayıda araştırmaya göre, hızla değişen dünyada, ulaşım ve iletişim araçlarındaki dönüşümlere paralel olarak daha önceleri gelir düzeyi üst seviyede olanlara hitap ettiğinden lüks olarak değerlendirilirken zamanla başta çalışan kesim olmak üzere toplumun tüm kesimlerini, özellikle elit olmayanları (Hillman, Lamont, Scherrer ve Kennelly, 2021; Milano, Novelli, ve Cheer, 2019) da kapsayan boş zamanları değerlendirme faaliyetleri kitle turizmi olarak açıklanmıştır. Turizm kalkınma planlarının uzun vadeli, rasyonel ve sürdürülebilirlik gibi kavramlardan uzak bir şekilde hazırlanmış olması özellikle kitle turizmini yoğun olarak deneyimleyen turizm merkezlerinin destinasyonları biricik kılan özelliklerinden uzaklaşmasına sebep olmaktadır (Burns, 2004; Gunn, 2004; Özkök ve Gümüş, 2009). Kitle turizminin yol açtığı sorunların başında; ekolojik dengenin bozulması, sosyal normlar ve kültürel değerlerin hızla yıpranması gibi bir takım olgusal sorunların geldiği gözlenmiştir (Özel, 2014; Özkök ve Gümüş, 2009). Bu olgusal sorunlardan birisi de -birçok önemli destinasyonun ortak sorunlarından birisi olan- aşırı turizm sorunudur (Bilgiçli ve Yıldırğan, 2022; Butler ve Dodds, 2022; Kara vd., 2020). Literatürdeki çalışmaların büyük bir bölümü turizm faaliyetlerini sadece ekonomik boyutuyla değerlendirirken kimi çalışmalar da destinasyonların altyapısı (Kurnaz ve İpar, 2020; Saraç ve Türkay, 2019) ile sosyal (Çam ve Çelik, 2022) ve kültürel taşıma kapasiteleri (Boz ve Özkan, 2019) ya da eşğin aşması boyutlarıyla ele almıştır.

Bilgiçli ve Yıldırğan'a (2022) göre aşırı turizm kavramı son yıllarda yeni bir olgu olarak yoğun biçimde karşılaşılan bir turizm sorunu şeklinde tanımlanmaktadır. Mevcut literatürde, farklı grupların belirli bir mekân ve zaman diliminde eş zamanlı olarak bulunmasından kaynaklanan bu sorun, genellikle dengesiz turizm (imbalanced tourism) olarak da adlandırılmaktadır (Peterson ve DiPietro, 2021). Son dönemlerde yoğun turistik faaliyetlerin görüldüğü bölgelerde, destinasyonun mekânsal imajının olumsuz yönde etkilendiği de araştırmacılar tarafından belirtilmektedir. Bununla birlikte, turistik faaliyetlerin en önemli ürünü olan doğal ve sosyo-kültürel varlıklarının da hızla önemini ve çekiciliğini yitirdiği yapılan akademik çalışmalarda belirtilmiştir. Aşırı turizm ile ilgili olarak incelenen birçok çalışmada, turistik faaliyetlerin konusu olanlara yönelik ortaya çıkan "turist nefreti" (Gül ve Shipman, 2021) ya da "Tourist-phobia", "Tourism-phobia" (Milano vd., 2019) ile turistik faaliyetlerin yol açtığı

“turist yorgunluğu” veya “turist tükenmişliği” anlamına gelen “Tourist fatigue” (Su, Cheng, ve Liu, 2024) kavramlarının yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bu araştırmaların ana temalarını aşırı turizmin sonucunda ortaya çıkan altyapı sorunları oluşturmaktadır. Bu sorunların başında doğal kaynakların fiziksel ve niteliksel durumunu etkileyen sorunların -örneğin havanın, suyun ve toprağın kirlenmesinin, trafik sorunlarının- ortaya çıkması şeklinde belirtilmiştir. Sosyal perspektiften işlenen çalışma konularından bazıları ise aşırı turizmin hayat pahalılığını, gelir dağılımındaki adaletsizliği, emlak fiyatlarının artıp insanların doğup büyüdüğü yerlerden taşınmak zorunda kalmalarını irdeleyen çalışmalardan oluşmaktadır. Son olarak, kültürel açıdan incelenen makalelerde ise aşırı turizmin yaşandığı yörelerin otantik değerlerinin, yapısının ve dokusunun hızla aşınması gibi temel sorunların altında yatan sebepler incelenmiştir (Alexis, 2017; Butler ve Dodds, 2022; Damjanović, 2021). Aşırı turizmin en önemli olumsuz sonuçlarının yerel halk ile ziyaretçilerin birbirlerine karşı tepkisel bir tutum ve davranış içine girdiği iddia edilmektedir (Çolak, Kiper, ve Batman, 2020). Kısaca, birçok araştırma aşırı turizmin yöre halkının var olan mevcut düzenini bozan ve ziyaretçilere karşı kin ve nefret duygularını açığa çıkaran bir turizm hareketine dönüştüğünü belirtmektedir (Çam ve Çelik, 2022; Milano, Novelli, ve Cheer, 2019; Su, Cheng, ve Liu, 2024).

Aşırı turizm hem küresel bağlamda hem de Türkiye özelinde, ülkelerin gelişmişlik seviyesinden bağımsız bir şekilde ortaya çıkan ve kontrol etmekte oldukça zorlanılan sorunların başında gelmektedir. Turizm faaliyetlerinin en yoğun olarak görüldüğü Paris, New York, Dubai, Barselona ve Venedik gibi şehirlerde yaşanan aşırı turist yoğunluğuna, aşırı turizm sorununa karşın etkili bir çözüm planı geliştirilmekte zorluk çekilmektedir. Avrupa dışında Tayland, Maya Riviera'sı ve Filipinler'deki Boracay gibi destinasyonlar aşırı turizme maruz kalmaktadır (Phi, 2020). Türkiye literatüründe yeni bir kavram şeklinde ortaya çıkmasına rağmen pek çok destinasyonun aşırı turizm bölgesi olarak nitelendirildiği görülmektedir. Kapadokya Bölgesi (Eren ve Bozkurt, 2020), Akyaka (Kurnaz ve İpar, 2020), Bodrum (Yumuk ve Altıntaş, 2019), Pamukkale (Çetinoğlu ve Uygur, 2020), Foça (Yıldız, 2020), İstanbul (Özkan ve Çakmak, 2023) ve Bozcaada (Kurt, 2021) genellikle aşırı turizmin görüldüğü bölgeler olarak gösterilmiştir.

Literatürdeki çalışmalar, aşırı turizm faaliyetlerine maruz kalan destinasyonlarda çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan bir takım olumsuz gelişmelerin hızla arttığına dair tespitler yapmaktadır (Alexis, 2017; Çolak et vd., 2020; Damjanović, 2021). Aşırı turizm faaliyetleri destinasyonun altyapı işleyişinde çeşitli aksamalar meydana getirebilmektedir. Bölgenin sahip olduğu altyapı potansiyeli aşırı turizme bağlı olarak ortaya çıkan yetersiz altyapı sorunundan dolayı, destinasyonların sürekli yenilenmesi ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bu durum yerel halkın yaşam kalitesini düşürmekte ve destinasyonların kendisine ait doğal, kültürel ve beşeri varlıklarının daha hızlı bir şekilde kalmasına ve günlük yaşamı aksatan sonuçların oluşmasına neden olmaktadır (Yıldız, 2020).

Aşırı turizme bağlı olarak yerel halkın esenlik hali de olumsuz yönde etkilenmektedir. Yerel halkın ziyaretçi fazlalığından dolayı bir yandan yaşam kalitesinin düştüğü diğer yandan psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalmakta olduğu birçok araştırma tarafından iddia edilmiştir (Damjanović, 2021; Türker, Selçuk, ve Özyıldırım, 2016; Yumuk ve Altıntaş, 2019). Yoğun ses, hava kirliliği, su kirliliği bulunan bölgelerde yerel halk hastalıklarla karşı karşıya gelebilmektedir. Bulaşıcı hastalıklar aşırı turizm sebebi ile daha hızlı yayılabilmektedir. Aynı zamanda bölgelerde bulunan sağlık kuruluşları sayısındaki yetersizlik de bölge halkının tedavi olamayıp sağlık sorunları yaşamasına neden olabilmektedir (Çam ve Çelik, 2022).

Aşırı turizme maruz kalan bölgelerin sosyo-kültürel normlarında dejenerasyon, kültürel değerlerinde ise ciddi bir yozlaşma ve erozyon gibi sorunlar görülmektedir. Gelenek ve göreneklerin farklılığı yöre halkı ile turistler arasında direkt ya da dolaylı olarak olumsuz etkiler bırakmakta olup bu etkilerin halk ile ziyaretçiler arasında memnuniyetsizlik ve hoşnutsuzluğa yol açtığı tespit edilmiştir (Kurnaz ve İpar, 2020; Türker vd., 2016). Buna ek olarak destinasyonda farklı kültürlerin bir araya gelmesi ve kültürel temaslarda bulunması turistik bölgede yaşayan halkın kültürel anlamda farklılık yaşamasına ve değişime uğramasına neden olmaktadır (Bilgiçli ve Yıldız, 2022; Kurnaz ve İpar, 2020). Aşırı turizm kaynaklı sorunlardan bir diğeri de kültürel erozyon olarak adlandırılan yerelin kendi kültürel değerlerini muhafaza edememesi ve ötekileşme sorunu yaşamasıdır.

Bazı araştırmalar aşırı turizmin en önemli sebeplerinden birisinin destinasyonların ekonomik kalkınma aracı olarak turistik aktivitelere bağımlı hale gelmesi olduğunu göstermektedir (Yuce, 2025). Kısa vadeli turizme dayalı kalkınma politikaları çerçevesinde hazırlanan turizm ana planlarının sadece turizm odaklı büyüme, gelişme amaçlarının da aşırı turizm üzerinde etkisi olduğu literatürdeki çok sayıdaki araştırmada belirtilmektedir (Alipour, 1996; Milano vd., 2019; Yuce, 2025). Turizm, diğer sektörlerle bir araya geldiğinde yerel halkın mutluluğu üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir. Ancak, ekonomik kalkınma öncelikle uluslararası turizme dayandığında, yerel halkın refahı üzerinde olumsuz bir etki yarattığı görülmektedir (Dredge, Jenkins, ve Whitford, 2016).

Teknolojik gelişmelerin etkisi ve turizm faaliyetlerine ilgi duyan bireylerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu durum, turistik bölgelere ulaşım kapasitelerinin aşılmasına ve bu bölgelerdeki konaklama ve yiyecek ihtiyaçlarının karşılanması için alternatif çözümlerin hızla yaygınlaşmasına yol açmaktadır (Simancas Cruz ve Peñarrubia Zaragoza, 2019). Bu nedenle, başta sahil bölgelerinde olmak üzere destinasyonların önemli coğrafik alanlarında aşırı yapılaşmanın bir başka deyişle betonlaşmanın meydana geldiği görülmektedir (Çalık ve Akgün, 2019). Bununla birlikte hızla gelişen dijital dönüşümlere paralel olarak ziyaretçi profillerinin de hızlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Özellikle sosyal medyanın etkisi ile belirli merkezlerde festival gibi kitlesel harekete dayalı turistik faaliyetler yaygınlaşmaktadır (Doe, Preko, Akroful, ve Okai-Anderson, 2022).

Festivaller bir destinasyonun tanıtılması, sosyal ve kültürel etkileşimlerin sağlanması ve yerel ekonomiye katkı sunması bakımından en önemli turizm etkinliklerinin başında gelmektedir (Saçlı, 2020). Rio Karnavalı, Hollanda'da Lale Festivali, Japonya'da Sakura Festivallerine yüzbinlerce ziyaretçi gitmekte ve bu kitlesel etkinliklerin ardından çevresel, sosyal ve kültürel sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Destinasyonların fiziksel kapasitesinin aşılmasına bağlı olarak birçok destinasyonda benzer sorunların ortaya çıktığı görülmektedir (Özgürel ve Yılmaz, 2021). Cunha (2019) gibi birçok araştırmacı tarafından yapılan araştırmalara göre, yoğun ziyaretçi akışının görüldüğü Rio veya Venedik karnavalları başta çevre olmak üzere yerel toplulukların üzerinde ciddi sosyal ve psikolojik sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Ülke ekonomisine katkı sağlanırken bölgenin diğer sektörlerinin de büyümesine imkan tanımaktadır.

Turistik bölgenin aşırı turizme dayanıklılığı destinasyonun turizmden nasıl etkilendiğine göre değişmektedir (Guo, Zhang, Zhang ve Zheng, 2018). Bu etki destinasyonda gelişme ya da gerileme yaratabilmektedir. Yerel halkın üzerinde oluşan bu etki bölge halkının turizm dayanıklılığına göre farklılık göstermektedir. Yerel halkın dayanıklılık seviyesi bölgenin sürdürülebilirlik politikaları bir başka deyişle ekonomik, sosyal, kültürel ve ekolojik boyutlarıyla ilintili olmaktadır (Cheung ve Li, 2019). Yerel yönetimlerin de bölge halkının turizm dayanıklılığına karşı sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumluluklar yerine getirilmediği takdirde halkın dayanıklılık seviyesinde düşüş meydana gelmektedir (Ayazlar, 2017; Cheer, Milano ve Novelli, 2019). Yerel bölgelerin ekonomik seviyesini yükseltmesi ve halkın refah seviyesinde meydana gelen yükselme, yerel bölgelerin turizm dayanıklılığını ve sağlamlığını olumlu yönde etkilemektedir.

3. YÖNTEM

Bu araştırma aşırı turizme maruz kalan Kuşadası'nın sürdürülebilir kalkınma boyutlarını ortaya koymak ve yerel topluluğun aşırı turizme karşı dayanıklılığını nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde fenomenolojik desen benimsenerek yürütülmüştür. Nitel araştırma, nicel araştırmanın tersine, bireylerin bilgi, birikim, duygu, düşünce ve araştırma konusuna dair içgörülerini sorgulama yoluyla ortaya çıkarıp olguları anlama çabasıdır. Fenomenoloji desenin bu çalışmada benimsenmiş olmasının en önemli sebebi ise yerel toplumların aşırı turizm olgusuna dair tecrübelerini, algılarını ve aşırı turizme dair yükledikleri anlamı ortaya çıkarmaktır. Derinlemesine görüşme tekniği kişinin bilgi, deneyim ve gözlemlerini en iyi yansıtan veri toplama araçlarından birisidir (Tekin ve Tekin, 2006). Derinlemesine görüşme görüşülen kişilerin duygu, düşünce, deneyim, yaşam tarzı, eleştiri gibi tepkilerini anlamak için kullanılabilecek en etkileşimli araştırma tekniği olarak değerlendirilmektedir (Legard, Keegan, ve Ward, 2003). Araştırmada veriler amaçlı örnekleme yöntemi kullanılarak derinlemesine görüşme tekniği ile toplanmıştır. Araştırmada cinsiyet eşitliğini sağlamak için, nüfusu/evreni temsil eden örneklem %50 kadın ve %50 erkek katılımcıyı içerecek şekilde yapılandırılmıştır. Katılımcılardan gelen yanıtların doygunluğa ulaşması nedeniyle görüşülen kişi sayısı 10 ile sınırlandırılmıştır. Türkiye'de aşırı turizmi

konu alan yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları incelendiğinde Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Tez Merkezi resmi sitesi üzerinden aşırı turizm anahtar kelimesi ile yapılan taramada 5'i yüksek lisans 2'si doktora tezi olmak üzere toplamda 7 adet çalışmaya erişilmiştir. Araştırma kapsamında yerli ve yabancı çalışmalardan en güncel olan ilk 5 çalışma incelenmiştir. Uluslararası akademik çalışmalara erişmek için Web of Science veri tabanında over-tourism anahtar kelimesi ile tarama yapılmış ve burada en fazla atıf alan ilk 5 çalışma baz alınmıştır. Veriler görüşmelerin deşifre edilmesi sonrasında klasik içerik analizi ile kategoriler çerçevesinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

Çalışmada üç temel araştırma sorusuna cevap aranmıştır. Bunlar sırasıyla;

1. Kuşadası'ndaki aşırı turizmin zararlarının önlenmesi için ne gibi çalışmalar yürütülebilir ve kimler sorumluluk almalıdır?
2. Kuşadası'nda sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için yerel halkın katkıları neler olabilir ve yerel dayanıklılık için neler yapılabilir?
3. Kuşadası'nda yaşayan bireyler turizmle ilgili sorunları ele almak için hangi stratejileri kullanabilir ve bu stratejiler sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşılmasına nasıl katkıda bulunabilir?

4. BULGULAR

Yapılan görüşmelerin kayıtlarının çözümlemesinin ardından veriler içerik analiziyle incelenerek temalar belirtilerek akabinde alt temalar kategorik olarak sınıflandırılmıştır. Yerel toplulukların aşırı turizme karşı algılarını, düşüncelerini, deneyimlerini ve önerilerini derinlemesine inceleyerek mevcut durum ortaya konmuştur. Bu bağlamda, demografik bilgi başta olmak üzere; *aşırı turizm faaliyetleri, yerel dayanıklılık, sürdürülebilir turizm, aşırı turizm, turizm faaliyeti, olumlu olumsuz etkiler yerel kültüre etki, sosyal çevresel ekonomik değerlendirme, yerel kaynaklara etki, sürdürülebilir kalkınma, çözüm önerileri ve nihayet, sorunlarla başa çıkma stratejileri* gibi temalar ortaya konulmuştur. Ancak çalışmanın amacı, kapsamı ve konuya yaklaşımı göz önünde bulundurularak; temalar Aşırı turizm Faaliyetleri, Olumlu-Olumsuz Etkiler, Sorumlular, Sürdürülebilir Kalkınma Çalışmaları ve Çözüm Önerileri temel kategorileri şeklinde daraltılmıştır.

4.1 Katılımcı Demografik Bilgilerine İlişkin Bulgular

Araştırmada yer alan katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de gösterilmektedir. Araştırmada 5 kadın, 5 erkek olmak üzere toplamda 10 kişi ile derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 5'inin medeni durumu evli 5'inin ise bekarıdır. Katılımcıların meslekleri incelendiğinde 3'ünün turist rehberi, 2'sinin öğretmen, 2'sinin emekli, 1'inin otel sahibi olduğu görülmektedir. Katılımcılardan 1'i gelir seviyesini yüksek, 1'i düşük olarak nitelerken diğer 8 katılımcı gelir seviyesini orta şeklinde tanımlamaktadır. Katılımcıların Kuşadası bölgesinde oturma süreleri en fazla 57 yıl, en az 3 yıl, genel ortalama ise 18,5 yıl olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların tamamı sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kavramları hakkında bilgi sahibi olduğunu belirtmektedir.

Tablo 1. Katılımcı Demografik Bilgileri

Katılımcı	Yaş	Cinsiyet	Medeni Durum	Eğitim Düzeyi	Meslek	Gelir	Hane Halkı Sayısı	İkamet Süresi
K1	25	Kadın	Bekar	Yüksek Lisans	Rehber	Orta	4	25
K2	26	Erkek	Bekar	Lisans	Mobilyacı	Orta	3	26
K3	29	Erkek	Bekar	Lisans	Rehber	Orta	3	11
K4	30	Erkek	Bekar	Lisans	Rehber	Orta	4	3
K6	37	Erkek	Evli	Lisans	Rehber ve Operasyon Müdürü	Orta	2	5,5
K7	39	Kadın	Bekar	Lisans	Öğretmen	Orta	1	20
K8	52	Erkek	Evli	Lisans	Otel Sahibi	Yüksek	4	14
K9	53	Kadın	Evli	Yüksek Okul	Emekli Polis	Orta	4	19
K10	57	Kadın	Evli	Lise	Emekli Esnaf	Orta	1	57

4.2 Aşırı Turizm Tanımına İlişkin Bulgular

Katılımcılardan ilk olarak aşırı turizm kavramını değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcılar genel olarak aşırı turizm kavramını kente akın etme, fazla turizm, turist kapasitesinin aşılması, turist yoğunluğu, bölgeye talebin fazla olması, yüksek turizm faaliyeti, turist kapasitesinin aşılması sözcükleri ile ifade etmişlerdir.

Tablo 2’ye göre katılımcıların büyük çoğunluğu aşırı turizmi turist yoğunluğu ve fazla turizm kavramları ile tanımlamaktadır. K1 aşırı turizmi “*Overturizm*’i. Milyonlarca turistin kentlere, ülkeye akın etmesidir.” olarak tanımlamıştır. K6 ise aşırı turizmi, “*Haddinden fazla bölgeye olan talep diyebiliriz. Yüksek turistik faaliyet.*” olarak açıklamıştır.

K8 ise “*Aşırı turizm bir destinasyona fazla sayıda yabancı ziyaretçi gelmesidir. Buna turist yoğunluğu diyebiliriz.*” diyerek aşırı turizmi kalabalıklardan oluşan bir yığın olarak nitelendirmiştir. K4’ aşırı turizm tanımını “*Kapasitenin üstünde veya kapasitenin üst sınırına yakın turizm faaliyeti demek olabilir*” şeklinde açıklamaya çalışmıştır. Kısaca, katılımcıların sürdürülebilirlik kavramına ilişkin tanımları ise birbirinden farklılık gösterse de aşırı turizm kavramını bir kapasitenin aşımı minvalinde tanımlamışlardır.

Tablo 2: Tanım Teması Aşırı Turizm Kategorisine İlişkin Bulgular

Kategori	Kodlamalar	Katılımcılar									
		K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
TANIM	Aşırı turizm	Kente Akın Etme	X								
		Fazla Turizm		X	X	X					
		Turist Kapasitesinin Aşılması			X			X			
		Turist Yoğunluğu			X				X	X	X
		Yüksek Turistik Faaliyet					X				

4.3 Yerel Halk Göre Aşırı Turizmin Olumlu ve Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular

Tablo 3’de katılımcılardan aşırı turizmin Kuşadası bölgesinde yarattığı olumlu ve olumsuz durumları değerlendirilmiştir. Katılımcılar, Kuşadası’nda *aşırı turizmin olumlu etkilerini; ekonomik katkı, istihdam, yatırım, kültürel etkileşim ve döviz girdisi* kavramları ile ifade etmişlerdir. Kuşadası’nda aşırı turizmin olumsuz etkilerini açıklarken ise *kalabalıklaşma, çevre kirliliği, altyapı sorunu, trafik sorunu, olumsuz psikoloji, kültürel yozlaşma, aşırı fiyatlandırma, denetimsizlik, çarpık kentleşme* şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 3: Kuşadası’nda Aşırı Turizmin Olumlu- Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular

	Kategori	Kodlar	Katılımcılar									
			K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
AŞIRI TURİZM FAALİYETLERİ	Olumlu Etkiler	Ekonomik Katkı			X	X	X	X	X	X	X	X
		İstihdam		X	X		X					
		Yerel Ürün Tanıtımı	X				X		X	X		
		Yatırım	X	X			X					
		Kültürel Etkileşim				X			X			
		Döviz Girdisi	X									
	Olumsuz Etkiler	Kalabalıklaşma	X		X		X	X	X		X	
		Çevre Kirliliği	X		X	X	X	X	X			
		Altyapı Sorunu		X		X	X		X	X		
		Trafik Sorunu			X		X	X	X	X		
		Olumsuz Psikolojik									X	X
		Kültürel Yozlaşma					X	X			X	
		Aşırı Fiyatlandırma							X	X	X	X
		Denetimsizlik						X		X		

Katılımcılar Kuşadası bölgesinde aşırı turizmin olumsuz etkilerini olumlu etkilerinden daha fazla gördüklerini ifade etmektedir. Aşırı turizmin en fazla olumlu görülen etkileri ekonomik katkı, döviz girdisi, yerel ürün tanıtımı, istihdam artışı ve yatırım artışı olarak nitelendirilmektedir. K9 aşırı turizmin en önemli olumlu yanının ekonomik katkı olduğunu “(bölge) *Esnafından da duydum. Hatta şunu anlatıyorlardı. Valizlerle para götürmüşler evlerine. Öyle bir gelir elde etmişler ki turizmden çok para kazanmışlar.*” cümleleri ile ifade etmektedir.

K5 turizm faaliyetlerinin gelişmesine paralel olarak Kuşadası’nda her kesimin kendi çapında turizmden gelir elde etme faaliyetlerin çeşitlendiğini belirtmişlerdir. Örneğin, “*Aşırı turizmde mesela yalnızca işletme sahipleri değil halkın da bence çok fazla Kuşadası’nda etkin rol oynadığını gördüm. Ne bileyim işte birisi pişirdiğini getiriyor, plajlarda satabiliyor ya da evindeki sandalyeyi şezlongu, şemsiyeyi kiralayan yerel halk da gördüm. Halkın da kazancı olduğunu düşünüyorum*” Açıklamaya çalışmışlardır.

K1 ise “*Aşırı turizmin olumlu yönleri bence ülkeye döviz girdisi olabilir, ekonomik açıdan katkıları olabilir ya da bizim sosyal olarak, kültürel olarak kendimizi tanıtmamız olabilir.*” sözü ile aşırı turizmin bölgeye döviz girdisi sağladığını ve kültürel tanıtım imkânı bulundurduğunu dile getirmiştir.

K2 de aşırı turizmin bölgede yaşayan halk için istihdam imkanı oluşturduğunu “KOBİ ve ticari düzeyde olumlu yönü çok. Örneğin istihdam sağlıyor” şeklinde yorumlamıştır.

Katılımcıların görüşleri olumlu yönleri bulunmasına rağmen aşırı turizmin Kuşadası için büyük tehditler oluşturduğu yönünde de görüşleri dile getirmişlerdir. Örneğin, K8 aşırı turizmin bölgeye ve bölge halkına yönelik birçok olumsuz yön bulundurduğunu “Altyapı olmadığı gibi mesela şöyle söyleyeyim ben size sahil kenarını su basabiliyor. Aşırı yağmurlardan. Fiyatlar hakeza ona istinaden çevre ilçelere içeriye doğru gittiğiniz zaman 3 - 4 katı yükseklikte aşırı pahalılık. Buna ilaveten bir de trafik eklenince içinden çıkılmaz bir hal alıyor” şeklinde ifade etmiştir.

K5 ise aşırı turizm sebebiyle Kuşadası’nda kültür çatışmasının meydana geldiğini “Olumsuz yönlerinin tabii ki daha fazla olduğunu düşünüyorum. Halkın mesela çok fazla kozmopolit olduğunu söyleyebilirim. Çünkü bu insanların ve kültürleri farklı farklı. O yüzden zaman zaman bir çatışma meydana gelebiliyor. Çünkü o insanın kültürüyle ve bizim Kuşadası’ndaki insanların kültürü aynı olmuyor.” cümleleri ile ifade etmektedir.

K7 aşırı turizmin olumsuz yönlerinin Kuşadası’na verdiği zararı;

“Trafik sorunu çok fazla maalesef. Yapılaşma çok fazla. Su kaynaklarının maalesef yerel halka yetmemesi, üstüne üstlük ve nüfusun neredeyse üç katlaması yazın kaynaklarını çok olumsuz etkiliyor. Yerel halkın kaynaklara ulaşması yönünde olumsuz durumlar yaratabiliyor. Hava kirliliği de aynı şekilde. Şu bile olabilir, yani düşünürsek 5 yıldızlı otellerde israf çok olduğu için ekonomik olarak kayıp da olduğunu düşünürsek. Çünkü 7/24 her yerde yenilip içiliyor ama baktığımız zaman çok fazla yemek artığı oluyor. Bence ekonomik olarak da çevresel olarak da zararlı 5 yıldızlı otellerin bu hizmeti turist çekmek için yapılabilir ama. İsrafi da arttırdığını düşünüyorum, olumsuz olarak. Başka tabii de kanalizasyon sistemi, altyapı bunları da. Kuşadası’nda, çünkü lağım kokusu olabiliyor bazen. Maalesef bunların da olumsuz yansıdığını düşünüyorum. Kaynaklar yetersiz, gelen kişi çok fazla, kullanan kişi çok fazla.” yorumu ile dile getirmiştir.

Katılımcıların tamamı Kuşadası’nda aşırı turizmin çok sayıda olumsuzluğa yol açtığı konusunda görüş bildirmişlerdir. Bununla birlikte, aşırı turizmin olumlu yönlerinin de bulunduğu ifade edilmiştir.

4.4 Sürdürülebilir Kalkınmada Sorumlu Kişi, Kurum ve Kuruluşlar

Tablo 4 katılımcıların aşırı turizme karşı Kuşadası’nda sorumluluk alması gereken kişi, kurum ve kuruluşları göstermektedir. Katılımcılar yerel dayanıklılığın sağlanması ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için hangi kişi, kurum ve kuruluşlara sorumluluk düştüğüne dair düşüncelerini paylaşımları istenmiştir. Katılımcılara göre, sürdürülebilir bir kalkınma için öncelikle, belediyelerin daha aktif ve etkili bir faaliyet göstermesi gerektiği üzerinde tam bir görüş birliğinde bulunmuşlardır. İkinci sırada ise turizm işletmeleri gelmektedir. On katılımcıdan yedisi turistik faaliyet içerisinde yer alan tüm işletmelerin sorumluluk bilinci ve farkındalık ile sürdürülebilir kalkınmaya önem göstermeleri gerektiğini dile getirmiştir. Dört katılımcı ise mevcut kaynakların devamlılığın sağlamada sorumluluk alması gereken kurum olarak STK’lar olduğunu ifade etmişlerdir. Üç katılımcı ise Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Merkezi Yönetime büyük görev düştüğünü belirtmiştir. Sadece iki katılımcı tarafından, sürdürülebilir kalkınma için yerli halk, kaymakamlık ve meclis üyelerine sorumlulukla hareket etmeleri gerektiğini beyan etmişlerdir.

Tablo 4: Sürdürülebilir kalkınmada sorumluluk sahipleri

Kategori	Kodlar	Katılımcılar									
		K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
YEREL DAYANIKLILIK	Sorumlular										
	Kültür ve Turizm Bakanlığı	X					X	X			
	Belediye	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
	Turizm İşletmeleri	X	X		X	X		X	X	X	
	Meclis Üyeleri	X	X								

Merkezi Yönetim	X		X	X
Yerel Halk	X	X		
Kaymakamlık		X		X
STK'lar	X	X	X	X

K1 aşırı turizmin sürdürülebilir kalkınma haline gelmesinde sorumlu gördüğü kişi, kurum ve kuruluşları “Aslında en başta bunu Kültür ve Turizm Bakanlığı’ndan tutun da belediyenin yaklaşımları olabilir. Aynı zamanda da bizlerin turizmcilerin de yardımlarıyla olabilir.” ifadesi ile açıklamıştır.

K2’de “Burada oyuna belediye başkanları, meclis üyeleri, büyük firma ve büyük sermaye sahipleri, Aydın il Başkanlıkları ve aynı zamanda devlet büyüklerinin işe el atması lazım. Ona göre şehri yeniden planlayıp, yeniden ticari yapıyı oluşturmak lazım.” diyerek sorumluluk alması gereken kişi, kurum ve kuruluşları işaret etmiştir.

K3 “Bu sorumluluk yerel yönetimin diyebiliriz. Yerli halk, sadece yerel yönetim değil, yerli halk, bunlar. Yani sorumluluk alabilir.” sözleri ile aşırı turizme karşı Kuşadası’nda sorumluluk alması gereken kişi, kurum ve kuruluşları belirtmektedir. K10’da “Sivil toplum örgütleri bence çok önemli. Bana göre devletimize de büyük görevler düşüyor. Bir kaymakamlığın bütçe hazırlaması lazım. Belediye başkanları, kaymakamlar.” cümlelerini sıralayarak sorumlu gördüğü ve sorumluluk alması gerektiğini düşündüğü kişi, kurum ve kuruluşları ifade etmiştir.

K8; “Belediyeler. Belediyeler başka şey değil. Belediyenin planlı şekilde hareket etmesi gerekiyor. Buradaki yoğunlaşmanın azaltılması gerekiyor. Belki biraz. Yayılması gerekiyor. Mevcut yapılara bir şey diyemiyoruz. Ama yapılacak olan yeni inşaatların belli bir noktada daraltılması, azaltılması gerekiyor. Dağ, bayır, tepe her taraf bina doldu. Eğer bu yapılırsa bunun karşılığında ağaç dikilmesi gerekir. Ama ağaç dikmeyi bırakın ağaçları kesiyorlar. Onlar da yok oluyor. Ondan sonra yok aşırı sıcak, yok şöyle bir trafik, yok böyle bir kalabalık yani belediyelerin bu konuya el atması lazım. Belediyelerin bu konuda biraz dur demesi lazım. İmar konusunda.” yorumu ile Kuşadası’nda sorumluluk alması gerekenleri beyan etmiştir.

Katılımcılar Kuşadası’nda kimlerin sorumluluk alması ve sorumlu olduğu konusunda çeşitli cevaplar vermiştir. Yerli halkın da Kuşadası’nda meydana gelen aşırı turizm faaliyetinde sorumlu olduğu ve sorumluluk alabileceği düşünülmüştür.

4.5 Yerel Dayanıklılığın Artırılmasına İlişkin Bulgular

Yerel Dayanıklılığın Artırılması kategorisi katılımcıların verdiği cevaplara göre: *halkın bilinçlendirilmesi, turistik çeşitliliğin artırılması, altyapı çalışmalarının geliştirilmesi, aşırı fiyatlandırma denetimi, yerel tesislerin desteklenmesi, psikolojik seminerlerin düzenlenmesi, restorasyon çalışması, şehir planlaması* olmak üzere toplamda 8 kod içermiştir.

Tablo 5. Dayanıklılığın artırılması kategorisine ilişkin bulgular

Kategori	Kodlar	Katılımcılar									
		K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
YEREL DAYANIKLILIK	Halkın Bilinçlendirilmesi	X		X				X	X		
	Turistik Çeşitliliğin Artırılması		X				X				
	Altyapı Çalışmalarının Geliştirilmesi				X						
	Aşırı Fiyatlandırma Denetimi				X						
	Yerel Tesislerin Desteklenmesi					X	X	X			

Psikolojik	X	
Seminerlerin		
Düzenlenmesi		
Restorasyon		X
Çalışması		
Şehir Planlaması	X	X

Tablo 5’de görüldüğü üzere katılımcıların çoğunluğu Kuşadası bölgesinde yerel dayanıklılığın artırılması için gerçekleştirilebilecek çalışmaları *halkın bilinçlendirilmesi, yerel tesislerin desteklemesi, şehir planlaması ve turist çeşitliliğinin artırılması* olarak ifade edilmiştir.

K3 yerel topluluğun dayanıklılığına yönelik gerçekleştirilebilecek faaliyetleri “*Yani yerel halkın turizm sektöründe çalışıp istihdam edilmesi diyelim. Yani çalışılması. Böylece hem gelir dağılımı daha adil hale gelir, yerel halkın ekonomik olarak daha dayanıklı olması sağlanır. İnsanların turizm konusunda, yerel halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi, eğitim alması.*” cümleleri ile belirtmiştir. K6 yerel dayanıklılığın artırılması için şu sözleri kullanmıştır.

“*Yerel halkın aşırı turizme dayanıklı olması için neler yapılabilir. Turizm harici gelir alternatifleri değerlendirilebilir. Burası aynı zamanda bir tarım bölgesi. Ege bölgesi, Söke Ovası yani ciddi dünyada da hatırı sayılır bir bölge bence. Turizm harici gelir alternatifleri değerlendirilmelidir. Ya da harici gelir alternatifleri turizmle bağdaştırılmalıdır. Burada incir yetiştiriyor güzel, şeftali, nar zeytincilik var, şarap üretimi var. Biraz ilgi buraya kaydırılmalıdır. Bunda da tabi çevreye duyarlı bir şekilde yapmamız gerekiyor ama sürekli sularımız da kirleniyor tarım da etkileniyor. Hepsi birbirinin bileşeni aslında eko turizm, gastro turizm gibi turizmin alt dalları özendirilmelidir. Sadece Efes Meryem Ana, deniz, kum, güneşten ziyade turizmi yanında ekoturizm, gastroturizm de özendirilmelidir. Böylece alternatifler yaratarak aşırı turizme dayanıklı hale gelebiliriz diye düşünüyorum.*” diyerek düşüncelerini dile getirmiştir.

K8 yerel halkın dayanıklılığı için yapılabilecek çalışmayı “*Yapılanmanın daha düzgün olması lazım. Şehirleşme planına uygun olsalar çözüm bulma üretmeleri gerekiyor.*” cümlesi ile açıklamıştır.

K7 yerel dayanıklılığın artırılmasına yönelik çalışmaları “*Psikolojik seminerler. Dediğim gibi bir kere problem çözme becerileri olan bir toplum olmak. Daha çok yakınmak yerine de taşın altına elini koyan bireysel sorumluluk alabilen bireylerimiz olmalı. Başkasından pasif değil ama aktif olmamız gerekiyor. Ekonomik olarak yerel tesisler daha çok desteklenebilir.*” ifadesi ile yorumlamıştır.

K4 ise Kuşadası’nda yerel topluluğun dayanıklılığının artırılması için “*Bu noktada bence biraz iş belediyeye düşüyor. Hem altyapı çalışmaları hem de fiyat denetleme gibi zabıta gibi kurumları kullanmaları ve aynı zamanda da yerel halkı turiste ezdirmemeleri gibi turist geldiğinde özel bir şeyler olmadığını, bence turist de misafir olduğunu gösterebilmek adına belediyeye çok iş düştüğünü düşünüyorum.*” cümlelerini kullanmıştır. K10’da yerel dayanıklılığın artırılması için restorasyon çalışmalarının sürdürülmesi gerektiğini “*Mesela bizim burada İkioluklu denen bir mahallemiz var. Orada eski yapıların evlerin olduğu yer. Bu Mübadil Derneği orda bir yapı mesela zamanında ziyarete bağışlamış oranın ev sahibi. Orayı restore etmişti yani.*” cümleleri ile ifade etmiştir.

Katılımcılar Kuşadası bölgesinin aşırı turizme karşı yerel dayanıklılığının artırılması için birçok yöntem dile getirmiştir. Katılımcılar Kuşadası bölgesinde aşırı turizmin olumsuzluklarına ve sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasına yönelik öneriler de sunmuştur.

4.6 Aşırı turizm Olumsuz Etkilerinin Önlenmesi ve Sürdürülebilir Turizmin Sağlanmasına İlişkin Bulgular

Katılımcılar aşırı turizmin olumsuz etkilerinin önlenmesi ve sürdürülebilir turizmin sağlanması adına önerileri genel olarak aşağıda yer almaktadır.

Tablo 6: Katılımcıların çözüm önerileri kategorisine ilişkin bulgular

Tema	Kategori	Kodlar	Katılımcılar									
			K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
TURİZMDE SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA	Çözüm Önerileri	Festival Düzenlenmesi	X				X					
		Şehir Planlaması		X	X					X		
		Turizmin Çeşitlendirilmesi		X	X							
		Altyapının Geliştirilmesi			X							
		Tarihi Kültürel Miras Korunması			X							
		Halkın Bilinçlendirilmesi			X	X	X	X	X		X	X
		Sivil Toplum Kuruluşlarının Artırılması					X			X		X
		Merkez ve Yerel Yönetim İş birliği						X		X	X	X

Tablo 6 aşırı turizmin zararlarına karşı katılımcıların sıraladığı sürdürülebilir kalkınmayı hazırlayan çözüm önerilerini göstermektedir. Katılımcılar genel olarak *festival düzenlenmesi*, *şehir planlaması*, *turizmin çeşitlendirilmesi*, *altyapının geliştirilmesi*, *tarihi kültürel miras korunması*, *halkın bilinçlendirilmesi*, *sivil toplum kuruluşlarının artırılması*, *merkez ve yerel yönetim iş birliği* çerçevesinde yanıtlar vermiştir. Katılımcıların çoğunluğu aşırı turizmin zararlarına karşı alınabilecek en önemli çözümün *halkın bilinçlendirilmesi* olduğunu savunmaktadır. Ayrıca katılımcılar *merkez ve yerel yönetim iş birliği* içerisinde çalışmasını da bir çözüm önerisi olarak görmektedir. Katılımcılara göre, *sivil toplum kuruluşlarının artırılması* da çözüme ulaştıran faktörlerden biri olmaktadır. Katılımcıların yoğun olarak verdiği cevaplar arasında *Şehir Planlaması*’ da çözüm önerilerinden sayılmaktadır.

K5 Kuşadası’nın turizmde sürdürülebilir kalkınma meydana getirebilmesi için “*Yatırımların halk için kullanılması bölgeyi daha çok kalkındırır ve halkın da hani turistik faaliyetlere daha olumlu bakmasını sağlar. Bu durum geleneksel ürünlerin, adetlerin, geleneklerin, göreneklerin daha fazla mesela ortaya çıktığı etkinliklerin düzenlenmesi yine bölgeye faydalı kalkındırma inşa edebilir.*” ifadelerini kullanmıştır.

K4 sürdürülebilir turizmin sağlanabilmesi ve kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi için, “*Hem altyapı çalışmaları hem de fiyat denetleme gibi zabıta gibi kurumları kullanmaları ve aynı zamanda da yerel halkı turiste ezdirmemeleri gibi. Turist geldiğinde özel bir şeyler olmadığını, bence turist de misafir olduğunu gösterebilmek adına belediyeye çok iş düştüğünü düşünüyorum.*” cümlelerini sıralamıştır.

K3 “*Yani yerel halkın turizm sektöründe çalışıp istihdam edilmesi diyelim. Yani çalışılması. Böylece hem gelir dağılımı daha adil hale gelir, yerel halkın ekonomik olarak daha dayanıklı olması sağlanır. İnsanların turizm konusunda, yerel halkın turizm konusunda bilinçlendirilmesi, eğitim alması.*” diyerek Kuşadası’nda turizmde sürdürülebilir kalkınmanın inşa edilmesi için yapılabilecek önerileri dile getirmiştir.

K6’ da sürdürülebilir kalkınma içeren bir turizmin Kuşadası’nda gerçekleştirilebilmesi için önerilerini; “*Dediğim gibi Kuşadası belediyesi, kaymakamlık ilçenin otelleri seyahat acentaları ileri gelenleri STK’ları herkes sorumluluk almalıdır.*” ifadeleri ile açıklamıştır.

K8 ise sürdürülebilir turizm önerisini “*Yapılanmanın daha düzgün olması lazım. Şehirleşme planına uygun olsalar çözüm bulma üretmeleri gerekiyor.*” sözleri ile dile getirmiştir. Kuşadası’nda yaşayan katılımcılar bölgede sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için birçok öneri sıralamıştır. Bu önerilerin bir kısmı uzun vadeliyken bir kısmı ise kısa vadede gerçekleştirilebilecek faaliyetler

olmaktadır. Katılımcılar son olarak Kuşadası bölgesinin turizm faaliyetlerinde içerdiği sorunların başa çıkma stratejilerini ve bunların doğal, kültürel, psikolojik ve sosyal anlamda sağlayabileceği katkıları değerlendirmişlerdir.

5. TARTIŞMA

Bu araştırma bulguları Kuşadası bölgesinde yaşanan aşırı turizm ve turizmde sürdürülebilir kalkınma faaliyetleri için büyük oranda bir betimleme ve durum değerlendirmesi içermektedir. Araştırmaya katılan katılımcıların çoğunluğu aşırı turizm kavramını “turist yoğunluğu” olarak tanımlamıştır. Yıldız (2020) tarafından yapılan araştırmada, aşırı turizm kavramı turizmin yoğunlaşması, kalabalıklaşma, doygunluk şeklinde tanımlanmaktadır. Damjanović (2021) aşırı turizmi turist yoğunluğunun artışı, fazla turist olarak nitelendirmektedir. Bu görüşler ile çalışmanın bulguları arasında paralel bir benzerlik ortaya konmuştur.

Katılımcılar aynı zamanda sürdürülebilir turizm kavramını çoğunlukla “turizm kaynaklarının kuşaklara aktarılması” olarak tanımlamıştır. Bu tanımlar içerisinde turizmde devamlılığın sağlanması, kaynakların korunması gibi farklı cümleler de bulunmaktadır. Bu benzerlik literatürdeki benzer çalışmalarla (Daly, 2006; Keskin ve Örgün, 2015) örtüşmektedir.

Araştırma katılımcıları aşırı turizm faaliyetlerinin olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirirken olumlu olarak genellikle ekonomik katkı yönünü vurgulamışlardır ki bu bulgu mevcut çalışmaların çoğunluğunun üzerinde hem fikir olduğu bir görüştür. Bununla birlikte bu çalışmada elde edilen bulgular turistik faaliyetlerin ortaya koyduğu olumsuzlukların veya tahribatın katkısından daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Elde edilen bu bulgu da turizmin etkilerini nesnel bir şekilde ölçen birçok çalışmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Aşırı turizmin kalabalıklaşma, alt yapı sorunu, çevre kirliliği ve trafik sorunu en fazla dikkat çekilen olumsuz yönler olmuştur (Milano et al., 2019). Çam and Çelik’e (2022) göre aşırı turizmin olumsuz yönleri içerisinde yıpranma, yerel halkın yaşam kalitesinde düşüş, trafik ve otopark sorunlarının görüldüğü belirtilmektedir.

Görüşmeciler Kuşadası bölgesinin yerel dayanıklılığının artırılmasında ve aşırı turizmin zararlarının önlenmesinde sorumlu kesimi Kültür ve Turizm Bakanlığı, Belediye, Turizm İşletmeleri, Meclis Üyeleri, Merkezi Yönetim, Yerli Halk, Kaymakamlık ve STK’lar olarak tanımlamıştır. (Dal ve Baysan, 2007)’ın da yapmış oldukları çalışmanın bulgularında Kuşadası bölgesinin turizm ile ilgilenmesi gereken sorumlularını Devlet, Yerel belediye, Yerli seyahat şirketleri, Yabancı seyahat şirketleri, Yerli halk, Konaklama tesisleri, Turistler olarak sıralamaktadır. Katılımcıların cevapları ile Dal and Baysan (2007) tarafından yapılan araştırmanın ortaya koyduğu bulgularla büyük oranda paralellik göstermektedir. Bununla birlikte, Ayazlar (2017) yerel halkın yerel dayanıklılığı artırmada yerel ekonomiyi canlandırma, yerel şenliklerin yapılması, yerel ürün ve geleneksel yaşam tarzının sürdürülmesi, istihdamın sağlanması, yerel ürün satılması gibi faktörlerde rol oynayabileceğini dile getirmektedir.

Yerel halkın aşırı turizmin olumsuz etkilerine karşı daha dayanıklı hale gelmesi için katılımcılar: Halkın Bilinçlendirilmesi, Turistik Çeşitliliğin Artırılması, Altyapı Çalışmalarının Geliştirilmesi, Aşırı Fiyatlandırma Denetimi, Yerel Tesislerin Desteklenmesi, Psikolojik Seminerlerin Düzenlenmesi, Restorasyon Çalışması, Şehir Planlaması gibi birçok çalışmanın gerçekleştirilmesi önerisinde bulunmuştur. Benzer şekilde Guo et al. (2018) yerel dayanıklılığın artmasında yerel ekonomi ve işletmelerin büyütülmesi, altyapı, afet gibi sorunlar için çözümlerin üretilmesi, restorasyon çalışmaları, sosyal sermayenin genişletilmesi gibi pek çok faaliyeti sıralamaktadır. Pechlaner and Innerhofer (2018) yerel dayanıklılığın artmasında doğal, kültürel, altyapısal ve sermaye çerçevesinde gelişmelerin büyük rol oynadığını belirtmektedir.

Kuşadası bölgesinde yaşayan katılımcıların öneriye ilişkin beyanları ‘halk gönüllülüklerinin oluşturulması’, ‘yerel yönetime baskı yapma’, ‘yerel kültürün korunması ve sürdürülmesi’, ‘misafirperverlik’ şeklinde olmuştur. Kuşadası bölgesinden katılımcılar genel olarak yerel halkın dayanıklılık artırma ve sürdürülebilir turizmi sağlama konusunda daha çok yerel belediyelere baskı yapılması gerektiğini düşünmektedir. Ayazlar (2017) yerel halkın aşırı turizme katkılarını yerel ekonomide aktif olmak, yerel halkın turistik faaliyetlerde katılımcı olması, yerel kültürün ve kaynakların kontrollü kullanılması olarak sıralamaktadır. Yumuk and Altıntaş (2019) ile Dal and Baysan’ın (2007) yaptıkları araştırmalar ise yerel halkın aşırı turizm olumsuz etkilerine karşı dayanıklılığını artırması için

stratejik planlamanın önemine vurgu yapmaktadır. Kültürel miras ve altyapının geliştirilmesi bu bağlamda etkili görülmüştür.

6. SONUÇ

Son 30 yıldır giderek artan turizm faaliyetleri birçok destinasyonun en önemli ekonomik kalkınma kaynağı olmuş ve bu destinasyonların altyapı ve üstyapılarının gelişimine katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte turizm merkezli kalkınma hareketlerinin yerel topluluklar için sürdürülebilir bir kalkınma modeli olup olmadığı konusu, mevcut literatürde giderek artan bir ilgiyle incelenmektedir. Araştırmalar, gün geçtikçe artan turistik faaliyetlerin ortaya çıkardığı en önemli sorunlardan birisi olan aşırı turizm olgusunu incelemektedirler. Aşırı turizm, bir turistik bölgenin sadece fiziksel olarak değil sosyal, kültürel ve psikolojik açıdan da kritik eşeğinin aşılması olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’de bu sorunun yaşandığı turistik cazibe merkezlerinin başında Kuşadası gelmektedir. Kuşadası’nın başlıca turizm faaliyetleri arasında deniz, kum ve güneş turizmi ile kruvaziyer turizmi gelmektedir. Kitlesele bir etkinlik halinde gerçekleşen bu gezi hareketleri karşısında yerel halkın tutumu ve dayanıklılığının ortaya konulması, bu çalışmanın en başta gelen amaçlarından birisi olmuştur. Bununla birlikte, bu çalışmayı mevcut çalışmalardan ayıran en önemli parametrelerden birisi aşırı turizmden dolayı destinasyonda meydana gelen sosyal norm ve değerlerin aşınması, kültürel erozyon ile çevresel tahribatın tespitinde yerel halkın görüşlerine başvurulmuş olmasıdır.

Turizmin başarısında sürdürülebilirliğin ve kalkınmanın devamlılığının sağlanması büyük bir önem taşımaktadır. Ne yazık ki aşırı turizm yaşadıkları yoğun talep nedeniyle destinasyonların tahrip edilmesine ve sürdürülebilir olma özelliklerinin aşınmasına yol açmaktadır. Bu sorunu ortadan kaldıracılamak, aşırı turizm destinasyonlarında yaşayan yerel halkın dayanıklılığının artırılması için çeşitli girişimlerde bulunulması gerekmektedir. Buna ek olarak destinasyona gelen ziyaretçilerin motivasyonlarının temelinde yatan unsurları anlamak da destinasyonların uzun süreli çıkarları bakımından büyük önem taşımaktadır. Hızlı ve önemli teknolojik gelişmelerin yaşanmasının yanı sıra ziyaretçilerin tipolojisi ve demografik yapısı, diğer bir deyişle turistlerin talep ve ihtiyaçları da son yıllarda dinamik ve öngörülemez şekilde değişmekte ve dönüşmektedir. Turist tipolojisi ile birlikte yerel toplulukların turizme ilişkin algıları da değişmekte ve dönüşmektedir. Bu bağlamda bölge turizminde faaliyetlerin niteliği kadar yerel halkın ve ziyaretçilerin/turistlerin durumu da sürdürülebilirliği etkilemektedir.

Son yıllarda turist talebinde görülen artış, Türkiye'nin Kuşadası bölgesinde özellikle doğal turistik kaynaklar, kültürel miras, yerel altyapı ve yerel halkın dayanıklılığı açısından olumsuz etkilere yol açmıştır ve bunların tümü yoğun turist akışından etkilenmiştir. Bu bağlamda Kuşadası'nın karşı karşıya olduğu en acil sorunlardan biri olan aşırı turizmin etkilerini anlamak, sürdürülebilir ekonomik kalkınma için büyük önem taşımaktadır. Bu etkilerin birincil kaynaktan tespit edilmesi ve etkili çözümler önerilmesi kritik önem taşıyan adımlardır. Bu nedenle, bu çalışmada katılımcıların aşırı turizme ilişkin algılarını keşfetmek için derinlemesine mülakatlar uygulanmıştır.

Çalışmanın bulguları, Kuşadası bölgesinde aşırı turizmin yaygın olduğunu ve katılımcıların bu destinasyonda mevcut turizm faaliyetlerini yeterli bulmadıklarını göstermektedir. Buna ek olarak, katılımcılar bölgedeki sürdürülebilir turizm geliştirme girişimlerinin yetersiz olduğunu vurgulamakta ve bu eksiklikten merkezi ve yerel yönetim kuruluşları ile turizm işletmelerini sorumlu tutmaktadırlar. Araştırma ayrıca aşırı turizmin -bazı olumlu etkileri olsa da- ağırlıklı olarak yerel halk üzerinde olumsuz etkileri olduğunu ortaya koymaktadır. Buna karşılık olarak katılımcılar, aşırı turizmi sürdürülebilir kalkınma için bir modele dönüştürmek üzere çeşitli stratejiler ve tavsiyeler önermektedir.

Bu önerilerden bazıları şunlardır;

1. **Turizmin Çeşitlendirilmesi:** Bölgede yalnızca deniz, kum, güneş turizmi ile yetinilmeyip ek olarak; tarım, sağlık, kongre, gastro, kültür, termal, dağ ve yayla turizmi gibi farklı turizm faaliyetleri ile çeşitlilik yaratılması.
2. **Altyapının Geliştirilmesi:** Bölgede kanalizasyon, yol bakımı, cadde ve sokak düzenlemelerinin ihtiyaca uygun biçimde yapılması, temizlik hizmetlerinin aksamadan düzenli biçimde sunulması, su, elektrik, doğalgaz gibi enerji kaynaklarının planlı biçimde ve sorunsuz olarak yönetilmesi.

3. **Yönetim ve Yerel Halk İş birliği:** Turizmden sürdürülebilir, yeterli ve olumlu bir biçimde faydalanması için yerel halkta farkındalık yaratılması, halka turizm, turistlerle iletişim ve yerel ticaret eğitimlerinin verilmesi. Buna ek olarak halkın yerel kültürünü koruması ve yayması için bilinçlendirici eğitimlerin sürdürülmesi. Bölgedeki turizm kaynaklarının sürdürülebilir hale gelmesi için halka bu kapsamda düzenli aralıklarla eğitici seminer ve konferanslar verilmesi.
4. **Sivil Toplum Kuruluşlarının Etkilerinin Artırılması:** Kuşadası bölgesinde yer alan sivil toplum kuruluşlarının nitelik ve nicelik bakımından artırılarak merkezi ve yerel yönetimlerle etkin temaslarının sağlanması ile etki alanlarının ve yoğunluğunun artırılması.
5. **Merkez ve Yerel Yönetim İş birliği:** Kuşadası bölgesinin yerel yönetiminin başta Kültür ve Turizm Bakanlığı olmak üzere diğer bakanlıklarla etkin iletişim sağlanarak bölgenin bakanlık kaynakları, projeleri ve faaliyetlerinden yeterli miktarda faydalanılması.
6. **Kalifiye Eleman İstihdamı:** Turizm ile ilişkili eğitim alan, turistik kaynakların korunmasını sağlayan, turistlere yönelik hizmet ve iletişim konusunda becerileri olan nitelikli turizm personelinin yetiştirilmesi, istihdam edilmesi ve gerekli projelerin geliştirilmesi ve önerilmesi.
7. **Turizmin 12 Aya Yayılması:** Bölgede turizm faaliyetlerinin yalnızca turizm sezonu ile sınırlı kalmaması, turizm çeşitlerinin artırılması ile yılın 12 ayında da gerçekleştirilebilecek turistik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi.

Kuşadası bölgesinde turizmde sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi ve yerel halkın aşırı turizme karşı dayanıklılığının artırılması için birçok önlem alınabilmekte ve faaliyet gerçekleştirilebilmektedir. Ancak bunun için bölgedeki turizm paydaşlarının tümünün kendilerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu şekilde Kuşadası'nın aşırı turizmden kaynaklanan olumsuz koşulları ve etkileri rasyonel ve etkin bir planlama ile özgün stratejiler geliştirildiğinde ortadan kalkmakta ve turizmde sürdürülebilir kalkınma engelleri çözülebilmektedir.

Pratik Katkıları

Aydın iline bağlı olan Kuşadası destinasyonu için çalışmanın pratik katkıları şu şekilde sıralanabilmektedir;

- Destinasyonda aşırı turizmin varlığı, boyutları, etki ve sonuçlarının kanıta dayalı verilere dayanarak ortaya konulması ile var olan sorunun bölge turizmi ve sürdürülebilirlik açısından önemine dikkat çekilmesi, sorunun görünür kılınması ile pratik katkı sağlamaktadır.
- Destinasyonda aşırı turizmin olumsuz etkilerini azaltmada çalışma somut politika önerileri sunarak pratik katkı sağlamaktadır.
- Bölgede turizmin sürdürülebilir hale getirilebilmesi, yükümlülüklerin yerine getirilmesi için bu süreçten sorumlu ve yetkililerin işaret edilmesi sonucunda pratik katkı sağlamaktadır.
- Turizm beldesinin sahip olduğu doğal, kültürel ve yerel kaynakların etkili bir biçimde korunup geliştirilmesi için çeşitli stratejilerin ortaya konulması ile pratik katkı sağlamaktadır.
- Yerel halkın aşırı turizme karşı dayanıklılığının artırılması konusunda görüş ve öneriler sunularak yerel yönetimlere pratik katkı sağlamaktadır.
- Bölgede bulunan aşırı turizmin olumsuz etkilerine ve turizmde sürdürülebilir kalkınmaya yönelik önerileri ile belediyeler, ilgili bakanlık ve TÜBİTAK vb. projelerin hazırlanmasında pratik katkı sağlamaktadır.

Teorik Katkıları

Bu araştırma, sürdürülebilir kalkınma ve aşırı turizm bağlamında yeterince analiz edilmemiş olan Aydın ili Kuşadası destinasyonunu ele alarak bu alana özgün ve teorik katkı sağlamaktadır. Ayrıca, Kuşadası bölgesindeki yerel halkın aşırı turizme karşı dayanıklılığına ilişkin akademik çalışmalardaki boşluğu doldurarak teorik literatüre katkı sağlamaktadır. Dolayısıyla, bu araştırmanın bulgularının Kuşadası bölgesinde aşırı turizme ilişkin gelecekte yapılacak çalışmalar için referans olması beklenmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma Aydın ili Kuşadası bölgesi ile amaçlı örnekleme yoluyla Kuşadası bölgesinde ikamet eden bireylerle sınırlandırılmıştır. Ayrıca, çalışma derinlemesine görüşmelere katılan 10 katılımcıdan oluşan bir örneklem büyüklüğü ve yalnızca yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanan verilerle sınırlandırılmıştır.

Kaynakça

- Alexis, P. (2017). Over-tourism and anti-tourist sentiment: An exploratory analysis and discussion. *Ovidius University Annals, Economic Sciences Series*, 17(2), 288-293.
- Alipour, H. (1996). Tourism development within planning paradigms: the case of Turkey. *Tourism management*, 17(5), 367-377.
- Ayazlar, R. (2017). Kırsal Turizmde Yerel Halkın Tutumu. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 16(1), 11-16.
- Bilgiçli, İ., ve Yıldırğan, R. (2022). Aşırı Turizm ve Turizm Karşıtlığı Üzerine Bir Değerlendirme: Çeşme Örneği. *International Journal of Eurasia Social Sciences/Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 566-586.
- Boz, M., ve Özkan, Ç. (2019). Sürdürülebilir şehir turizmi: Barselona aşırı turizm örneği. *O. Emir (ed)*, 20, 838-344.
- Burns, P. M. (2004). Tourism planning: A third way? *Annals of Tourism Research*, 31(1), 24-43.
- Butler, R. W., ve Dodds, R. (2022). Overcoming overtourism: a review of failure. *Tourism Review*, 77(1), 35-53.
- Cheer, J. M., Milano, C., ve Novelli, M. (2019). Tourism and community resilience in the Anthropocene: Accentuating temporal overtourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(4), 554-572.
- Cheung, K. S., ve Li, L.-H. (2019). Understanding visitor–resident relations in overtourism: Developing resilience for sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 27(8), 1197-1216.
- Cunha, N. d. (2019). Public policies and tourist saturation in the favelas of Rio de Janeiro. In *Overtourism: Excesses, discontents and measures in travel and tourism* (pp. 152-166): CAB International Wallingford UK.
- Çalık, İ., ve Akgün, Ö. (2019). Sapanca’da turizmin çevresel sürdürülebilirliği. *Tourism and Recreation*, 1(2), 67-74.
- Çam, O., ve Çelik, C. (2022). Aşırı turizm kapsamında turistlere yönelik olumsuz ifadeler, yapılan eylemler ve bunların turizme yansımalarının değerlendirilmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 66-84.
- Çolak, O., Kiper, V. O., ve Batman, O. (2020). Ölçsüz turizm’e (over-tourism) dair kavramsal bir yaklaşım. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 12(23), 609-621.
- Dal, N., ve Baysan, S. (2007). Kusadası’nda Kiyi Kullanımı ve Turizmin Mekânsal Etkileri Konusunda Yerel Halkın Tutumları. *Ege Coğrafya Dergisi*, 16(1-2), 69-85.
- Daly, H. E. (2006). Sustainable development—definitions, principles, policies. In *The future of sustainability* (pp. 39-53): Springer.
- Damnjanović, I. (2021). Overtourism Effects: Positive and Negative Impacts for Sustainable Development. In *Industry, Innovation and Infrastructure* (pp. 808-818): Springer.
- Doe, F., Preko, A., Akroful, H., ve Okai-Anderson, E. K. (2022). Festival tourism and socioeconomic development: case of Kwahu traditional areas of Ghana. *International Hospitality Review*, 36(1), 174-192.

- Dredge, D., Jenkins, J., ve Whitford, M. (2016). Tourism planning and policy: Historical development and contemporary challenges. In *Stories of practice: tourism policy and planning* (pp. 13-35): Routledge.
- Eren, D., ve Bozkurt, İ. (2020). Aşırı turizm sorunsalı: Kapadokya Bölgesi'ne yönelik bir çalışma.
- Gunn, C. A. (2004). Prospects for tourism planning: issues and concerns [Invited Senior Scholar Editorial.]. *Journal of Tourism Studies*, 15(1), 3-7.
- Guo, Y., Zhang, J., Zhang, Y., ve Zheng, C. (2018). Examining the relationship between social capital and community residents' perceived resilience in tourism destinations. *Journal of Sustainable Tourism*, 26(6), 973-986.
- Gül, İ., ve Shipman, D. (2021). Aşırı turizm, nüfus teorisi ve turizme katılım. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 993-1006.
- Hillman, P., Lamont, M., Scherrer, P., ve Kennelly, M. (2021). Reframing mass participation events as active leisure: Implications for tourism and leisure research. *Tourism management perspectives*, 39, 100865.
- Kara, V. M., Cele, M., ve Kanıgür, S. (2020). Aşırı turizm kapsamında Salda Gölü'nün fiziksel taşıma kapasitesinin belirlenmesi (Determining the physical carrying capacity of Salda Lake in the scope of overtourism). *Journal of Tourism ve Gastronomy Studies*, 8(Special Issue 4), 79-92.
- Keskin, E., ve Örgün, E. (2015). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla sürdürülebilir turizm olgusunun kavramsal analizi Ürgüp örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 3(1), 30-40.
- Kurnaz, H. A., ve İpar, M. S. (2020). Yavaş şehir Akyaka'da aşırı turizm olgusunun esnafın bakış açısıyla değerlendirilmesi. *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, 2(1), 39-55.
- Kurt, E. (2021). Turizm destinasyonlarındaki yerel halkın gözünden kalabalık ve aşırı turizm: Bozcaada örneği. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Edirne.
- Legard, R., Keegan, J., ve Ward, K. (2003). In-depth interviews. *Qualitative research practice: A guide for social science students and researchers*, 6(1), 138-169.
- Milano, C., Novelli, M., ve Cheer, J. M. (2019). Overtourism and tourismphobia: A journey through four decades of tourism development, planning and local concerns. In (Vol. 16, pp. 353-357): Taylor ve Francis.
- Özel, Ç. H. (2014). Turizmin sosyo-kültürel boyutta ortaya çıkardığı etkilerin incelenmesi: marmaris örneği. *Dumlupınar University Journal of Social Science/Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(42).
- Özgürel, G., ve Yılmaz, O. K. (2021). Aşırı turizmde kalabalık yönetimi: belediyeler tarafından kullanılabilecek akıllı turizm uygulamaları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1594-1620.
- Özkan, Ş., ve Çakmak, T. F. (2023). Topkapı Sarayı'nda Aşırı Turizm Olgusunun Doğal Gözlem Tekniği İle İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma. 4(1): 36-57.
- Özkök, F., ve Gümüş, F. (2009). Sürdürülebilir turizmde bilginin önemi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 51-72.
- Pechlaner, H., ve Innerhofer, E. (2018). *Linking destinations and resilience—challenges and perspectives*. Destination Resilience, 3-13.
- Peeters, P., Gössling, S., Klijs, J., Milano, C., Novelli, M., Dijkmans, C., . . . Isaac, R. (2021). Research for TRAN Committee-Overtourism: impact and possible policy responses.
- Peterson, R., ve DiPietro, R. B. (2021). Is Caribbean tourism in overdrive? Investigating the antecedents and effects of overtourism in sovereign and nonsovereign small island tourism economies (SITEs). *International Hospitality Review*, 35(1), 19-40.

- Phi, G. T. (2020). Framing overtourism: A critical news media analysis. *Current issues in tourism*, 23(17), 2093-2097.
- Saçlı, Ç. (2020). Festival memnuniyeti ile kültürel etkileşim arasındaki ilişki üzerine bir araştırma: Silifke Uluslararası Müzik ve Folklor Festivali örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 505-521.
- Saraç, Ö., ve Türkay, O. (2019). Altyapı, üstyapı ve çevre sorunlarının turist şikâyetleri kapsamında değerlendirilmesi ve yerel yönetimlerin çözüm potansiyeli: Antalya örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 98-110.
- Shahbaz, M., Bashir, M. F., Bashir, M. A., ve Shahzad, L. (2021). A bibliometric analysis and systematic literature review of tourism-environmental degradation nexus. *Environmental Science and Pollution Research*, 28(41), 58241-58257.
- Simancas Cruz, M., ve Peñarrubia Zaragoza, M. P. (2019). Analysis of the accommodation density in coastal tourism areas of insular destinations from the perspective of overtourism. *Sustainability*, 11(11), 3031.
- Su, X., Cheng, H., ve Liu, F. (2024). The impact of perceived crowding on revisit intentions: role of tourism fatigue and psychological reactance. *Current Issues in Tourism*, 1-24. <https://doi.org/10.1080/13683500.2024.2441471>
- Tekin, H. H., ve Tekin, H. (2006). Nitel araştırma yönteminin bir veri toplama tekniği olarak derinlemesine görüşme. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116.
- Thommandru, A., Espinoza-Maguiña, M., Ramirez-Asis, E., Ray, S., Naved, M., ve Guzman-Avalos, M. (2023). Role of tourism and hospitality business in economic development. *Materials Today: Proceedings*, 80, 2901-2904.
- Türker, N., Selçuk, Ş., ve Özyıldırım, A. (2016). Turizmin yerel halkın yaşam kalitesi üzerine etkisi: Safranbolu örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 1-13.
- Yıldız, Ö. E. (2022). Aşırı turizmde yerel halk – ziyaretçi etkileşimi, Foça örneği. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(47), 293-315. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.1039275>.
- Yumuk, Y., ve Altıntaş, V. (2019). Bodrum’da yaşayan yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algılarının aşırı turizm (overtourism) kapsamında değerlendirilmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 90-102.
- Yuce, A. (2025). Dissecting Turkey’s Tourism Development Model: A Political Economy Approach. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 437-451.

EXTENDED ABSTRACT

Mass tourism paradoxically represents the most prevalent type of tourism, which not only creates economic benefit but also engenders social and environmental issues. Overtourism is a critical issue in tourism, resulting from the exceeding of physical, social, and environmental carrying capacities of places due to mass relocation activities. Furthermore, overtourism is a complex and multifaceted phenomenon that undermines the living standards, welfare, tranquility, ecology, and infrastructure of local communities -essentially, the tenets of sustainability- by depleting touristic products or resources, which are vital to tourism activities. Ultimately, unregulated tourism fosters adverse opinions, strategies, attitudes, and behaviors toward each other among local people and visitors, who are the fundamental elements of the sector's supply and demand dynamics. An inversely proportionate link exists between tourism expansion, as indicated by economic data, and local residents' perceptions of tourism activities. In recent years, despite a tremendous increase in both the number of tourists visiting major tourist attractions and the revenue generated, local community satisfaction with tourism operations has significantly declined. The present literature indicates a scarcity of macro-level studies on carrying capacity issues, whereas micro-level research focuses on the resilience of destinations and the views,

attitudes, and judgments of local people regarding tourism. It has been established that issues related to carrying capacity, particularly in Kuşadası, Aydın province -an increasingly significant destination for both domestic and international tourism-have not been addressed in the relevant literature. Therefore, the fundamental purpose of this study is to elucidate the sustainable development aspects of Kuşadası, which is affected by overtourism, and to assess the resilience of the local population in response to overtourism. The objective is to establish a groundbreaking resource in tourism literature by addressing the issues stemming from overtourism and proposing remedies.

Literature indicates that numerous adverse developments in environmental, social, cultural, and economic domains are escalating in areas subjected to excessive tourism activities. The preparation of tourist development plans in a long-term, rational manner, devoid of sustainability considerations, results in tourism centers experiencing mass tourism to deviate from the distinctive traits that define their uniqueness. The existing literature frequently designates the issue stemming from the concurrent presence of various groups in a specific place and time frame as imbalanced tourism. Moreover, scholarly studies indicate that natural and socio-cultural assets, which are the primary products of tourism activities, are swiftly diminishing in significance and appeal. The core themes of these studies relate to the infrastructural challenges arising from overtourism. One of these issues is the emergence of challenges impacting the physical and qualitative condition of natural resources, including air, water, and soil pollution, as well as traffic congestion. From a socioeconomic standpoint, certain research investigated the expense of living attributed to rampant tourism, inequities in income distribution, escalation in property values, and the displacement of individuals from their authentic environment. The studies that are analyzed from a cultural viewpoint investigate the fundamental causes of significant issues, including the swift destruction of real values, structure, and texture in locations experiencing overtourism. It is asserted that the primary adverse effects of overtourism are the reactive attitudes and behaviors exhibited by local residents and visitors towards one another. Numerous studies suggest that overtourism has evolved into a phenomenon that disturbs the established order of local communities and engenders hostility towards tourists.

This research study investigates the resilience and sustainable development initiatives of local communities affected by overtourism, focusing on the case of Kuşadası in Aydın province. The study examines the phenomenon of overtourism resulting from mass tourism in Kuşadası, Turkey's premier cruise tourism destination, through comprehensive interviews. This paper employs a phenomenological approach within the qualitative research paradigm, utilizing structured interviews to obtain data from participants. Content analysis is utilized to evaluate the data collected.

In assessing the advantages and disadvantages of excessive tourism, study participants predominantly highlighted the economic benefits, a perspective that aligns with the consensus of most existing research. Nonetheless, the study's findings indicated that the detriments or damage inflicted by tourism activities surpass their benefits. This finding aligns with the results of studies that quantitatively evaluate the effects of overtourism on local communities.

The study's findings indicate that over-tourism occurs frequently in the Kuşadası region. Moreover, the participants assert that sustainable tourism development activities in the region are inadequate and attribute this deficiency to central and local government entities as well as tourism enterprises. Research reveals that although over-tourism may produce certain advantages, its impact on local inhabitants is predominantly adverse. This research offers multiple strategies and proposals to transform overtourism into a model of sustainable development.

LEARNING LANGUAGES WITH DUOLINGO: MYTH OR REALITY?

Assoc. Prof. Dr. Süleyman BAŞARAN¹

Keywords	Abstract
Duolingo Language learning Autoethnography Mobile-assisted language learning Motivation SLA Reflective practice Comparative reading	This study investigates the effectiveness of Duolingo as a language learning platform through a qualitative, autoethnographic approach. Drawing on two years of reflective notes, the researcher documents personal experiences while studying German, Spanish, and Arabic using Duolingo, with a focus on motivation, cognitive engagement, skill development, and pedagogical design. The findings reveal that Duolingo is effective in teaching foundational elements such as vocabulary, pronunciation, and listening comprehension—especially at the beginner level. However, as learners progress, the app’s limitations become increasingly apparent. Repetitive and decontextualized exercises, limited opportunities for productive language use, and outdated instructional methods contribute to learner fatigue and hinder deeper acquisition. A major turning point in the study was the adoption of a comparative reading and shadowing strategy, which proved significantly more effective in fostering fluency and comprehension. The research concludes that while Duolingo serves as a useful introductory tool, it is insufficient on its own for achieving communicative competence. Strategic supplementation with content-based and communicative methods is necessary for sustained language growth.
Article Info	
Research Article Received: 29.05.2025 Accepted: 21.06.2025 Published: 30.06.2025	

ETHICS STATEMENT: This study is based solely on the researcher’s personal reflections and self-documented learning experiences. It did not involve the collection of data from human participants or any other living beings and therefore did not require approval from an Ethics Committee. Additionally, AI-assisted tools were used to improve the language clarity and coherence of the final manuscript.

INTRODUCTION

In the past two decades, the landscape of language learning has undergone a profound transformation with the advent of digital technologies. Traditional classroom-based models of second language acquisition (SLA), which emphasize grammar instruction, structured curricula, and teacher-led interaction, have increasingly been complemented by flexible, learner-driven alternatives. Among these, mobile-assisted language learning (MALL) platforms have gained significant popularity due to their accessibility, affordability, and perceived adaptability to individual learning goals. As global mobility, international education, and digital literacy rise, so too does the demand for innovative tools that can democratize access to language education.

One of the most prominent players in this evolving ecosystem is Duolingo, a free language learning application launched in 2012. The app currently boasts over 500 million registered users and

¹ Batman University, Faculty of Science and Literature, Department of Western Languages and Literatures.
 email: suleyman.basaran@batman.edu.tr

offers instruction in more than 40 languages. Duolingo's appeal lies in its intuitive interface, short lesson formats, and gamified approach, which seeks to transform the rigor of language learning into a game-like experience. With features such as point scoring, daily streaks, interactive translation tasks, and speech recognition, Duolingo promises an engaging, self-paced alternative to the conventional classroom. Its marketing message is powerful: anyone, anywhere, can learn a language for free, with nothing more than a smartphone and a few minutes per day.

However, despite Duolingo's popularity and enthusiastic user base, its pedagogical value remains controversial and widely debated. On the one hand, research has documented modest yet measurable improvements in vocabulary retention, listening comprehension, and grammar recognition—especially among beginners. On the other hand, many scholars and educators argue that Duolingo's methodology lacks depth, failing to foster productive language skills such as writing and speaking in authentic contexts. Criticisms often target its reliance on decontextualized drills, the lack of meaningful communicative interaction, and its insufficient attention to pragmatics, sociolinguistic competence, and cross-cultural awareness. Furthermore, questions persist about learner persistence, motivation beyond the novelty phase, and the platform's alignment with established SLA theories.

Existing studies on Duolingo have yielded inconsistent findings, often depending on the languages studied, the duration of engagement, and the research design. While some experiments focus on test scores and quantitative learning gains, they may overlook the subjective experiences of learners, the challenges they face, or the strategies they employ. Moreover, studies that generalize effectiveness across all languages may miss important nuances: languages differ typologically, orthographically, and phonologically, and so do the user experiences across those language tracks on Duolingo.

It is against this complex and unsettled backdrop that the present study positions itself. Rather than relying on test-based evaluations or third-party observations, this research adopts a first-person, autoethnographic approach, rooted in the systematic documentation of the researcher's lived experience using Duolingo to study three distinct languages: German, Spanish, and Arabic. These languages were chosen not only for their global significance but also for their linguistic diversity, which allows for a richer, comparative analysis of how Duolingo's platform functions across different language structures, scripts, and levels of learner familiarity.

Over 24 months, the researcher engaged with each language on Duolingo, maintaining detailed and systematic notes throughout the process. These notes recorded not only the progress made but also the nature of learning tasks, emotional responses, motivation levels, cognitive obstacles, and insights into how each language was being taught and learned through the app. This form of reflective, experiential inquiry allows for a more holistic understanding of what it means to learn a language through Duolingo—not only in terms of outcomes but also in terms of processes, frustrations, and possibilities.

The overarching aim of this study is to critically evaluate the validity of Duolingo's central promise: can a person genuinely learn a foreign language using Duolingo alone? More specifically, the study seeks to answer the following research questions:

To what extent can Duolingo facilitate meaningful language acquisition across diverse languages?

What are the platform's key strengths and pedagogical affordances as experienced by an active learner?

What are the limitations and weaknesses of Duolingo's instructional model, particularly in relation to SLA theory and practice?

How might these shortcomings be addressed, either through improvements to the app itself or through strategic supplementation by learners and educators?

By engaging these questions, the study contributes to a more nuanced and practice-informed understanding of Duolingo's role in contemporary language learning. While it does not aim to offer a definitive verdict, it does seek to bridge the gap between empirical research and lived experience, and

between technological innovation and pedagogical integrity. In doing so, it also raises broader questions about the future of language education in a world increasingly mediated by apps, algorithms, and artificial intelligence.

LITERATURE REVIEW

The global rise of mobile-assisted language learning (MALL) tools has transformed language education, offering learners accessible, often gamified platforms for independent study. Among these, Duolingo stands out for its widespread adoption and bold claims of efficacy. Yet, despite its popularity, research presents divergent and often conflicting evaluations regarding the app's role in developing meaningful language competence.

Positive outcomes have been widely reported, particularly in vocabulary and receptive skill development. Ajisoko (2020) emphasized Duolingo's utility in vocabulary learning, highlighting that learners found the app engaging, easy to use, and capable of reducing boredom (p. 154). Likewise, Purwanto (2023) observed that students perceived Duolingo as highly effective and accessible for vocabulary acquisition (p. 80). Irzawati (2023) reported favorable impacts across grammar, vocabulary, and all four language skills, suggesting Duolingo positively influenced both teaching and learning processes (p. 335).

Listening and speaking skills also received some support. Niah (2019) documented improvements in junior high school students' listening and speaking, recommending Duolingo's use in formal education settings (p. 59). Fitria, Usman, and Sahara (2023) found the app increased speaking confidence by providing a low-pressure environment for practice (p. 594). Tuong and Dan (2024) noted similar gains in listening comprehension but called for refinements to better suit learners' needs (p. 260).

Notably, Smith, Jiang, and Peters (2024) found that after 27 hours of study, learners made statistically significant gains in both receptive and productive skills, with productive skill development matching or exceeding receptive gains (p. 13). Similarly, Vesselinov and Grego (2012) estimated that 34 hours of Duolingo study could replicate the outcomes of a first-semester college Spanish course, with an average gain of 8.1 points per hour of use (p. 2).

Further support for Duolingo's capacity to develop receptive language skills comes from Jiang et al. (2021), who conducted a large-scale evaluation of Duolingo's beginning-level courses. Their findings confirmed that the app can produce meaningful improvements in reading and listening comprehension, particularly when learners engage consistently with the content (p. 993). While their study did not directly assess speaking or writing skills, the researchers concluded that Duolingo constitutes a viable entry point for early-stage language learning in terms of input-based comprehension. However, they also cautioned that these gains are largely limited to the types of tasks emphasized in the app's structure—primarily decontextualized and multiple-choice-based exercises—which may not adequately prepare users for dynamic, real-world language use (p. 997). This reinforces the broader concern that while Duolingo may succeed in fostering surface-level receptive competence, its contribution to deeper language proficiency remains uncertain without external support or complementary methods.

However, these optimistic findings are tempered by critical evaluations. Loewen et al. (2019) conducted a systematic investigation into Duolingo's pedagogical design, concluding that its overreliance on decontextualized grammar-translation and audiolingual drills undermines its potential to support authentic communicative competence (p. 17). Teske (2017) similarly argued that Duolingo's methods align poorly with contemporary communicative approaches, making it more suitable as a supplementary resource than a standalone learning solution (p. 400).

The app's claim to individualized learning has also been questioned. Crowther, Kim, and Loewen (2017) found that Duolingo prioritizes explicit instruction at the expense of implicit learning, potentially impeding the acquisition of subconscious linguistic competence vital for real-life communication (p. 35). This critique was echoed in Kessler, Loewen, and Gönülal's (2023) study comparing Babbel and Duolingo, which found that neither platform alone could produce high levels of L2 proficiency (p. 22).

Gamification, often presented as Duolingo's innovation, has also drawn scrutiny. While gamified tasks initially boost engagement, Shortt et al. (2023) argue that the novelty quickly fades, and the app's design may favor competition and repetition over meaningful interaction and collaborative learning (p. 538). Similarly, Psychogiou and Karasimos (2019) noted contrasting user views: although learners appreciated vocabulary practice and pronunciation features, grammar instruction was criticized as inadequate, prompting calls for comparative evaluations with other platforms (p. 378).

Bahjet (2016) offered a case study showing that Duolingo supports bilingual language acquisition but underscored clear limitations that inhibit deeper learning (p. 261). Karjo and Andreani (2018) emphasized that real language mastery requires more than memorization or translation—it demands integrated development of speaking, listening, reading, and writing skills (p. 112).

Loewen, Isbell, and Sporn's (2020) study of the Duolingo and Babbel apps further contextualizes this discussion, demonstrating positive outcomes in grammar, vocabulary, and oral communication, but only under structured conditions with sustained daily engagement (p. 209). These findings suggest that intensity and consistency, rather than the app alone, are key to measurable progress.

In another nuanced study, Kessler (2023) combined Duolingo use with weekly reflective journal writing. Although learners reported increased metacognitive awareness, the study concluded that the benefits were largely due to the journaling activity, not the app itself, and that findings should be interpreted cautiously due to the participants' privileged learning backgrounds (p. 1060).

Finally, Krashen (2014) challenged the entire foundation of Duolingo's model. Drawing on decades of research, he argued that conscious learning—on which both Duolingo and many formal programs rely—is inferior to subconscious language acquisition methods, especially for communicative competence (p. 14).

Together, these studies present a complex and inconclusive portrait of Duolingo's role in second language acquisition. While the app consistently shows promise in vocabulary building and early-stage receptive skills, its effectiveness in promoting fluent, contextual, and communicative proficiency remains limited. The evidence supports Duolingo's value as a supplementary tool rather than a replacement for immersive, interactive, and pedagogically diverse learning environments. The divergent findings and persistent criticisms highlight the need for cautious optimism—Duolingo is neither a myth nor a definitive solution, but a tool whose success depends on context, learner motivation, and external support systems.

METHODOLOGY

This study adopts a qualitative, autoethnographic research design grounded in reflective practice. The central aim was to explore the effectiveness of Duolingo as a language learning tool from the perspective of an active and self-aware language learner. Rather than measuring test-based outcomes or relying on third-party evaluations, the study is built upon first-person data collected systematically over a sustained period of Duolingo usage in three distinct languages: German, Spanish, and Arabic.

The researcher—also the participant—engaged with Duolingo over several months as part of an independent language learning journey. During this period, they kept a structured learning journal to document daily experiences, thoughts, obstacles, and strategic decisions related to the platform. These field notes, written in Turkish, included reactions to specific features of the app, comparisons across different languages, observations of cognitive engagement, motivational shifts, and reflective evaluations of progress or stagnation. Additional notes captured the outcomes of experimental learning strategies that supplemented Duolingo, such as comparative reading and shadowing exercises supported by Google Translate and ReadEra.

The study employed a thematic analysis approach to examine these reflective entries. All notes were read multiple times and coded inductively to identify recurring themes and patterns. Categories such as motivation and fatigue, skill-specific feedback, perceived effectiveness, pedagogical observations, and alternative strategy outcomes emerged organically from the data. The analysis

focused not only on the content of the learner's reflections but also on their emotional tone, cognitive strategies, and critical evaluations, offering a rich, narrative-driven understanding of language learning through digital tools.

This practice-based methodology is informed by principles of experiential learning theory and reflective language pedagogy, recognizing the value of lived experience in educational research. By integrating the researcher's dual role as both participant and analyst, the study contributes to a deeper understanding of how language learners interact with digital platforms in authentic, real-world contexts—beyond the scope of experimental or test-centered studies.

ANALYSIS AND FINDINGS

This section presents the findings of a qualitative, practice-based investigation into the efficacy of Duolingo as a language learning tool, grounded in systematic field notes taken by the researcher while studying German, Spanish, and Arabic. The data reflect over-time engagement with the platform, capturing the cognitive, affective, and strategic aspects of learning. Through thematic analysis, the following five core themes emerged: (1) motivational decline and fatigue, (2) surface learning versus deep acquisition, (3) skill-specific insights across languages, (4) the transformative impact of comparative reading, and (5) the misalignment between Duolingo's pedagogy and modern SLA approaches.

1. Motivational Decline and Platform Fatigue

One of the clearest patterns in the notes is the initial enthusiasm followed by steep motivational decline. Early engagement with Duolingo was frequent and committed, but over time, this turned into frustration and emotional disengagement. "Bugün Duolingo yapamadım," one entry records simply, yet this absence becomes habitual. Later notes state, "Duolingoyu bugün yine kaçırdım, zaman bulamadım," and eventually culminate in, "Duolingoyu bıraksam mı? Artık çok sıkıcı..."

This shift from active participation to avoidance mirrors what gamification literature calls the "novelty decay effect"—when extrinsic motivators (points, streaks, badges) lose their power without intrinsic progress. The researcher reflects, "Bir kısır döngüye dönüştü... çok sıkıcı." This sense of stagnation was emotionally taxing and intellectually discouraging, especially when contrasted with the app's volume of tasks: "Yüzlerce ders, binlerce egzersiz yapmak aşırı sıkıcı... kim yıllarca Duolingo çalışabilir ki?!"

Importantly, motivation declined not because of laziness or inconsistency, but due to the perception that progress was illusory: "Çok uzun zamandır İspanyolca ve Almanca çalışıyorum ama... geliyor gibi hissetmiyorum." This perceived plateau aligns with prior research suggesting that Duolingo lacks progression to higher cognitive levels, especially in speaking and productive fluency.

2. Surface Learning vs. Deep Acquisition

Another critical insight concerns the nature of learning Duolingo promotes. The researcher repeatedly notes that many exercises—particularly matching and translation tasks—felt more like puzzles than language use: "Egzersizlerin bir kısmı zekayı geliştiriyor, dil becerilerini değil. Çoğu zaman mantık yürüterek doğru cevabı buluyorum." This suggests a pattern of form-based strategy use rather than linguistic intuition or communicative rehearsal.

Rather than developing procedural knowledge or fluency, the tasks often demanded logical deduction, such as recognizing sentence patterns, familiar word stems, or choosing between multiple-choice answers by elimination. Although cognitively stimulating, this experience did not resemble natural language use, nor did it build the kind of confidence that enables learners to speak or write spontaneously.

The "fragmentation" of knowledge was another obstacle: "O kadar çok ayrıntı ve bölük pörçük şey var ki aşırı sıkıcı." This scattered approach prevented the learner from seeing the larger grammar system or communicative framework. The researcher metaphorically describes this frustration as not seeing "the forest for the trees": "Belki ben ormanda ağacı değil, ormanın tamamını

görmeye yatkınım.” This aligns with schema theory, which emphasizes the importance of coherence and context in long-term knowledge retention and transfer.

3. Skill-Specific Observations Across Languages

The researcher’s reflections offer valuable language-specific observations, particularly regarding Duolingo’s strength in receptive input (listening, reading) and its weakness in productive use (speaking, writing).

Listening comprehension emerged as one of Duolingo’s most effective components: “Dinleme kısımları harika, zevkli ve bazen komik; anlayabildiğimi görmek çok güzel.” These positive affective reactions are important, as pleasure and self-efficacy are known to sustain long-term language engagement.

Reading tasks, especially in the “story” modules, were also praised: “Hikaye bölümleri çok iyi... keşke daha fazla hikaye olsa.” These sections offered a narrative structure and meaning-based context often absent from the main drills, and their integration of audio supported multimodal learning.

In Arabic, Duolingo’s structured and script-focused introduction was helpful: “Harfleri ve okunuşları güzel öğretiyor.” The app’s visual presentation and phonetic breakdowns facilitated early literacy and phonological awareness—an essential foundation for non-Latin scripts.

However, across all three languages, Duolingo’s support for spoken production was consistently seen as lacking. Even after completing dozens of lessons, the researcher noted: “Konuşmayı öğrenebilir miyim emin değilim.” There was no clear pathway to speech fluency, and pronunciation was seldom evaluated meaningfully. Additionally, exercises did not prepare learners for spontaneous, unstructured dialogue—one of the core competencies in real-world language use.

4. Transformative Effects of Comparative Reading and Listening

A turning point in the researcher’s learning journey came with the decision to abandon Duolingo temporarily and begin using a self-designed method of comparative reading. By downloading the ReadEra app and using Google Translate, the researcher devised a personalized study routine: select an English eBook (e.g., Osho), translate each page into German and Spanish, and listen while reading (shadowing), comparing the target language with the English source.

This method, described as “karşılaştırmalı okuma,” had a profound effect. The researcher states, “İyi ki Duolingoyu bırakıp bu şekilde okumaya başladım,” and observed that unknown words and structures became increasingly transparent through context, repetition, and contrastive analysis. “Bir yabancı dilde resmin tamamını... görmeden öğrendiğimizi düşündüğümüz küçük parçacıkları da kullanamıyoruz.”

The process offered semantic depth, syntactic awareness, and metalinguistic insight, echoing the advantages of Content-Based Instruction (CBI) and input enhancement in SLA literature. Even passive periods (e.g., not actively studying) led to spontaneous recall: “Okuma yapmadığım zamanlarda bile aklıma bir sürü Almanca ve İspanyolca kelime geliyor.” This suggests that reading-based exposure creates richer mental representations than isolated sentence drills.

5. Duolingo’s Pedagogical Limits: Outdated Methods for a New Generation

The researcher, concurrently enrolled in a course on language teaching methodologies, was able to critically appraise Duolingo’s pedagogical approach. Citing the Audiolingual Method (ALM) and Grammar-Translation Method, the notes state: “Bu yöntemler geçmişte yetersiz kalan yöntemler olduğu için kullanımdan düştüler.” In contrast, Communicative Language Teaching (CLT) and Content-Based Instruction (CBI)—which prioritize interaction, purpose, and meaning—are notably absent from Duolingo’s framework.

Duolingo’s rigid structure, mechanical repetition, and lack of meaningful context were seen as barriers to higher-level development: “Sanırım Duolingo başlangıç için iyi ama daha sonrası için yeterli değil.” The researcher further reflects on Oppenheimer learning German in six weeks and

speculates that comparative reading may have been a more likely pathway to such rapid acquisition than mechanical drills: “Bence benim yöntemimle... öğrenmiştir.”

Summary of Findings

The analysis of learner-generated notes leads to several key conclusions:

Duolingo is effective at the beginner level, particularly in teaching scripts, phonology, basic vocabulary, and fixed phrase structures. It is especially useful for visually supported learning and short-session practice.

Over time, however, the platform’s structural and methodological limitations become increasingly evident. Its exercises encourage pattern recognition over communicative competence, and its grammar-translation-heavy design fails to foster spontaneous language use.

The lack of authentic speech production, contextualized practice, and integrated content limits long-term growth and frustrates self-directed learners seeking holistic understanding.

Supplementary strategies, especially comparative reading with multimodal support, can compensate for these deficits and may offer a more effective alternative for intermediate and advanced learners.

To sum up, the researcher’s experience confirms that Duolingo may be a myth for fluency, but a reality for basic literacy. Its role is best understood not as a full course in language learning, but as a launchpad, one that requires pedagogical enhancement, strategic supplementation, and learner reflection to become genuinely transformative.

DISCUSSION

The findings of this study contribute a deeply reflective, learner-centered perspective to the ongoing debate over the pedagogical value of Duolingo. Drawing from personal engagement with the platform across three linguistically diverse languages—German, Spanish, and Arabic—this study highlights both the strengths and significant limitations of Duolingo as a language learning tool. These insights complement, and at times complicate, the broader body of research reviewed earlier.

The results confirm previous studies that acknowledge Duolingo’s value at the introductory level (Ajisoko, 2020; Irzawati, 2023; Vesselinov & Grego, 2012). The app proved useful for learning the Arabic script and pronunciation, building basic vocabulary in Spanish and German, and enhancing listening comprehension through engaging exercises. The “story” modules and listening tasks were found particularly effective—an observation consistent with findings by Smith et al. (2024) and Tuong and Dan (2024), who noted the platform’s success in supporting receptive skills. This supports the broader claim that Duolingo, when used consistently, can produce measurable learning gains in vocabulary and comprehension (Jiang et al., 2021; Purwanto, 2023).

However, the long-term use of the app led to dissatisfaction and demotivation, particularly as learners attempted to transition from beginner to intermediate stages. The repetitive nature of the tasks, their decontextualized content, and lack of communicative or narrative coherence created what the researcher termed a “vicious cycle.” This closely aligns with the “novelty decay” effect described by Shortt et al. (2023), in which gamified learning loses motivational power over time. As the study shows, Duolingo’s design encourages task completion over communicative engagement, and learners may progress in the app’s internal metrics without experiencing authentic language development.

The cognitive experience described in the findings also supports prior critiques regarding Duolingo’s pedagogical limitations. Tasks often felt more like logic puzzles than real language use, prompting learners to solve exercises through pattern recognition rather than understanding (Crowther et al., 2017). This reflects Loewen et al.’s (2019) conclusion that Duolingo’s heavy reliance on audiolingual and grammar-translation methods limits its relevance in communicative language acquisition. The learner’s comparison to “seeing only trees but not the forest” is particularly telling, indicating the fragmentation of learning into disjointed phrases rather than integrated linguistic competence.

Moreover, the learner's shift to comparative reading using ReadEra and Google Translate represents a pivotal finding. This alternative method—grounded in repeated exposure to real texts and listening with contextual translation—offered far greater gains in perceived fluency and metalinguistic awareness. These outcomes resonate with the kind of meaning-focused, content-based instruction advocated in modern SLA (Krashen, 2014; Karjo & Andreani, 2018), suggesting that context-rich input promotes deeper processing and long-term retention. The increased vocabulary recall and spontaneous production during this phase underscore the limits of Duolingo as a stand-alone tool, echoing Kessler et al.'s (2023) finding that app-based instruction must be supplemented to yield advanced proficiency.

This study also offers an important contribution by presenting language-specific insights. While Arabic benefited from Duolingo's systematic script instruction, German and Spanish exposed the app's failure to scale with learner progress. The app's lack of production-focused, pragmatically rich interaction leaves a critical gap—one that becomes more pronounced as learners move beyond beginner stages. This affirms earlier critiques by Teske (2017) and Psychogiou and Karasimos (2019), who called for greater alignment with communicative and task-based approaches.

To sum up, the findings affirm that Duolingo is not a myth, but neither is it a complete reality in terms of delivering full-spectrum language competence. It works best as an initial scaffold—a tool that lowers the barrier to entry and introduces learners to the rhythm, structure, and lexicon of a language. However, without meaningful input, authentic communication, and learner-driven supplementation, it is unlikely to lead to fluent, functional language use. In this sense, the researcher's journey echoes the conclusion drawn by many scholars: Duolingo's success depends on how, when, and alongside what it is used.

In response to the research questions posed at the outset, this study concludes:

Duolingo facilitates foundational language acquisition, especially in vocabulary, listening, and reading, but its capacity to support communicative competence and fluency is limited.

Its strengths lie in accessibility, visual clarity, beginner engagement, and structured progression, particularly in languages with non-Latin scripts.

Its weaknesses include motivational decay, decontextualized content, lack of productive skill development, and outdated pedagogical methods, particularly for intermediate and advanced learners.

These shortcomings can be mitigated through strategic supplementation, such as comparative reading, shadowing, and integration with content-based or communicative language learning practices.

The broader implication is clear: platforms like Duolingo can be powerful allies in language learning, but they are not substitutes for human interaction, authentic content, and pedagogical depth. They are tools—not teachers—and their effectiveness is determined by the learning ecosystem in which they are embedded.

CONCLUSION

This study set out to explore a deceptively simple yet widely debated question: Can one truly learn a language using Duolingo? Through a qualitative, practice-based analysis of reflective learning notes across three languages—German, Spanish, and Arabic—the research has shown that the answer is both yes and no, depending on what is meant by “learning a language.”

On the positive side, Duolingo offers an accessible, engaging, and well-structured platform for beginners. It is particularly effective in introducing learners to new alphabets, basic vocabulary, and receptive language skills such as listening and reading. Its strength lies in providing a low-threshold entry point for language learning, especially for users without access to formal instruction.

However, the findings also point to clear pedagogical limitations. Duolingo's heavy reliance on translation, repetition, and decontextualized drills restricts learners' ability to develop communicative competence, especially in speaking and writing. Motivation tends to decline over time, and learners often feel they are “doing exercises” rather than building fluency. Moreover, the

platform's methods are rooted in outdated instructional models, which fail to align with contemporary SLA theories that prioritize meaningful input, interaction, and content integration.

The study highlights the importance of strategic supplementation. The most significant breakthroughs in the researcher's learning journey came not from Duolingo alone but from pairing it with context-rich, comparative reading practices and multimodal input. These findings suggest that while Duolingo may initiate the learning process, it cannot sustain it on its own.

In conclusion, Duolingo is neither a myth nor a miracle. It is a limited but valuable tool, effective at introducing language elements and maintaining short-term engagement, but insufficient as a standalone solution for achieving language fluency. For learners seeking true proficiency, Duolingo should serve as a starting point—one that is followed by more immersive, communicative, and reflective learning experiences.

Scope and Limitations of the Study

It is important to note that during the course of this study, the researcher held a Super Duolingo subscription, which provided enhanced features such as unlimited hearts, personalized practice, and ad-free use, but did not include access to Duolingo Max or the AI-driven conversation practice feature via video call. As such, this study's findings and conclusions pertain specifically to the widely accessible Super Duolingo experience and do not account for the impact of Duolingo's newer artificial intelligence-based functionalities, which may offer additional opportunities for interactive and productive language use. Future research may benefit from examining these emerging tools—particularly the AI-integrated speaking features of Duolingo Max—in order to assess whether they can meaningfully address some of the pedagogical shortcomings identified in this study, including the platform's limitations in supporting spontaneous speech, pragmatic fluency, and communicative competence.

REFERENCES

- Ajisoko, P. (2020). The use of Duolingo apps to improve English vocabulary learning. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (iJET)*, 15(7), 149–155.
- Bahjet, E. A. H. (2016). Duolingo as a bilingual learning app: A case study. *Arab World English Journal (AWEJ)*, 7, 261.
- Crowther, D., Kim, K. M., & Loewen, S. (2017). The implementation of ISLA in MALL technology: An investigation into the potential effectiveness of Duolingo. *MSU Working Papers in Second Language Studies*, 8(1), 35.
- Fitria, N., Usman, M., & Sahara, N. (2023). Duolingo Application for Advancing English Speaking Skills. *Journal of Innovation in Educational and Cultural Research*, 4(4), 587–595.
- Irzawati, I. (2023). The integration of Duolingo into EFL learning. *Esteem Journal of English Education Study Programme*, 6(2), 328–337.
- Jiang, X., Rollinson, J., Plonsky, L., Gustafson, E., & Pajak, B. (2021). *Evaluating the reading and listening outcomes of beginning-level Duolingo courses*. *Foreign Language Annals*, 54(4), 974–1002.
- Karjo, C. H., & Andreani, W. (2018). Learning foreign languages with Duolingo and Memrise. In *Proceedings of the 2018 International Conference on Distance Education and Learning* (pp. 109–112).
- Kessler, M. (2023). Supplementing mobile-assisted language learning with reflective journal writing: A case study of Duolingo users' metacognitive awareness. *Computer Assisted Language Learning*, 36(5–6), 1040–1063.
- Kessler, M., Loewen, S., & Gönülal, T. (2023). Mobile-assisted language learning with Babbel and Duolingo: Comparing L2 learning gains and user experience. *Computer Assisted Language Learning*, 1–25.

- Krashen, S. (2014). Does Duolingo “trump” university-level language learning. *International Journal of Foreign Language Teaching*, 9(1), 13–15.
- Loewen, S., Crowther, D., Isbell, D. R., Kim, K. M., Maloney, J., Miller, Z. F., & Rawal, H. (2019). Mobile-assisted language learning: A Duolingo case study. *ReCALL*, 31(3), 293–311.
- Loewen, S., Isbell, D. R., & Sporn, Z. (2020). The effectiveness of app-based language instruction for developing receptive linguistic knowledge and oral communicative ability. *Foreign Language Annals*, 53(2), 209–233.
- Niah, S. (2019, December). The utilization of Duolingo to improve the speaking and listening skills of junior high school students in Pekanbaru. In *International Conference of CELSciTech 2019–Social Sciences and Humanities track (ICCELST-SS 2019)* (pp. 102–107).
- Psychogyiou, A., & Karasimos, A. (2019). The effectiveness of learning a foreign language via a distance learning tool: Testing the Duolingo application. *Selected Papers on Theoretical and Applied Linguistics*, 23, 364–380.
- Purwanto, A. A. (2023). Students’ perception on using Duolingo for learning English vocabulary. *Journal of English Teaching*, 9(1), 70–82.
- Shortt, M., Tilak, S., Kuznetcova, I., Martens, B., & Akinkuolie, B. (2023). Gamification in mobile-assisted language learning: A systematic review of Duolingo literature from public release of 2012 to early 2020. *Computer Assisted Language Learning*, 36(3), 517–554.
- Smith, B., Jiang, X., & Peters, R. (2024). The effectiveness of Duolingo in developing receptive and productive language knowledge and proficiency. *Language Learning & Technology*, 28(1), 1–26.
- Teske, K. (2017). Duolingo. *CALICO Journal*, 34(3), 393–401.
- Tuong, N. K., & Dan, T. C. (2024). A study on Duolingo mobile applications to improve EFL students' listening comprehension performances. *European Journal of Alternative Education Studies*, 9(1), 260.
- Vesselinov, R., & Grego, J. (2012). Duolingo effectiveness study. *City University of New York*, 1–25.

EXTENDED ABSTRACT

This study explores the effectiveness and limitations of Duolingo as a digital language learning platform, with a particular focus on whether it can serve as a viable standalone tool for acquiring a new language. Drawing from extensive firsthand experience, the research adopts a qualitative, autoethnographic methodology based on two years of self-directed learning in German, Spanish, and Arabic. Rather than measuring performance through test results, the study uses systematically documented learning journals to capture the cognitive, emotional, and strategic dimensions of engagement with Duolingo. The aim is to provide an in-depth, learner-centered analysis of the app’s pedagogical design, motivational affordances, and actual impact on language development.

The literature on Duolingo presents a mixed picture. Some studies highlight the app’s value in improving vocabulary, grammar recognition, and listening skills, particularly for beginners. However, others raise concerns about the platform’s pedagogical limitations, especially its reliance on decontextualized drills and gamified repetition. This study confirms both sets of findings. Duolingo was found effective in the early stages of learning, especially for introducing new scripts, phonetic awareness, and basic receptive skills. Features such as listening exercises and short stories proved enjoyable and helped sustain early motivation. However, the study also documents a clear decline in learner engagement over time. Repetitiveness, lack of contextual learning, and the absence of productive language use such as speaking and writing led to frustration and a perceived stagnation in progress. Exercises often felt more like logic puzzles than communicative practice, and the absence of interactional learning experiences hindered the development of fluency.

A critical turning point occurred when the researcher shifted away from Duolingo and began practicing comparative reading using English eBooks, Google Translate, and the ReadEra app. This method involved translating entire pages into German and Spanish, listening to them while reading, and comparing them with the original English text. This alternative approach provided meaningful context, semantic depth, and opportunities for repetition and shadowing—factors that contributed to increased vocabulary retention and greater learner confidence. The shift to content-based, context-rich learning highlighted what was missing in Duolingo’s structural design: integrated, authentic, and communicative exposure to language.

The study also engages with broader theoretical discussions in second language acquisition (SLA), noting that Duolingo’s design is based primarily on outdated methods such as the Audiolingual and Grammar-Translation approaches. These approaches have long been criticized for their inability to promote real-world communicative competence. In contrast, modern frameworks such as Communicative Language Teaching (CLT) and Content-Based Instruction (CBI) prioritize interaction, contextual meaning, and learner agency—principles largely absent from Duolingo’s default experience. Although Duolingo’s structure offers a low-barrier entry point for beginners, it fails to evolve with the learner and lacks the pedagogical sophistication required for sustained language development.

It is worth noting that the study was conducted using a Super Duolingo subscription, which excludes access to Duolingo Max’s AI-based speaking features. Therefore, the findings pertain to the most widely used version of the platform. Future studies could explore whether these emerging features can meaningfully address some of the limitations identified here, particularly in the area of speaking and pragmatic fluency.

In conclusion, this study finds that Duolingo offers genuine benefits in the early stages of language learning, especially in supporting visual and receptive skill development. However, its effectiveness plateaus without meaningful supplementation. Duolingo should be viewed not as a complete language learning solution, but as a useful tool—one that, when combined with other methods such as content-based reading and real-time interaction, can form part of a richer and more effective language learning strategy. The study underscores the importance of learner reflection, adaptive strategy use, and pedagogical alignment in navigating the promises and pitfalls of digital language education.

(M-JIS)
MESOPOTAMIA
JOURNAL OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

Citation (Atıf): Babayigit, M. V. & Zengin, F. (2025). Fauda'nın İlk Bölümünde Foucault'nun "Göz" Metaforu: Göstergebilimsel Bir Çözümleme. *Mesopotamia Journal of Interdisciplinary Studies*, 5(1), 48-77.
DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/mjis.82509>

FAUDA'NIN İLK BÖLÜMÜNDE FOUCAULT'NUN "GÖZ" METAFORU: GÖSTERGEBİLİMSSEL BİR ÇÖZÜMLEME

Doç. Dr. Mehmet Veysi BABAYİĞİT¹
Ferzan ZENGİN²

Anahtar Kelimeler	Öz
Fauda, Göz Kavramı, İktidar, Gözetim, İsrail-Filistin Çatışması.	Bu çalışma, Netflix'in popüler dizisi <i>Fauda</i> 'nın ilk bölümünü, göstergebilim ve Michel Foucault'nun "göz" metaforu çerçevesinde incelemektedir. Çalışmanın temel amacı; dizinin İsrail-Filistin çatışmasını nasıl temsil ettiğini ve görsel araçlarla iktidarın nasıl meşrulaştırıldığını analiz etmektir. Fauda'nın "kaos" anlamına gelen adı ve İsrail'in özel birimi Mistavrim'e odaklanması, dizinin propaganda işlevi taşıyabileceğine dair yorumlara zemin hazırlamaktadır.
Makale Bilgisi	Kuramsal çerçeve, anlamın görsel ve dilsel göstergelerle inşasını açıklayan göstergebilim ile, Foucault'nun iktidar, bilgi ve gözetim ilişkilerini içeren "Panoptikon" metaforunu birleştirir. Drone çekimleri, gece görüş dürbünleri gibi teknolojik unsurlar, devletin izleme kapasitesini ve gözetim olanaklarını temsil etmektedir. Maskeli ajanlar ve izleyiciye yönelen belirsiz bakışlar, iktidarın anonimliğini; dar sokaklar, karanlık mekânlar ve kontrol odaları ise iktidar-bilgi ilişkisini somutlaştırmaktadır. Sonuç olarak, <i>Fauda</i> , Foucaultcu "göz" metaforunu kullanarak modern gözetim toplumunun çok katmanlı yapısını gözler önüne sermekte ve popüler kültür ürünlerinin politik anlatıları nasıl pekiştirdiğini göstermektedir.
Araştırma Makalesi	
Gönderim Tarihi: 10.06.2025 Kabul Tarihi: 28.06.2025 Yayın Tarihi: 30.06.2025	

FOUCAULT'S "EYE" METAPHOR IN THE FIRST CHAPTER OF FAUDA: A SEMIOTIC ANALYSIS

Keywords	Abstract
Fauda, Eye Concept, Power, Surveillance, Israeli-Palestinian Conflict.	This study analyzes the first episode of the popular Netflix series <i>Fauda</i> through the frameworks of semiotics and Michel Foucault's "gaze" metaphor. The main objective is to examine how the series represents the Israeli-Palestinian conflict and how power is legitimized through visual means. The fact that <i>Fauda</i> means "chaos" in Arabic and centers around Israel's special unit Mistavrim paves the way for interpretations of the series as a potential tool of propaganda. The theoretical framework combines semiotics, which explores how meaning is constructed through visual and linguistic signs with Foucault's Panopticon metaphor, which articulates the relationship between power, knowledge, and surveillance. Technological elements such as drone footage and night-vision imagery symbolize the state's surveillance capacity and observational authority. Masked agents and ambiguous gazes directed at the viewer reflect the anonymity of power, while narrow alleyways, dimly lit environments, and control rooms concretize the power-knowledge nexus. In conclusion, <i>Fauda</i> employs the Foucauldian concept of gaze to reveal the multilayered structure of modern surveillance society and demonstrates how popular cultural products reinforce political narratives and power relations.
Article Info	
Research Article	
Received: 10.06.2025 Accepted: 28.06.2025 Published: 30.06.2025	

Etik Beyanı: Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir.

¹ Batman Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Yabancı Diller Bölümü, m.veysi.babayigit@gmail.com.

² Batman Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karşılaştırmalı Edebiyat Anabilim Dalı, ferzanzz@gmail.com.

1. GİRİŞ

Fausta dizisi, 2015 yılında İsrail'in YES kanalında yayınlanmaya başlamış ve kısa sürede Gazze, Batı Şeria ile Arap ülkelerinde geniş bir izleyici kitlesine ulaşmıştır. Netflix platformunda yayınlanmasıyla birlikte dizi, küresel ölçekte milyonlarca izleyiciye erişmiş ve uluslararası bir popülerlik kazanmıştır. Fausta, aksiyon ve gerilim türlerinde kurgulanmış olup, İsrail-Filistin çatışmasını merkezine alan dramatik anlatısıyla dikkat çekmektedir. Dizi, medya ortamında çatışmanın nasıl temsil edildiğine dair önemli bir örnek teşkil etmekte; bu bağlamda yapının sunduğu anlatı, izleyici algısını ve çatışmaya dair sembolik anlamları şekillendirmede etkili olmaktadır.

Yapımda, eski İsraili istihbarat görevlilerinin gerçek deneyimlerinden esinlenilerek oluşturulan karakterler ve olay örgüsü, çatışmaya belirli bir perspektiften yaklaşmayı mümkün kılmaktadır. Bu çalışma, Fausta dizisini göstergebilimsel bir analiz çerçevesinde ele alarak, dizide kullanılan görsel ve sözel göstergelerin anlam üretim süreçlerini incelemeyi hedeflemektedir. Göstergebilim yaklaşımı, dizide yer alan karakterlerin, mekânların, sembollerin ve anlatı motiflerinin, izleyicide nasıl belirli anlamlar ve duygular oluşturduğunu ortaya koymak için kullanılmıştır. Dizinin adı "Fausta", Arapça'da "kaos" anlamına gelmekte ve İsrail özel kuvvetlerinin operasyonları sırasında karşılaşılan karmaşayı ifade eden bir kod olarak işlev görmektedir. Dizi, Arap kılığına giren İsraili özel kuvvetlerin Filistinlileri takip ettiği operasyonları anlatmakta ve bu bağlamda kimliklerin, maskelerin ve rollerin temsilini ön plana çıkarmaktadır. Göstergebilimsel analiz, bu temsillerde kullanılan semboller ve göstergeler aracılığıyla, dizinin izleyicide yarattığı anlam katmanlarını ve çatışmanın medyatik temsilindeki ideolojik işlevleri anlamaya çalışacaktır. Çalışmamız, Fausta dizisinin çatışma temasını nasıl yapılandırdığını ve bu yapılaşmanın görsel ve anlatımsal göstergeler üzerinden nasıl kurulduğunu araştırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, dizide kullanılan simgesel dilin, izleyiciye iletilen mesajları nasıl şekillendirdiği, kimlik ve öteki temalarının göstergebilimsel boyutlarıyla ele alınacaktır. Böylece, dizinin kültürel ve toplumsal bağlamdaki temsiliyetinin derinlemesine bir değerlendirmesi yapılacaktır.

Özetle, çalışma Fausta dizisinin medyatik anlatısının dil, kültür ve toplumsal algılarla kesiştiği noktaları göstergebilimsel bir perspektiften irdelleyerek, dizinin çatışma ve kimlik temsillerine dair sunduğu anlam dünyasını açığa çıkarmayı hedeflemektedir.

2. GÖSTERGEBİLİM

"Semiologie" terimi Yunanca *semeion* ("gösterge") ile *logia* ("kuram") sözcüklerinden türetilmiştir (Eco, 1979). Gösterge kavramı ilk olarak Hipokrates ve Parmenides tarafından "kanıt" anlamında kullanılmış; Stoacılar tarafından ise mantık ve dil alanında, "gösteren-gösterilen" ilişkisi çerçevesinde ele alınmıştır (Danesi, 2004). Ferdinand de Saussure, göstergebilimi "göstergelerin toplum içindeki yaşamını" inceleyecek bir bilim olarak tanımlamış ve bu alana *sémiologie* adını vermiştir (Saussure, 1916/1983). Umberto Eco da antik Yunan'da *semeionun*, "bir şeyi temsil eden işaret" olarak kullanıldığını vurgulamıştır (Eco, 1979). Orta Çağ'da Moduscular, dilin dünyayı yansıttığına inanırken; 18. yüzyılda ampirist filozoflar, deneyimi bilginin temeli olarak görmüş ve John Locke, "semeiotike" yi (göstergeler öğretisi) bilimin bir dalı olarak tanımlamıştır (Locke, 1690/1975). Geçmişten günümüze bu ifadeler terminolojide yer almaktadır.

Locke'a göre göstergebilimin amacı zihnin anlamak ve bilgi aktarmak için kullandığı göstergelerin niteliğini incelemektir. 19. yüzyılda Peirce ve Saussure'ün çalışmalarıyla göstergebilim bilimsel bir disiplin olarak tanımlanmaya başlanmıştır. Çağdaş göstergebilim, metindeki zıtlıklar aracılığıyla anlamın sürekli üretildiği bir yaklaşıma evrilmiştir (Ünal, 2016). Göstergebilim, kültüre özgü olsun olmasın metinlerin çözülmesidir. Metin, göstergebilimin konusuna giren her şeydir ve göstergelerin sistematik çözülmesiyle derin anlam yüzeyine ulaşılır (Deveci, 2010). Göstergebilim, görünen anlamın ötesine odaklanarak anlamı parçalar ve mitler, metaforlar ve kodlarla yeniden inşa eder (Karaosmanoğlu, 2025). Göstergebilimin temel kurucuları Peirce ve Saussure olup, Eco, Barthes ve Greimas gibi kuramcılar disipline önemli katkılar yapmıştır (Eco, 1979; Saussure, 1916/1983). Göstergebilim, anlamın nasıl inşa edildiğini ortaya koyar; anlamlı bütünleri parçalayarak gösterge-gösteren-gösterilen ilişkisini inceler. Anlamlandırma süreci çoğunlukla karşıtıklara dayanır ve kodların çözülmesini gerektirir. Disiplin, davranış biçimleri, yaşam tarzları, toplumsal ve kültürel yapı gibi

alanlarda işleyişleri ortaya koymayı hedefler ve tüm iletişim süreçlerini “metin” olarak okur (Fiske, 1990). Dilsel göstergeler sesler ve kavramlar olmak üzere iki düzlemde ele alınır. Peirce, göstergeleri üçlü bir sistem olarak, gösterge, nesne ve yorumlayıcı tanımlarken, Saussure göstergeleri gösteren ve gösterilen olarak ikiye ayırmıştır (Peirce, 1934-1958; Saussure, 1916/1983). Göstergebilimde standart bir yöntem bulunmamaktadır (Eco, 1979). Bu disiplin, yaşamı kuşatan bildirileri çözümleyerek yeniden kurar ve analizler nesne, göstergeler ve anlam olmak üzere üç temel ögeye dayanır. Kültür, göstergelerden oluşan bir dizgedir. Görüntü çözümlemeleri anlamın nasıl inşa edildiğini bulmayı amaçlar. Göstergebilim, derin anlamı çözen geniş bir disiplindir (Civelek, 2020). Göstergebilim, 20. yüzyılın ikinci yarısında bilim dalı olarak belirginleşmiş ve sosyal bilimlerde yaygınlaşmıştır.

Saussure ve Barthes gibi dilbilimcilerin çalışmalarıyla şekillenmiştir. Hem gösterge incelemesine hem de söylem ve metin anlamı analizine odaklanır. Değer öğretisi olarak farklı algılama biçimleri üzerinden değerlere ulaşma yöntemleri sunar. Anlamlamayı ve anlamın işleyişini incelemeyi hedefler (Güneş, 2013). Saussure, 20. yüzyılın başında dil, dilbilim ve göstergebilim alanında önemli bir dönüm noktası yaratmıştır. Dilin bir biçim olduğunu söyleyerek dil sistemlerini yapısal ilişkiler üzerine kurmuştur. Dil (langue) ve söz (parole), gösteren (signifier) ve gösterilen (signified), eşzamanlılık (senkronik) ve artzamanlılık (diyakronik), dizisel (associative) ve dizimsel (syntagmatic) ilişkiler gibi karşıtlıkları incelemiştir. Saussure, dili kendi içindeki unsurları açısından incelemiş ve dil sisteminin kendi içinde işlediğini savunmuştur. Göstergebilimin doğmasına öncülük etmiştir (Bircan, 2015). Göstergebilim, kuramsal bir anlamlandırma görüşü olarak birçok bilim insanını bir araya getirmiştir. Çağdaş göstergebilimciler, anlamın sadece iletişimle değil, gerçekliğin inşasıyla da ilgili olduğunu savunur. Anlambilim kelime anlamına odaklanırken, göstergebilim anlamın nasıl kazanıldığına bakar. Göstergebilim, görsel, işitsel, yazılı her alanda anlamın algılanma ve üretilme koşullarını açıklar. Anlamlama, göstergebilimin temel nesnesidir ve metindeki anlamın unsurlar arasındaki farklılıklardan doğduğunu savunur (Güneş, 2012). Kültürü anlamlı gösterge dizileri olarak ele alan göstergebilim, betimleyici ve eleştirel bir yaklaşımla bu dizgeleri inceler.

Gündelik yaşamdan bilime kadar her türlü göstergeyle ilgilenir ve birçok bilim dalıyla etkileşim halindedir. Sanat eserlerinin incelenmesinde düz anlam ve yananlam ayrımı önemlidir. Göstergebilim, göstergeyi kendisi dışındaki bir şeyi temsil eden bir değer olarak tanımlar ve anlamları inceleyerek bir “üst-dil” haline gelir.

2.1. Michel Foucault’un “Göz” ve “Güç” Kavramı

Foucault'nun çalışmaları, iktidar, özne, hakikat, bilgi, söylem, panoptikon, delilik ve cinsellik tarihi gibi temel kavramları 19. yüzyıl etkileşimleriyle iç içe geçmiş bir sarmal olarak ele alır. Bu kavramları birbirinden bağımsız değerlendirmek Foucault'nun düşüncesinden uzaklaşmak anlamına gelir (Apalı, 2021). Foucault, modern toplumların yapısını ve işleyişini iktidar, bilgi ve disiplin kavramları üzerinden analiz ederek toplumsal normların ve birey davranışlarının nasıl şekillendirildiğini ortaya koyar.

Disiplinci güç teorileri, iktidarın sadece baskı yoluyla değil, bilgi, gözetim ve normlar aracılığıyla da işlediğini savunur (Çelik & Babaoğlu, 2024). Gözetim, modern devletlerle birlikte teknolojik gelişmeler sayesinde gündelik hayatta daha kolay uygulanabilir hale gelmiş ve günümüz toplumlarını “gözetim toplumları”na dönüştürmüştür. İktidar, enformasyon teknolojileri aracılığıyla toplumu denetlerken, toplumsal gözü de kontrol altında tutmaya çalışır. Kapitalist iktidar, görünmeden gören bir “göz” aracılığıyla toplumun bilinç yapısını tahakküm altına alır. Panoptik bir mantıkla işleyen sistem, gözetlenmeyi sıradanlaştırırken, bireyler güven arayışıyla gözetlenmeyi arzu eder hale gelir. Gözetimin içselleştirilerek kendi kendine gözetime dönüşmesi, distopik toplum kurgularında sıklıkla ele alınır. “Büyük Birader Seni İzliyor” metaforu, gözetimle ilgili geleceğe yönelik felaket senaryolarını ima eder. Gözetim, kişisel verilerin elde edilmesi ve analiz edilmesi yoluyla bireyi nesneleştirerek toplumsal yaşamın her alanını hedefler. Modern toplumla kurumsallaşan gözetim, Foucault ile genel kabul görmüş ve sosyolojide modernitenin merkezi bir boyutu olarak kabul edilmiştir. Gözetim, toplumsal denetim ve vatandaşlık haklarını garanti etme gibi ikili bir işleve sahiptir. Gözetim toplumu terimi Gary T. Marx tarafından kullanılmış ve Anthony Giddens tarafından yaygınlaştırılmıştır. Gözetim pratiği pastoral, teknik ve enformatik olmak üzere üç evrede sınıflandırılır. İktidarlar “görülebilir her şey denetlenebilir” ilkesiyle teknolojiyi kullanarak toplumsal denetimde güçlerini artırmaktadır

(Çatalbaş & Kaya, 2017). Orwell'in 1984'ündeki sürekli gözetim totaliter toplumu simgeler. Foucault'ya göre modern toplum disiplinlerdir ve iktidarın disiplin anlayışı totalitarizmin ürünüdür. Modern totalitarizm, büyük iktidarların gözetlemeyi doğal hak görmesidir. “Gözleyen gözlerin altında güvendesiniz” söylemiyle gözetimin güvenliği vurgulanırken özel hayat göz ardı edilir. Bu durum, Disiplin Toplumu'ndan Kontrol Toplumu'na geçişi ve gizli totaliter iktidarın egemenliğini gösterir. Kurum çalışanları ve patronlar arasındaki ilişki Panoptikon'un modern yansımasıdır (Sucu, 2013). Tarihin ilk dönemlerinden itibaren topluluklar lider arayışında olmuştur. Ortaçağ'da iktidar tek kişiye aitken, Hümanizm, Rönesans ve Reform hareketleriyle bu durum sarsılmıştır. Fransız İhtilali ile iktidar anlayışında köklü değişiklikler yaşanmıştır. Bentham'ın Panoptikon'u, artan nüfusu kontrol altında tutmak amacıyla tasarlanmış ve “görünmeden gözetleme” ilkesiyle disiplini tesis etmeyi amaçlamıştır.

Foucault, Panoptikon'u modern iktidar anlayışını açıklamak için bir metafor olarak kullanmıştır (Özdel, 2012). Foucault, iktidarı sadece devlet aygıtıyla sınırlamayan çok yönlü bir analiz önerir. İktidar, egemenlik, disiplin ve güvenlik olmak üzere üç farklı biçimde işler. İktidar, sadece baskıyla değil, pozitif güçler ve söylemler aracılığıyla da işler ve meşruiyetini sağlayacak bir doğruluk rejimine ihtiyaç duyar. Entelektüellerin görevi, iktidar mekanizmalarıyla ilişkili “hakikat” söylemlerini deşifre etmektir (Şentürk & Turan, 2012). Doğruluğu tarafsız bir biçimde ortaya koymaktır.

2.2. Göstergebilim ve Sinema

Sinema, kendine özgü dili olan güçlü bir anlatı sanatıdır ve dilbilimsel/göstergebilimsel olarak incelenebilir. Sinema göstergebilimi, sinemayı bir dil yetisi olarak ele alır ve sinemadaki anlam oluşturma süreçlerini inceler. Sinema dili eklemli dil gibi olmasa da anlam ve anlamlandırma “dil” kavramını doğurur. Metz, sinemanın kodsuz bir dil olduğunu savunur ve sinemanın incelenmesinde dilbilimsel yaklaşımın kaçınılmaz olduğunu belirtir (Çiçek, 2024). Göstergebilim, gösterge dizgelerini inceler ve anlam üretimi koşullarını araştırır. Sinema göstergebilimi, sinemanın dil dışı göstergelerden oluşan sanal bir dil olduğunu ve bu dilin göstergelerini ile anlam oluşturma yöntemlerini inceler. Metz'in sinema göstergebilimi, yapısal dilbilim yöntemlerini kullanarak sinemasal anlamın üretimini inceler. Sinema dili karmaşıktır ve seyirci filmi anlamak için çeşitli düzgüler kullanır (Bağder, 1999). Gerçeklik, felsefe ve sanatın tartıştığı bir konudur. Sinema hareketli görüntülerle dil oluşturmuş ve fotoğraf ile birlikte gerçeklik düşüncesini sağlamlaştırmıştır. Sinema kendi gerçekliğine sahiptir ve farklı kuramlar (dışavurumcu, biçimci, gerçekçi) sinemayı farklı açılardan ele almıştır. Kurgu sinema sanatının temelidir ve yeni bir gerçeklik yaratır. Sinema düşünce ileten sanatsal bir dildir (Gök, 2007). Görsel anlatım karmaşıktır ve sinemadaki algı psiko-fiziksel kökenli olsa da inançlarla yönetilir. Sinema, Barthes'ın “fotoğraf etkisi”ne dayanır ve bir illüzyondur. Sinema kendi gerçekliğini nedensel ilişkili nesnelerle sunar. Anlam, biçimsel öğelerin bilinçli kullanımıyla oluşur ve izleyici filmi kendi birikimiyle anlamlandırır. Metz sinemaya evrensel dil der ve sinema anlam üreten özel bir işaret sistemidir. Sinemada çerçeveleme ve tekrarlanabilirlik filmi gösteriye çevirir. Klasik sinema anlatımı süreklilik arz eden, kapalı ve yanılsamacıdır. Sinemasal anlam dil, retorik, imge ve sembollerle oluşur (Mencütekin, 2010). Sinema, resim ve fotoğraftan etkilenmiş işit-görsel karma bir sanattır. Postmodern dönemde sinema ve fotoğraf birbirini alıntılar. İki disiplin günlük yaşamda yoğundur ve ilişkileri göstergelerarasılıkla incelenir. Fotoğraftan konu alan filmler göstergelerarası ilişki başlatır. Fotoğraf anı dondururken, sinema zaman içindeki değişimi yansıtır. Sinema, edebiyat, tiyatro ve fotoğraf gibi sanatlarla bağ kurar ancak kendine özgü metotları vardır (Uğur, 2020). Bu da sinemayı eşsiz kılar.

3. YÖNTEM

3.1 Kuramsal Çerçeve: Göstergebilim Ve Foucault'nun “Göz” Metaforu

Bu çalışma, *Fausta* dizisinin ilk bölümünü analiz ederken göstergebilim ve Michel Foucault'nun “Göz” metaforu olmak üzere iki temel kuramsal çerçeveden yararlanmaktadır. Göstergebilim, anlamın nasıl üretildiğini ve iletilendiğini inceleyen bir bilim dalıdır (Ünal, 2016; Civelek, 2020). Saussure ve Peirce'ün kuramsal katkılarına dayanan bu yaklaşım, görsel ve dilsel göstergelerin yanı sıra kültürel kodları da analiz etmeyi amaçlar. Sinema göstergebilimi, filmi kendine özgü bir dil sistemi olarak ele alır ve bu sistem içindeki göstergelerin (görüntüler, sesler, kurgu vb.) nasıl anlam ürettiğini araştırır (Çiçek, 2024; Bağder, 1999). Metz'in çalışmaları, sinemasal anlamın oluşumunu yapısalci dilbilim yöntemiyle açıklamaya yöneliktir. Bu doğrultuda, çalışma *Fausta* dizisinin ilk bölümünde yer alan temel görsel ve anlatısal öğeleri birer gösterge olarak ele almakta ve bu göstergelerin bağlam içindeki

anlamalarını çözümlemeyi hedeflemektedir. Özellikle kamera açıları, karakterlerin bakışları, mekân kullanımı ve kurgu gibi sinemasal araçların anlam yaratma süreçlerindeki rolleri analiz edilecektir (Mencütekin, 2010).

Michel Foucault'nun iktidar kuramı ise bu göstergebilimsel analizle birlikte düşünülerek, dizideki görsel ve anlatsal yapıların gözetim ve toplumsal denetim mekanizmalarıyla olan ilişkisini anlamayı mümkün kılar. Foucault, iktidarı yalnızca baskıcı bir güç değil, aynı zamanda bilgi, söylem ve gözetim yoluyla işleyen çok katmanlı bir ilişki ağı olarak tanımlar (Apalı, 2021; Çelik & Babaoğlu, 2024). Panoptikon modeli, bireylerin gözetlenme olasılığı üzerinden kendi davranışlarını denetlemelerini sağlar ve bu bağlamda “Göz” metaforu, görünmez ama sürekli var olan bir iktidar figürünü temsil eder (Özdel, 2012; Sucu, 2013). Bu çalışmada, *Fauda* dizisinde İsraili güvenlik güçlerinin Filistinliler üzerindeki izleme ve denetim pratikleri, Foucault'nun gözetim ve iktidar kuramı temelinde ele alınacaktır. Kamera yerleşimleri, bakışların yönü, mekânsal düzenlemeler ve olay örgüsünün yapısı, Foucault'nun “Göz” metaforunun sinemasal izdüşümlerini sunmakta ve diziyi yalnızca aksiyon-gerilim türünde bir yapımla olmanın ötesine taşıyarak, onu politik ve ideolojik anlamlar üreten bir metin olarak değerlendirmemize olanak tanımaktadır.

3.2 Amaç, Veri toplama ve Veri Analiz Süreçleri

Bu çalışma, *Fauda* dizisinin ilk bölümünü Michel Foucault'nun gözetim kuramı ve özellikle “göz” metaforu üzerinden ele alarak analiz etmektedir. Foucault'nun panoptikon modelinde merkezi olan “görme eylemi” ve bu eylemin iktidar ilişkileriyle nasıl iç içe geçtiği, çalışmanın temel kuramsal çerçevesini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, diziyi göstergebilimsel bir çözümleme yöntemiyle yaklaşılmıştır. Göstergebilim, metinlerdeki ve görsel öğelerdeki anlam katmanlarını açığa çıkarmayı amaçlayan bir çözümleme tekniğidir. Bu teknik sayesinde, dizideki görsel anlatımın, karakterlerin yerleştirilme biçiminin, kamera kullanımının ve mekân düzenlemelerinin, Foucault'nun gözetim anlayışıyla nasıl ilişkili olduğu ortaya konulmuştur.

Araştırmanın veri toplama sürecini, *Fauda* dizisinin ilk sezon birinci bölümüdür. Bu bölümün seçilmesinin temel nedeni, dizinin tematik çerçevesinin ve gözetim stratejilerinin daha en başından belirgin biçimde ortaya konmasıdır. Veri toplama sürecinde, bölüm tekrar tekrar izlenmiş, belirli sahneler durdurularak görsel analiz için ekran görüntüleri alınmış ve bu sahnelerdeki kamera hareketleri, görsel kompozisyon, karakter konumlanmaları, mekânsal düzenlemeler ve teknolojik araç kullanımı üzerine ayrıntılı notlar tutulmuştur. Ayrıca, sahnelerdeki diyalogların içeriği de görsel öğelerle birlikte çözümlenmiştir.

Analiz süreci ise, iki temel kuramsal eksenle ilerlemiştir: göstergebilimsel çözümleme ve Foucault'nun gözetim teorisi. Öncelikle, dizideki belirli sahneler yapısal göstergebilim yaklaşımına göre incelenmiştir. Bu incelemede özellikle şu unsurlar dikkate alınmıştır:

- Kamera açıları ve görsel bakış yönleri (yüksek açı, düşük açı, subjektif kamera kullanımı),
- Karakterlerin “gören” ve “görülen” konumlarına göre yerleştirilmesi,
- Teknolojik gözlem araçlarının temsili (drone, gece görüşü, kontrol ekranları),
- Mekân kullanımı (dar sokaklar, kapalı alanlar, izleme merkezleri) ve bu mekânların iktidar ilişkilerine katkısı,
- Yüz gizleme ve kimlik değiştirme stratejileri.

Bu unsurlar üzerinden Foucault'nun panoptik gözetim modelinde temel kabul edilen “sürekli izlenme ihtimali”, bireyin kendini sürekli kontrol altında hissetmesi, iktidarın görünmez ama etkili varlığı gibi ilkelerle karşılaştırmalı bir çözümleme yapılmıştır. Her sahnede “bakış”ın nasıl konumlandığı, bakışın yöneldiği öznenin durumu ve izleyicinin bakışının nasıl yönlendirildiği, göstergeler aracılığıyla tartışılmıştır. Böylece, dizideki gözetim yapılarının sadece bir anlatı aracı değil, aynı zamanda politik ve ideolojik bir temsil düzeneği olduğu gösterilmeye çalışılmıştır.

Bu yöntemle çalışma, aşağıdaki temel sorulara yanıt aramaktadır:

- Gözetim, dizinin görsel yapısında nasıl inşa edilmekte ve izleyiciye nasıl sunulmaktadır?

- “Göz” metaforu, görsel ve mekânsal stratejilerle nasıl yeniden üretilmektedir?
- İktidarın temsili, karakterlerin konumları ve bilgiye erişim biçimleriyle nasıl ilişkilendirilmektedir?

Sonuç olarak bu çalışmada, *Fausta* dizisinin ilk bölümünde iktidar, gözetim ve bakış ilişkisi, göstergeler üzerinden katmanlı bir şekilde çözümlenmiş; görselliğin nasıl ideolojik bir aygıt gibi işlediği ortaya konmuştur. Göstergebilimsel çözümleme, görsel metinlerin yalnızca estetik değil aynı zamanda siyasal ve kültürel birer araç olarak değerlendirilmesine olanak tanımaktadır.

4. BULGULAR

4. 1. Görsel Analiz

Resim 1. Filistin Coğrafyası

Kaynak: Netflix

Bu analiz, *Fausta* dizisindeki bir sahnenin Filistin coğrafyasına dair görsel temsiliyi ele almaktadır. Sahne, iktidar, gözetim ve kimlik arasındaki karmaşık ilişkiyi görselleştirerek, bir dizi kritik noktayı ortaya koyar:

4. 1. 1. Bakış Açıları ve Gözetleme: Sahnedeki kuşbakışı perspektif, Foucault'nun panoptikon modelini anımsatır. Bu, gözetleyen özne ile gözlenen nesne arasındaki asimetrik ilişkiyi vurgular. İzleyici, Filistin kenti üzerindeki egemen ve görünmez bir bakışın parçası haline getirilirken, cami ve çevresi estetik bir yapıdan ziyade bir gözetim nesnesi olarak sunulur. Bu bakış biçimi, Filistin'in sürekli izlenen, kontrol edilen ve askeri stratejiye indirgenen bir coğrafya olarak kurgulanmasına hizmet eder. Görselliğin bu şekilde iktidarın meşrulaştırılmasında nasıl araçsallaştırıldığını net bir şekilde gösterir.

4. 1. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Şehir, dar sokakları ve taş binalarıyla birlikte nostaljik, tarihî ve kimlik taşıyan bir yer olmaktan çıkarılarak, operasyonel bir hedef haline getirilir. Cami, Filistin kimliğinin ve kültürel sürekliliğin mekânsal bir sembolü olmasına rağmen, bu çekimle birlikte bir “gözetim nesnesine” dönüştürülür. Mekân, bu şekilde politik bir haritaya evrilir. Görüntüdeki minarenin yapısı ve cami kubbesinin mimarisi yerel dokuyu vurgulasa da, bu öğeler izleme teknolojisinin çerçevesi içinde sunularak anlamları boşaltılır. Mekânsal düzenleme burada, geçmişin ve kimliğin stratejik bir tehdit potansiyeline çevrilmesidir.

4. 1. 3. Gizlilik ve Açıklık: Foucault'nun gözetim toplumuna ilişkin temel tezi olan “asimetrik şeffaflık” bu sahnede kendini tam olarak gösterir. Cami ve çevresi tüm açıklığıyla gözler önüne serilirken, gözetleyen kim olduğu, nerede olduğu ve hangi amaçla izlediği tamamen gizlidir. Bu durum, Filistin'in sadece fiziksel olarak değil, mahremiyet, öznellik ve temsil açısından da işgal altında olduğunu ortaya koyar. İzlenenin tüm sırları açığa çıkarken, izleyenin karanlıkta kalması, iktidarın görünmezliğini ve mutlaklığını pekiştirir. İzleyici de bu hiyerarşik yapı içerisinde aktif bir fail değil, edilgen bir tanık rolüne itilmiştir.

4. 1. 4. Teknolojik Vasıtalar: Görüntü üzerindeki dijital katmanlar – koordinatlar, zaman bilgisi, irtifa değeri ve “Fausta B1. 1.800m.” gibi bilgiler – teknik gerçeklik duygusunu pekiştirirken, izleyiciye sahte bir nesnellik hissi verir. Bu araçlar sadece veri sunmakla kalmaz; aynı zamanda izleyiciyi duygusal

olarak etkileyerek askeri eylemleri meşru ve gerekli göstermek üzere konumlandırır. Drone teknolojisi, burada sadece bir çekim aracı değil, ideolojik bir üretim aygıtıdır. Görüntünün “bilimsel” ya da “profesyonel” yapısı, politik bir niyetin üzerini örter ve Fauda dizisinin temel anlatısını, yani işgalin bir “güvenlik önlemi” olduğu fikrini destekler.

4. 1. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Bu sahnede bilgiye erişim yalnızca gözetleyici tarafa aittir. Cami ve çevresinde yaşayan Filistinliler, kendi mekânlarında izlenir ancak bu izleme sürecine müdahil olamaz, bakışı tersine çeviremez ya da anlatı kurucusu olamazlar. Bu durum, Foucault’nun “öznenin nesneleşmesi” sürecine birebir karşılık gelir. Dizi, Filistinlilerin epistemolojik fail (bilgi kurucusu) olma hakkını elinden alırken, onları sürekli olarak dış bakışın objesi konumuna iter. İzleyici, İsrail istihbaratının bilge, stratejik ve kontrol sahibi bir özne olarak yüceltilmiş; Filistinlilerin ise edilgen ve şeffaflaştırılmış bir kitle olarak temsil edildiği bu ikili yapı içinde tarafsız bir konuma yerleştirilmiş gibi görünse de, aslında ideolojik olarak yönlendirilir.

Fausta dizisindeki bir sahne üzerinden Filistin’in işgal altındaki coğrafı, kültürel ve siyasi durumunun görselleştirilmesi sürecini detaylı bir şekilde ele almaktadır. Sahnenin kuşbakışı perspektifi, Foucault’nun panoptikon modeliyle benzeştirilerek bir gözetim toplumu yansıtır ve iktidarın asimetrik ve görünmez yapısını gözler önüne serer. Şehir ve cami gibi mekânsal öğelerin operasyonel hedeflere dönüştürülmesi, Filistin kimliğinin nasıl stratejik bir tehdit olarak kurgulandığını gösterir. Ayrıca, dijital katmanlar ve drone teknolojisi gibi araçlar, görüntüye sözde bir nesnellik kazandırırken, aslında politik bir niyetin ve işgalin “güvenlik önlemi” olduğu fikrinin meşrulaştırılmasına hizmet eder. Son olarak, bilgiye erişimin sadece gözetleyen tarafa ait olması ve Filistinlilerin edilgenleştirilmesi, “öznenin nesneleşmesi” sürecini vurgulayarak, dizinin ideolojik yönelimini ve İsrail istihbaratının yüceltilmesini açıkça ortaya koyar. Bu görsel temsil, bir yandan gerilimli bir anlatı sunarken, diğer yandan izleyicinin zihninde belirli bir ideolojinin yerleşmesine katkıda bulunur.

4. 2. Görsel Analiz

Resim 2. Silwad Kasabası

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fausta dizisinden bir sahnenin Filistin’in işgal altındaki Silwad kasabasını nasıl görselleştirdiğini ve bu görselleştirmenin altında yatan güç ilişkilerini incelemektedir. Sahne, modern gözetim teknolojilerinin iktidar ve kontrol aracı olarak nasıl kullanıldığını açıkça ortaya koyar.

4. 2. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Film karesindeki kuşbakışı çekim tekniği, izleyiciyi bölgeye tamamen hakim bir “üst bakış” konumuna yerleştirir. Bu durum, Foucault’nun Panoptikon kavramıyla doğrudan ilişkilidir: Görülenin gören tarafından görülemediği, tek yönlü bir gözetim sistemi. İzleyici, tıpkı gözetleyen iktidar gibi, Silwad kasabasını ve oradaki hayatı uzaktan gözlemlerken, görüntüdeki bireyler bu durumdan habersizdir. Bu tek yönlü izleme, iktidarın mutlak bilgi ve kontrol iddiasını temsil eder.

4. 2. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Yerleşim dokusunun düzensizliği bir kontrolsüzlük çağrışımı yapsa da, görüntünün çerçevelenmesi bu kaotik yapıyı düzenlenmiş bir hedef olarak sunar. Özellikle beyaz nişangah çizgileri, belirli bir noktayı işaret ederek orayı “hedef” konumuna getirir. Bu,

mekânın sadece coğrafi değil, aynı zamanda politik olarak da yeniden tanımlandığını gösterir. Silwad kasabası artık sıradan bir yerleşim alanı değil, “izlenen” ve gerektiğinde müdahale edilecek bir “bölge”dir. Perspektifin yukarıdan oluşu, hem fiziksel hem de metaforik bir üstünlüğün ve güç ilişkisinin göstergesidir.

4. 2. 3. Gizlilik ve Açıklık: Görüntünün görsel katmanlarında İbranice yazılar, Türkçe bir açıklama “SILWAD, RAMALLAH’IN KUZEYİ” ve teknik kodlar (AV, FT, koordinatlar) gibi çok katmanlı bilgiler bulunur. Bu yapı, görünürde açık ancak anlam düzeyinde kapalı bir düzeni temsil eder. Görüntü açık bir şekilde izleyiciye sunulsa da, arka planındaki askeri niyetler, stratejiler ve güç ilişkileri gizli kalır. Foucault’nun “bilgi-güç” ilişkisi bağlamında bu, bilgiyi elinde tutan otoritenin, görünürlüğü bir kontrol aracı olarak nasıl kullandığını gösterir.

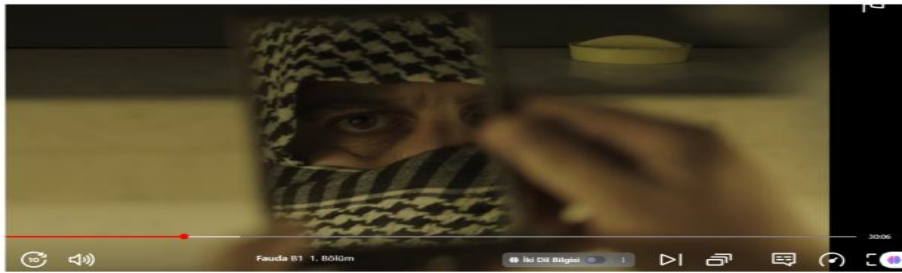
4. 2. 4. Teknolojik Vasıtalar: Görüntünün drone veya keşif kamerası aracılığıyla elde edilmesi, modern gözetim teknolojilerinin sinematik anlatıya nasıl entegre edildiğini ortaya koyar. Kamera bir insan gözü değil, duygusuz, mekanik ve mutlak bir kayıt cihazı olan bir makinenin gözüdür. Foucault’nun iktidarın mikro düzeyde işlediği fikri burada yeniden şekillenir: Teknoloji, gözetimi bireylerin ötesine taşıyarak mekâna ve gündelik yaşama yayar. Görüntüdeki kontrol simgeleri, teknolojik gözün sadece izlemekle kalmadığını, gerektiğinde müdahale edebilecek bir yapı olduğunu ima eder.

4. 2. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Görüntüde bireylerin fiziksel olarak bulunmaması çok anlamlıdır; bu, onların hikâye üzerindeki etkisinin silindiği anlamına gelir. Fauda dizisinde bu tür çekimler, Filistinlilerin özne olmaktan çıkarılıp yalnızca hedef veya tehdit olarak temsil edilmesiyle uyumludur. Bilgiye sadece izleyici ve teknolojik sistem sahiptir; bölge halkı görünürde yoktur ya da edilgen figürlerdir. Bu durum, Foucault’nun özneleşme süreçlerine dair eleştirisiyle bağdaşır: İktidarın özne yaratmadığı, aksine nesneleştirdiği bir bağlam sunulmaktadır.

Analiz edilen bu sahne, modern gözetim teknolojilerinin Filistin coğrafyasında nasıl bir kontrol ve iktidar aracı olarak kullanıldığını derinlemesine gözler önüne serer. Kuşbakışı perspektif ve nişangah çizgileriyle hedeflenen mekanlar, Foucault’nun Panoptikon teorisiyle örtüşerek, görünmez bir iktidarın gözlemlediği ve potansiyel olarak müdahale ettiği bir alanı betimler. Görüntüdeki teknik bilgiler ve çok katmanlı görsellik, sahte bir nesnellik algısı yaratırken, aslında politik bir niyetin ve askeri stratejinin altını çizer. Karakterlerin yokluğu ve bilgiye erişimin tek taraflı olması, Filistinlilerin öznelliklerinin nasıl silindiğini ve onların sadece pasif birer gözlem nesnesi olarak temsil edildiğini vurgular. Fauda dizisi, bu tür görsel anlatılar aracılığıyla, işgalin bir güvenlik önlemi olduğu fikrini pekiştirerek, izleyiciyi belirli bir ideolojik bakış açısına yönlendirir.

4. 3. Görsel Analiz

Resim 3. Ayna Kullanımı

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir sahnede aynanın kullanımı üzerinden gözetim, kimlik ve bilgi arasındaki karmaşık ilişkileri inceler. Sahne, modern istihbarat operasyonlarının psikolojik ve teknolojik boyutlarını açığa çıkarırken, Foucaultcu gözetim teorilerini de tartışmaya açmaktadır.

4. 3. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Ajan doğrudan kameraya değil, aynaya – dolayısıyla kendi yansımasına – bakar. Kamera ise bu yansımayı kaydederek ikincil bir bakış açısı üretir. Bu durum, Foucault’nun “görünür olmak” ile “gözlem altında olmak” arasındaki farkı silikleştiren panoptik düzenine ironik bir biçimde işaret eder. Ajan, görünmek istemediği halde dolaylı bir biçimde görünür hale gelir; böylece aynı anda hem gözlemci hem de gözlemlenen konumunda olur.

4. 3. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Ayna, sadece bir yansıtıcı yüzey değil; mekânsal sürekliliği bozan, gerçeklik ve temsil arasındaki sınırı belirsizleştiren bir araçtır. Aynadaki figür fiziksel olarak oradadır, ancak temsil düzeyinde hem içeride hem dışarıda konumlanır. Bu görsel düzenleme, istihbarat temelli harekâtlarda sıkça rastlanan “sahada ama görünmez” olma stratejisinin görsel karşılığıdır.

4. 3. 3. Gizlilik ve Açıklık: Ajanın yüzünü keffiyeh ile örtmesi, gizlenmeye yönelik bilinçli bir çabadır; ancak ayna bu gizliliği zayıflatır. Keffiyeh kimliği örterken, ayna konumu açığa çıkarır. Bu ikilik, Foucault’nun bilgi-güç ilişkisini dramatize eder; gizlilik, açıklık stratejisi içinde araçsallaştırılır. Ayna, hem figürü görünür kılar hem de içsel gözetimi başlatır.

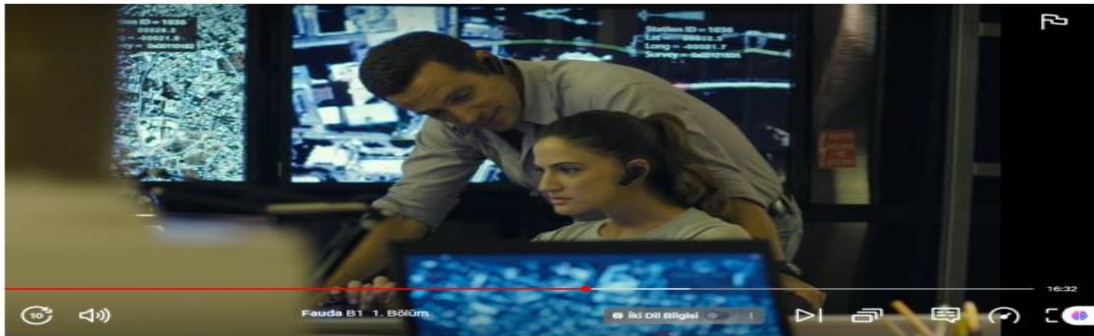
4. 3. 4. Teknolojik Vasıtalar: Görüntünün dijital bir ekran ya da kamera aracılığıyla alınmış bir yansımaya ait olması, Görüntünün dijital ekran veya kamera aracılığıyla alınması, teknolojinin sadece “gözetleyen” değil aynı zamanda “çoğaltan” bir araç olduğunu gösterir. Böylece çok katmanlı bir izleme sistemi oluşur: Ajan hem kendini izler hem de başkaları tarafından izlenir.

4. 3. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Aynaya bakan ajan, hem fiziksel durumunu hem de sahadaki rolünü değerlendirmektedir. Bilgiye erişim çift yönlüdür ancak izleyiciye bu bilgi dolaylı olarak ulaşır; yansımanın kısıtladığı kadraj bilgi akışını sınırlar.

Analiz edilen bu sahne, Fauda dizisinin anlatı yapısı ve karakter temsilleri bağlamında, gözetim ve iktidar dinamiklerinin nasıl işlendiğini çarpıcı bir biçimde ortaya koyar. Aynanın kullanımı, hem fiziksel hem de metaforik anlamda karmaşık bir bakış hiyerarşisi oluşturur. Ajan, bir yandan gözlemci rolündeyken, aynada yansıyan görüntüsüyle aynı zamanda gözlemlenene dönüşerek, Foucault’nun panoptik gözetim kavramının ironik bir yansımasını sunar. Keffiyeh ile gizlenme çabası ile aynanın ifşa edici doğası arasındaki gerilim, bilgi ve iktidar ilişkisinin nasıl iç içe geçtiğini gösterir. Ayrıca, teknolojinin gözetim mekanizmalarını genişleten ve bilgiyi çoğaltan çok katmanlı bir araç olarak işlev görmesi, Fauda dizisi karakterlerinin bile sürekli bir izleme ağı içinde olduğunu ima eder. Bu sahne, hem ajanın kendi içsel muhasebesine bir pencere açar hem de izleyiciyi bu çok katmanlı gözetim ağına bir parçası haline getirir.

4. 4. Görsel Analiz

Resim 4. Operasyon Merkezi (Kadın)

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir operasyon merkezini gösteren sahneyi mercek altına alarak, modern gözetim tekniklerinin ve bilgi yönetiminin iktidar ilişkilerini nasıl şekillendirdiğini incelemektedir. Sahne, çatışmanın fiziksel cephesinden ziyade, stratejik ve teknolojik bir kontrol merkezinin işleyişini vurgular.

4. 4. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Görseldeki kadın ve erkek figürler, doğrudan eylemde bulunmaktan çok, izleme ve yönlendirme pozisyonundadır. Bu durum, Foucault'nun iktidarın gözetimle işlediğine dair tezini destekler. Kadının ekranlara odaklanan bakışı bilgiye erişimi ve yönetsel kontrolü temsil ederken, erkeğin duruşu bu denetimi destekleyen üst konumdaki bir figür olarak okunabilir. Kamera burada izleyenleri izleyerek üç katmanlı bir gözetim düzeni oluşturur.

4. 4. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Operasyon merkezindeki düzen, Foucault'nun panoptikon modeline benzer şekilde, merkezden çevreye yayılan izleme hiyerarşisini yansıtır. Kadın ve erkek figürlerin ekranlara bakması, onları çatışmadan uzak ama güç üreten bir merkeze yerleştirir. Bu mekânsal düzenleme, bilgiyi toplayan merkezin fiziksel aktörlerden daha etkili bir iktidar pozisyonu oluşturduğunu gösterir. Güç burada doğrudan şiddetle değil, izleme, veri analizi ve yönlendirmeye inşa edilir.

4. 4. 3. Gizlilik ve Açıklık: Açıkça görülen yüzler, şeffaf ve sivil bir profesyonellik hissi yaratır; ancak bu açıklık, operasyon merkezinin işlevlerini masumlaştırır. Fauda bağlamında, İsrail istihbaratının “teknolojik” ve “akılcı” yöntemlerle çalıştığını göstererek askeri işgalin meşrulaştırılmasına hizmet eder. Foucault'nun “bilginin iktidarı” ilkesiyle örtüşerek, bilgi arttıkça kontrol artar, şeffaflık ise sorgulamayı azaltır.

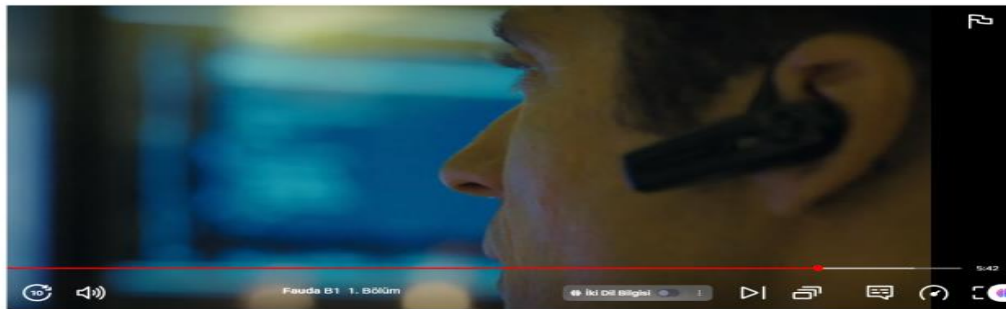
4. 4. 4. Teknolojik Vasıtalar: Ekranlar, haritalar ve veri akışları teknolojik üstünlüğün hem sembolik hem de pratik gücünü gösterir. Bu düzenleme, izleyiciye “bilimsel ve tarafsız” müdahale izlenimi verirken, aslında görünürlüğün artırılması yoluyla iktidarın merkezileşmesini sağlar. İsrail istihbaratının üstün teknoloji imajı, askeri şiddetin ideolojik bir aygıtla gizlenmesine hizmet eder.

4. 4. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Kadın karakter ekran başında aktif olarak veri okur, analiz eder ve yönlendirir. Bu bilgiye doğrudan erişim, sahadaki ajanlara göre daha merkezi ve kontrol edici bir rol sağlar. Arkasındaki erkek figür ise bilginin paylaşımı ve denetiminde daha üst konumdadır. İki figür arasındaki bilgi alışverişi, hiyerarşik ve ideolojik bir bilgi rejimini yansıtır.

Analiz edilen bu operasyon merkezi sahnesi, Fauda dizisinin temel argümanlarından biri olan İsrail istihbaratının teknolojik ve stratejik üstünlüğünü vurgular. Sahne, Foucault'nun gözetim ve iktidar teorileri ışığında, görünmez bir merkezden yayılan kontrolün ve bilgiye dayalı iktidarın nasıl işlediğini gösterir. Ekranlar, haritalar ve veri akışları aracılığıyla yaratılan “bilimsel ve tarafsız” müdahale algısı, aslında askeri işgalin meşrulaştırılmasına hizmet eden ideolojik bir perdedir. Bu mekânsal düzenleme, sahadaki fiziksel aktörlerden daha üst bir konumda yer alan bilgi üreten ve yöneten merkezin gücünü ortaya koyarken, izleyiciyi de bu hiyerarşik bilgi rejiminin bir parçası haline getirir. Sonuç olarak, bu sahne, modern çatışmalarda teknolojinin, bilginin ve gözetimin sadece operasyonel araçlar olmaktan öte, aynı zamanda güçlü birer ideolojik aygıt olarak nasıl kullanıldığını açıkça göstermektedir.

4. 5. Görsel Analiz

Resim 5. Operasyon Merkezi (Erkek)

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir sahnenin merkezindeki erkek figürün konumunu inceleyerek, gözetim, iktidar ve bilgi ilişkilerini Foucaultcu bir perspektiften ele almaktadır. Sahne, askeri operasyonların sadece fiziksel şiddetle değil, aynı zamanda bilgi ve teknolojiyle nasıl yönetildiğini gözler önüne serer.

4. 5. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Görseldeki erkeğin yan profili, doğrudan bir “gözetleyici” değil, izleyen de izlediği bir “izleyeni” temsil eder. Bakışlar çerçeve dışına yönelmiş, izlenen olayı değerlendiren ve stratejik bilgiye odaklanan bir figür imajı yaratır. Foucault’nun iktidarın mekânlar arası değil, bakışlar arasında dolaştığı tezine uygun olarak, güç burada görünmezliğe dayalı bir otorite biçimindedir. Erkek figür, panoptik düzenin gözcüsü gibidir: O bakar, biz de onu izleriz; böylece izleme eylemi ideolojik olarak normalleşir.

4. 5. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Bulanık arka plan ve ışık yansımaları, izleyiciye fiziksel mekân hakkında sınırlı bilgi sunar. Bu belirsizlik, karakterin odaklandığı eylemi gizler; bu durum Foucault’nun bilgi ve mekân kontrolü görüşleriyle örtüşür. Karakter görünürdür ama neyi izlediği görünmezdir. Mekânsal düzen, bilgiye sahip olanla olmayan arasındaki ayrımı belirginleştirir. Fauda’da sıkça kullanılan bu sinemasal taktik, izleyicinin bilgiye erişimini sınırlar, ajan karakterlerin bilgi tekeline sahip olduğu izlenimini güçlendirir.

4. 5. 3. Gizlilik ve Açıklık: Erkeğin yüzü tamamen görünür ve ışıkla vurgulanmıştır; ancak baktığı şey karanlık ve belirsizdir. Bu karışıklık, karakterin dürüstlük, profesyonellik ve güvenilirlikle ilişkilendirilmesine yol açar. Oysa bu açıklık bir maskeleye stratejisidir: Karakter görünürken eyleminin içeriği gizlidir. Foucault’nun ifadesiyle, “görünür olan, iktidarın görünmezliğini sağlar.” Bu temsil, izleyiciye tarafsız bir profesyonel figür sunarken, işgal ve gözetim faaliyetlerinin meşruiyetini destekler.

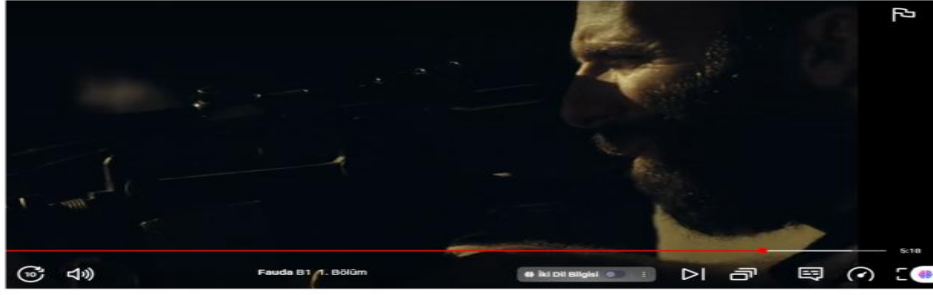
4. 5. 4. Teknolojik Vasıtalar: Bluetooth kulaklık, görselin dikkat çeken unsurlarındandır. Minimal tasarımı “modernlik”, “etkin iletişim” ve “anlık müdahale” çağrışımları yaratır, karakterin yüksek teknolojiye sahip bir kontrol sisteminin parçası olduğunu ima eder. Fauda’da askeri güç doğrudan gösterilmez; teknolojik altyapı üstünlüğü vurgulanır. Foucault’ya göre teknoloji, iktidarın sürekliliğini sağlayan bir görme rejimidir. Kulaklık, karakterin bilgi akışının hem alıcısı hem de aktarıcısı olduğunu simgeler.

4. 5. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Figürün yoğunlaşmış bakışı, onu sadece bir izleyici değil, stratejik bilgi üzerinde tasarruf sahibi bir aktör olarak konumlandırır. Bilgiye erişim, sahadaki fiziksel şiddetten daha güçlü bir otorite biçimi olarak sunulur. Foucault’nun “bilgi-iktidar” ilişkisi bağlamında, bu karakter askeri güçten çok bir bilgi mimarıdır. Fauda’daki İsraili karakterler, Filistinli karakterlerin aksine daha sistematik, disiplinli ve teknolojik olarak üstün gösterilerek çatışmanın bilgiyle yönetilen yönü vurgulanır.

Sonuç olarak, bu sahne Fauda dizisinin çatışmayı sadece fiziksel değil, bilginin ve gözetimin belirleyici olduğu karmaşık bir stratejik oyun olarak kurguladığını gösterir. Erkek figür, Foucault’nun iktidar ve bakışlar teorisiyle sembolize edilen hem gözlemci hem gözlemlenen konumundadır. Mekânsal ve görsel stratejiler, bilginin tek taraflı akışını ve izleyicinin bilgiye erişiminin sınırlarını vurgular. Teknolojik unsurlar, askeri gücün doğrudan değil, bilgi ve altyapı temelli üstünlüğünü öne çıkarır.

4. 6. Görsel Analiz

Resim 6. Nişan alma

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki nişan alma sahnesinin Foucaultcu gözetim ve iktidar teorileriyle örtüştüğünü gösterir. Yakın çekimde tüfekle nişan alan figür, kontrol ve gözetimin somut temsilcisi olarak görünür; izleyici, figürün nişan aldığı görünmeyen hedefin yerine konarak güç ve tehdit algısı artırılır. Loş ışık ve yıkık binalar mekânsal belirsizliği ve çatışma tehlikesini vurgularken, figürün gölgede kalan yüzü gizlilik ve açıklık arasındaki gerilimi yansıtır. Tüfek, sadece silah değil, teknolojik bir güç aracı olarak modern savaş kapasitesini simgeler. Figürün konumu bilgi ve güç ilişkisinin doğrudan göstergesidir; arka plandaki karanlık ise kontrol dışı kalan bilinmezliği ifade eder. Bu sahne, İsrail özel kuvvetlerinin bilgi ve kontrol üstünlüğünü teknolojik ve görsel unsurlarla vurgularken, Filistinli hedefin pasif ve savunmasız konumunu ideolojik olarak pekiştirir.

4. 7. Görsel Analiz

Resim 7. Gece Görüş Sahnesi

Kaynak: Netflix

Fauda dizisindeki gece görüş sahnesi, Foucault'nun gözetim ve iktidar teorileri ışığında modern teknolojinin güç, gizlilik ve bilgi üzerindeki etkilerini çarpıcı biçimde ortaya koyar; izleyiciyi doğrudan gece görüş dürbünü perspektifine yerleştirerek hem "gözleyen" hem de potansiyel müdahale eden bir konuma sokar, bu da Panoptikon'un sürekli izleme ve disiplin mekanizmasını görselleştirir; dairesel çerçeveye sınırlanan görüş alanı, bilgiye erişimin tek taraflı ve asimetric olduğunu vurgularken, ormanlık arazi ve gece karanlığı gizliliği sağlamaya çalışsa da gece görüş teknolojisi bu gizliliği ihlal eder, böylece gizlilik ile şeffaflık arasındaki iktidar çatışmasını simgeler; teknoloji sadece teknik bir araç değil, iktidarın uzantısı olarak karanlığı gözetim alanına dönüştürür ve İsrail'in askeri üstünlüğünü temsil eder; bilgiye erişim ve kullanımdaki bu asimetri, Filistinli öznenin sürekli nesneleştirilmesiyle birleşerek dizinin ideolojik yapısına uygun bir güç dinamiği yaratır; sonuçta sahne, yalnızca bir görsel anlatı değil, belirli bir bakış açısını izleyiciye benimseten, iktidarın bilgi ve gözetimle nasıl işlettiğini dramatize eden etkili bir temsil sunar.

4. 8. Görsel Analiz

Resim 8. Kar Maskeli Adam

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki kar maskeli bir figürün yer aldığı sahneyi inceleyerek, gözetim, tehdit ve iktidar dinamiklerinin görselleştirilmesini Foucaultcu teoriler ışığında ele almaktadır. Sahne, izleyiciyi doğrudan bir yüzleşmeye zorlarken, gizliliğin bir güç aracına dönüşmesini vurgular.

4. 8. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Sahne, kamera kar maskeli figüre odaklanarak izleyiciyi yüzleşmeye zorlar. Önden çekimle kurulan göz hizası teması, bakışın karşılıklılığını bozar: Figürün bakışı maskeyle görünmezken, izleyici açığa çıkar. Bu tek yönlü bakış, Foucault'nun panoptikon metaforunu tersine çevirir; burada izlenen karanlıkta saklanırken, izleyen aydınlıkta ve edigendir. Ajanın doğrudan kameraya dönük duruşu, izleme gücünün sahibini netleştirir; izleyici hem izlenmekte hem tehdit altındadır. Bu durum, bakışın gözlemde öte, iktidar dayatan bir müdahale aracı olduğunu vurgular.

4. 8. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Arka planın tamamen karanlık olması, figürü soyut ve dış dünyadan kopuk bir tehdit olarak konumlandırır. Bu mekânsal izolasyon, ideolojik gücün mutlaklığını ima eder. Karanlık boşluktaki maskeli figür, her an her yerde karşılaşılabilecek bir gözetleme varlığıdır. Mekân, Foucault'nun “denetim düzenlemesi” kavramına uygun olarak, görünmeyen sınırlarla mutlak baskı alanı yaratır.

4. 8. 3. Gizlilik ve Açıklık: Kar maskesi yüzü tamamen örterek kimlik ve duygu gibi insani öğeleri ortadan kaldırır. Bu gizlilik, zayıflık değil, mutlak tehdit oluşturur. Figürün kimliğinin belirsizliği, her şeyi yapma potansiyeli anlamına gelir. Foucault'nun “görünür olmak kontrol altında olmak” ilkesine karşıt olarak, güç sahibi görünmezliğini kullanarak baskı kurar. Dizide bu gizlilik, İsrail istihbaratının sistematik gözetlemesini temize çıkarırken, Filistinli özne görünür ve savunmasız bırakılır.

4. 8. 4. Teknolojik Vasıtalar: Figürde doğrudan teknoloji görünmese de, kar maskesi ve loş ışık modern istihbaratın fiziksel ve psikolojik güç araçlarının simgesidir. Görüntü teknolojisi – aydınlatma, kadraj, yüzün karartılması – ideolojik bir araç olarak işler. Maskeli figür, İsrail güvenlik aygıtının kolektif temsilidir ve dizide teknolojik üstünlükle terörle mücadele operasyonlarının haklılaştırılması için kullanılır. Görsellik burada güç kurulumunun estetik aracıdır.

4. 8. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Maskeli figür bilgiye tam sahip olup kendisi hakkında bilgi vermez; klasik istihbarat anlatısına uygundur. Kar maskesi, bilgi akışının tek yönlü ve kontrolün tamamen ajan figüründe olduğunu gösterir. Fauda'da bu sahne İsraili karakteri “bilgiyle donanmış kahraman”, Filistinliyi ise “bilinmeyen ama tehlikeli hedef” olarak konumlandırır. Bilginin asimetrik dağılımı, eylem hakkı ve meşruiyet dağılımını belirler; Foucault'nun “bilgi güçtür” yaklaşımının yansımasıdır.

Bu analiz, Fauda dizisindeki kar maskeli figürün yer aldığı sahnenin, iktidar, gözetim ve tehdidin nasıl görselleştirildiğini gösterir. Sahne, izleyiciyi doğrudan yüzleşmeye zorlar ve bakışın tek yönlü, güç kullanan bir araç olduğunu vurgular. Maske, gizliliği bir zayıflık değil, güçlü bir tehdit ve kontrol aracı haline getirir. Karanlık arka plan figürü soyut ve sınırsız bir tehdit olarak sunar, görüntü teknolojisi ise ideolojik amaçlarla kullanılır. Sonuçta, sahne bilginin tek taraflı dağılımını ve İsrail

istihbaratının güçlü, bilinmeyen bir güç olarak tasvirini pekiştirir. İzleyici, bu görselliklerle çatışmanın “güvenlik” ekseninden meşrulaştırılmasına yönlendirilir.

4. 9. Görsel Analiz

Resim 9. Takip Sahnesi

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir takip sahnesini ele alarak, Foucaultcu gözetim, iktidar ve çatışma teorileri üzerinden görselleştirmenin altında yatan dinamikleri incelemektedir. Sahne, askeri operasyonlarda aktif kovalamanın ve bilginin tek taraflı kullanımının nasıl işlediğini gözler önüne serer.

4. 9. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Sahnede İsraili ajan, koşarak bir Filistinliyi takip etmektedir. Bu dinamik eylem, klasik gözetleme mantığının ötesine geçerek aktif kovalamayı temsil eder. Gözetleyen özne sadece bakan değil, aynı zamanda müdahale eden ve fiziksel olarak hedefe yaklaşan bir aktördür. Michel Foucault’nun “görme eylemiyle iktidar kurma” anlayışına uygun biçimde, ajan yalnızca izlememekte; izlediğini fiziksel olarak ele geçirmeye çalışmaktadır. Takip edilen Filistinli görünmez olsa da, izlenmeye ve hedef alınmaya mahkûm edilmiştir. Bu izleme biçimi, klasik panoptik bakışı aşarak “avcı ve av” ilişkisine dönüşmüştür; güç, artık sabit değil, hareketli ve saldırgandır.

4. 9. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Görüntünün mekânsal kompozisyonu, ajanın gölgelenmiş bedeniyle merkezde yer alması ve çevresindeki belirsiz bir şekilde çevrelenmiş olması, sahnenin hem kapalı hem de tehditkâr bir yapı taşıdığını gösterir. Dikey çizgiler görüntüsühem mekânın sınırlılığına hem de denetimin sürekliliğine işaret eder. Bu yapı, Foucault’nun hapishane mekânı ile özdeşleştirdiği “görünmez mimari iktidar yapıları”nı çağırıştır. Ajan figürü, bu mimarinin içinde serbestçe hareket edebilen tek özne iken, Filistinli figür (her ne kadar görünmese de) bu yapının içinde sıkışmış, izlenmiş ve hedef haline getirilmiş edilgen bir öznedir.

4. 9. 3. Gizlilik ve Açıklık: Ajanın başında yer alan kar maskesi, kimlik gizleme amacını bir adım öteye taşır: Bu figür artık bireysel değil, sistemsal bir özneye dönüşmüştür. Figürün silüet olarak verilmesi, onun sıradan bir asker değil, sembolik bir “gözetim aygıtı” olduğunu ima eder. Bu tür bir görsel gizlilik, yalnızca izleyicinin bilgiye erişimini sınırlamakla kalmaz; aynı zamanda figürün temsil ettiği otoritenin sorgulanamaz ve cezalandırılmaz olduğunu da gösterir. Bu sahnede görünmezlik, sadece stratejik değil; ideolojik bir araç olarak da işlev görür. İsrail ajanı, hem görünmez hem de her yerde hazır ve nazırdır.

4. 9. 4. Teknolojik Vasıtalar: Görüntüdeki yeşilimsi ışık, doğrudan herhangi bir cihazı göstermese de gece görüş teknolojilerine, askeri termal kameraya veya benzeri yüksek teknoloji izleme sistemlerine gönderme yapar. Foucault'nun iktidarın mikro düzeyde bedenler üzerinde işlediği anlayışıyla paralel biçimde, burada da ışık ve gölge oyunları bir “görünmez teknolojik denetim mekanizması”nın varlığına işaret eder. Bu araçlar doğrudan gösterilmese de izleyiciye, izleme sürecinin teknolojik üstünlükle desteklendiği hissi verilir. Fauda dizisinin genelinde de bu üstünlük, İsrail'in askeri ve teknolojik kapasitesinin bir vitrini haline gelir.

4. 9. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Bu sahnede bilgiye mutlak erişim, ajan figüründe toplanmıştır. Koşarak takip ettiği Filistinli figür, kendisine dair tüm bilgilere maruz bırakılmışken, ajanın kendi bilgisi tamamen kapalı tutulur. Bu tek yönlü bilgi akışı, Foucault'nun bilgi ve iktidar arasındaki ilişkisinin doğrudan sinemasal bir karşılığıdır. İsrail ajanı, sadece fiziksel değil aynı zamanda bilgi üstünlüğüyle donatılmıştır. Fauda'nın temel anlatı yapısında da bu bilgi asimetrisi sürekli tekrar eder: İsraililer, her şeye hâkim ve stratejik zekâyâ sahipken; Filistinliler dağınık, duygusal ve hedef halindedir. Bu dengesizlik, politik meşruiyet üretme stratejisi olarak görsel dile yerleştirilmiştir.

Bu sahnede İsraili ajan, Foucault'nun “görmenin iktidara dönüştüğü” paradigmasının sahada vücut bulmuş hâlidir. Kar maskesi, silüet, gölge, dikey sınırlar ve yeşilimsi ışık aracılığıyla figür, sadece bir karakter değil, mutlak bir izleme ve takip sistemi olarak kodlanmıştır. Bu durum, Fauda dizisinin genel anlatı stratejisiyle birleştiğinde, izleyiciye Filistinlilerin sürekli izlenmesi, hedef alınması ve bastırılması gereken “kaotik” unsurlar olduğu yönünde bir mesaj verir. Sözde “gerçekçi” olarak sunulan bu estetik, aslında İsrail işgalini meşrulaştıran ve Filistin direnişini kriminalize eden sömürgeci bir bakışın görsel ifadesidir. Bu sahne, modern çatışmalarda teknolojinin ve bilginin, sadece operasyonel araçlar olmaktan öte, güçlü birer ideolojik aygıt olarak nasıl kullanılabileceğini çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir.

4. 10. Görsel Analiz

Resim 10. Drone Görüntüsü

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir drone görüntüsü sahnesini mercek altına alarak, modern gözetim teknolojilerinin iktidar, kontrol ve mekânsal tahakküm üzerindeki etkilerini Foucaultcu bir bakış açısıyla ele almaktadır. Sahne, izleyiciyi “tanrı bakışı” konumuna yerleştirirken, hedefleme ve yok etme potansiyelini vurgular.

4. 10. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Bu sahnede bakış mutlak bir otoritenin bakışıdır: yukarıdan, mutlak bir kontrol alanından gerçekleştirilmiş ve tüm mekânsal detayları kapsayan bir gözetim açısı. Michel Foucault'nun panoptikon modelinden ileriye taşınan bu izleme biçimi, klasik gözetimin yerini postmodern ve dijital gözetim teknolojilerine bırakmıştır. İzleyici, bu sahnede tanrı bakışı olarak adlandırılan bir konuma yerleştirilmiştir: her şeyi gören, hedefi belirleyen, ama karşılıklı bakışa izin vermeyen tek yönlü bir bakış. Bu bakış sadece bilgi toplamaya değil, aynı zamanda

hedefleme ve yok etmeye yöneliktir. Fauda'nın askeri mantığında bu bakış, “önleyici” güvenlik anlayışının bir gereğidir; düşman, daha harekete geçmeden belirlenmeli ve etkisiz hale getirilmelidir.

4. 10. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Mekân, yukarıdan aşağıya izlenen, düz çatılı binaların ve dar sokakların yer aldığı sıkışık bir yerleşim alanıdır. Bu şehir dokusu, yalnızca bir yaşam alanı değil; aynı zamanda operasyonel bir harita, stratejik bir hedefleme alanıdır. Mekânın yukarıdan okunabilir hale gelmesi, yerel halkın mekânla kurduğu yaşamsal bağların kırılmasına ve mekânın sadece bir “operasyon sahası”na dönüşmesine neden olur. İzleyiciye bu bakış açısı aracılığıyla “denetleyen” rolü verilerek, onu tarafsız bir gözlemci değil, sürecin parçası haline getiren bir anlatı kurulmaktadır. Perspektifin tek yönlü oluşu, izlenenlerin bakışını –yani özne olma hâlini– tamamen dışlar.

4. 10. 3. Gizlilik ve Açıklık: Bu tür drone görüntüleri, mutlak açıklığın ve görünür kılmanın ideolojik aracı haline gelir. Her hareket, her yapı, her araç görünür hale gelirken, hedefteki birey ya da topluluk tamamen açığa çıkarılır. Fakat aynı zamanda bir tersine gizlilik de söz konusudur: gözetlenen görünür kılınırken, gözetleyen fail (İsrail askeri güçleri) gizli ve görünmez kalır. Bu güç asimetrisi, Foucault'nun iktidarın gizlenme hakkı ile bireyin açığa çıkarılması zorunluluğu arasındaki ilişkisinde tanımladığı yapıya karşılık gelir. Açıklık, burada bilgi değil; hâkimiyet üretmektedir.

4. 10. 4. Teknolojik Vasıtalar: Drone görüntüleri, dijital izleme teknolojisinin sinematik estetikle bütünleştiği bir göstergedir. Görüntüdeki hedefleme işaretleri, koordinat bilgileri, zaman kodları ve arayüz verileri, askeri teknolojinin görsel dilini oluşturur. Bu dilin izleyiciye aktarılması, yalnızca teknik bir bilgi sunumu değil; aynı zamanda izleyiciyi bu teknolojik iktidarın bir paydaşı kılma stratejisidir. Teknoloji burada yalnızca bir araç değil, bizzat iktidarın meşruiyet aracıdır. Fauda'nın bu tür görsel yapıları, izleyiciye “yüksek teknolojiyle donatılmış meşru otorite” algısını aşılarmaktadır. Bu, işgalin estetikleştirilmiş biçimde sunumudur.

4. 10. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Bu sahnede bilgiye erişim mutlak biçimde gözetleyene aittir. Hedeflenen aracın konumu, çevresi ve hareket kabiliyeti tamamen bilinmekte, izlendiği kişiye ise bu gözetim faaliyeti hakkında hiçbir bilgi sunulmamaktadır. Bu bilgi tekeli, sadece askeri bir avantaj değil, aynı zamanda ideolojik bir üstünlük yaratır. Gözetleyen özne (İsrail özel birimi), her zaman bilgi sahibi; gözetlenen özne (Filistinli) ise her zaman bilinmeyen ve bilgisizdir. Foucault'nun belirttiği gibi, bilgi üretimi ve dağıtımı, iktidarın en güçlü biçimlerinden biridir. Burada Filistinlilerin yalnızca izlenmesi değil, aynı zamanda onların hakkında bilgi üretme tekeli de gözetleyene aittir.

Bu analiz, Fauda dizisindeki drone görüntüsü sahnesinin, modern savaş ve gözetim pratiklerini Foucaultcu iktidar ve bilgi teorileriyle nasıl iç içe geçirdiğini detaylı bir şekilde ortaya koyar. Sahnenin “tanrı bakışı” perspektifi, izleyiciyi her şeyi gören, kontrol eden ve yok etme potansiyeli taşıyan bir konuma yerleştirir; bu da işgalin “önleyici güvenlik” söylemini güçlendirir. Mekânın operasyonel bir harita olarak kurgulanması ve yerel halkın mekânla kurduğu bağların hiçe sayılması, sömürgeci bir bakış açısının yansımasıdır. Mutlak görünürlüğü zorlanan Filistinli figürler ile gizli ve görünmez kalan gözetleyen güç arasındaki asimetri, iktidarın bilgi ve gözetim aracılığıyla nasıl tahakküm kurduğunu gösterir. Drone teknolojisi ve dijital arayüzler, sadece teknik araçlar olmaktan öte, iktidarın meşruiyetini sağlayan ideolojik aygıtlar olarak işlev görür. Sonuç olarak, bu sahne, bilginin tek taraflı kullanımını ve İsrail istihbaratının teknolojik-stratejik üstünlüğünü vurgulayarak, Fauda dizisinin genel anlatısına uygun bir zemin sunar: Filistin direnişi “kaos” olarak kodlanırken, İsrail işgali “düzen” ve “güvenlik” adına meşrulaştırılır.

4. 11. Görsel Analiz

Resim 11. Modern Gözetim

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki iki ajanın yer aldığı bir sahneyi inceleyerek, modern gözetim pratiklerinin, bilgi akışının ve iktidar ilişkilerinin karakterler aracılığıyla nasıl görselleştirildiğini Foucaultcu bir perspektiften ele almaktadır. Sahne, fiziksel takipten ziyade, görünmez bir bilgi ağı üzerinden yürütülen kontrolü vurgular.

4. 11. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Bu sahnede izleme, klasik yukarıdan bakış yerine karakterler aracılığıyla içkin biçimde aktarılır. Erkek ajanın dikkatli bakışları ve kulaklığına yönelen eli, onun bir gözetleme ya da dinleme faaliyeti içinde olduğunu gösterir. Burada “bakış”, sadece görme değil, bilgiye ulaşma ve tehditleri kontrol altına alma işlevi taşır. Kamera, karakterin yüzü ve kulağına odaklanarak izleme eyleminin beden bir uzantısı haline geldiğini gösterir. İzleyici, karakterle özdeşleştirilerek sadece bakan değil, dinleyen ve değerlendiren bir konuma getirilir.

4. 11. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Sahne, iki ajan arasındaki yakınlığı vurgulayan bir kompozisyon sunar. Derinlik, bulanık arka planla sağlanırken netlik ön plandaki karakterdedir. Bu, perspektifin bilgiye sahip özneye odaklandığını gösterir. Foucault’nun iktidar ve bakış ilişkisine paralel olarak, sahne bilgi sahibi olan ajanla, kontrol edilen ve izlenen nesne (muhtemelen sahne dışı bir Filistinli karakter) arasındaki güç ilişkisini kurar.

4. 11. 3. Gizlilik ve Açıklık: Ajanın kulağındaki kulaklık dışarıdan fark edilmese de kamera bunu öne çıkarır. Bu, ajanların hem sahnede var olan hem de gizlenmiş aktörler olduğunu gösterir. Gizlilik, onların iktidarlarının temelidir. Filistinli karakterler görünmese de, sahne onların sürekli göz altında tutulduğu varsayımını üretir. Fauda, bu tür sahnelerle “görünürlük yoluyla disiplin” değil, “gizlilik yoluyla tahakküm” kurar.

4. 11. 4. Teknolojik Vasıtalar: Kulaklık gibi küçük bir aygıt sadece iletişim aracı değil, aynı zamanda iktidarın bir sembolüdür. Bu aygıt, karakterin görünmeyen bir bilgi ağına dahil olduğunu ve bu ağ üzerinden bilgi alışverişi yapabildiğini gösterir. Fauda’da teknoloji, İsrail’in modernliği ve üstünlüğüyle özdeşleştirilir. Göstergibilimsel açıdan bu cihazlar, yalnızca aksesuar değil, bilgiye erişim ayrıcalığını temsil eden anlam yüklü nesnelerdir.

4. 11. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Her iki ajan da aynı yöne bakar ve kulaklıkla bir bilgi ağına bağlıdır. Bu, Foucault’nun bilgi ve iktidar ilişkisine uygun biçimde, sahne dışı tehdide karşı ajanları tetikte tutar. Onlar yalnızca fiziksel değil, bilişsel olarak da aktiftir. Buna karşılık, izlenen taraf olan Filistinliler bilgiye erişimden yoksundur. Böylece sahne, bilgiye sahip olmanın gücü belirlediği bir hiyerarşiyi görsel olarak ortaya koyar.

Bu sahne, Fauda dizisinin modern istihbarat operasyonlarında bilginin ve teknolojik aygıtların merkezi rolünü nasıl vurguladığını açıkça göstermektedir. Ajanların içsel ve hareketli gözetim pratikleri, Foucaultcu Panoptikon’un sabit gözetimden farklı bir tahakküm biçimini ortaya koyar. Kulaklık gibi görünmez teknolojik araçlar, ajanların gizliliğini bir güç aracı olarak pekiştirirken, bilgiye erişimdeki tek taraflı asimetri, İsrail istihbaratının stratejik üstünlüğünü ve Filistinlilerin edilgenliğini vurgular. Bu durum, dizi genelindeki “bilgi-iktidar” ilişkisinin bir yansımasıdır: İsrailli karakterler “akıl ve düzen”in temsilcisi olarak kodlanırken, Filistinliler “kaos ve tehdit” unsurları olarak sunulur. Dolayısıyla bu sahne, işgalin “güvenlik önlemi” olarak meşrulaştırılmasına ve belirli bir ideolojik bakış açısının izleyiciye aşılmasına hizmet eden görsel bir stratejinin parçasıdır.

4. 12. Görsel Analiz

Resim 12. Mavi El Feneri Sahnesi

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir sahnenin merkezindeki mavi el feneri ışığını ve bunun Foucaultcu gözetim, iktidar ve mekânsal tahakküm teorileriyle nasıl ilişkili olduğunu incelemektedir. Sahne, ışığın basit bir aydınlatma aracı olmaktan öte, aktif bir kontrol ve şiddet aracı olarak nasıl işlev gördüğünü vurgular.

4. 12. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Foucault'nun “göz ve güç” kavramı, sahnede mavi el feneri ışığının sakallı adamın yüzüne doğrudan yöneltmesiyle somutlaşır. Bu ışık, İsrail güvenlik aygıtının aktif ve hedef odaklı gözetimini temsil eder. Işık dar ve yoğun yapısı, pasif izlemeyi aşarak fiziksel şiddetle bütünleşmiş bir kontrol biçimi sunar; gözetim artık salt gözlem değil, yönlendirilmiş bir iktidar uygulamasıdır.

4. 12. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Aracın dar ve kapalı iç mekânı ile loş dış çevre arasındaki zıtlık, Foucault'nun “heterotopya” kavramını çağırır. Aydınlatılan sürücü koltuğu, iktidarın mekânsal konumunu vurgular. Açık bırakılan yan kapı ise, gözetimin sürekli ve her an mümkün olduğuna dair sembolik bir açıklıktır.

4. 12. 3. Gizlilik ve Açıklık: El fenerinin parlak ışığı, görünürlük ile gizliliğin çelişkili birlikteliğini yansıtır. Ajanlar belirli unsurları aydınlatırken kendi kimliklerini perdelemeye devam eder. Sakallı adamın yüzü kısmen görünürken, karanlıkta kalan detaylar onun hem teşhir edilip hem de belirsiz kalmasını sağlar. Bu, Fauda'nın gerçekçilik iddiası ile kurduğu yapay görsel düzlemin temel çelişkisidir.

4. 12. 4. Teknolojik Vasıtaların İdeolojik İşlevi: El feneri, taşınabilir ve yönlendirilebilir oluşuyla ajanların hareket hâlinde dahi bilgiye ulaşabilme gücünü simgeler. Foucault'nun “tekno-iktidar” yaklaşımıyla uyumlu biçimde, bu tür araçlar hem görünürlüğü hem de görünmezliği yönetme kabiliyeti sağlar. Araç içindeki perdeler, Mistavrim biriminin gizliliğini ve operasyonel mahremiyetini görsel düzlemde somutlaştırır.

4. 12. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Sahne, izleyiciye İsrail ajanlarının aktif gözetleme bakışını benimsetir. Filistinli adamın yüzünün tam olarak seçilememesi, Foucault'nun “epistemik şiddet” kavramıyla örtüşür: Ötekinin bilgisi sınırlandırılır ve silinir. Uzakta görülen sarı ışığın belirsizliği, Filistinli yaşamların temsilindeki güçlüğü ve görünmezliğini simgeler. Böylece sahne, işgalin estetik ve ideolojik temsiline katkı sağlar.

Bu analiz, Fauda dizisindeki el feneri sahnesinin, Foucaultcu iktidar, gözetim ve epistemik şiddet teorilerini nasıl görselleştirdiğini çarpıcı bir şekilde ortaya koyar. Mavi el feneri ışığı, sadece bir aydınlatma aracı değil, aynı zamanda İsrail güvenlik aygıtının aktif ve yönlendirilmiş kontrol gücünün somutlaşmış halidir. Sahnenin mekânsal düzenlemesi, aracın içindeki aydınlatılmış alana odaklanarak iktidarın belirli bir konumda nasıl toplandığını gösterirken, Filistinli figürün yüzünün kısmen belirginleşip kısmen karanlıkta kalması, epistemik şiddeti ve hedefteki kişinin kimliksizleştirilmesini vurgular. Bu durum, Fauda dizisinin “gerçekçilik” iddiasıyla sunulan yapay görsel düzeninin temel çelişkisini gözler önüne serer. Sonuç olarak, bu sahne, işgalin meşrulaştırılmasına hizmet eden, bilgiyi manipüle eden ve izleyiciyi belirli bir ideolojik perspektife çeken görsel bir stratejinin parçasıdır. Işık, burada sadece görmek için değil, tahakküm kurmak için bir silah olarak işlev görür.

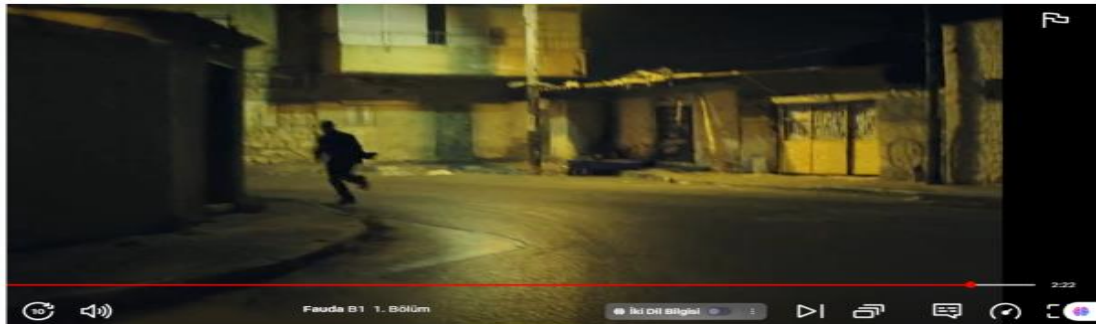
4. 13. Görsel Analiz

Resim 13. Termal / Gece Görüş Sahnesi

Kaynak: Netflix

Bu sahne, *Fauda* dizisinde Foucault'nun gözetim, mekânsal iktidar ve epistemik şiddet kavramlarının yüksek teknolojiyle bir görsel stratejiyle nasıl iç içe geçtiğini gözler önüne serer. Yukarıdan bakış açısıyla sunulan termal ya da gece görüşlü görüntü, kuşbakışı hâkimiyetin simgesine dönüşür; güç, mekânı yukarıdan gözlemleme ve denetleme ayrıcalığıyla somutlaşır. Kamera arayüzündeki beyaz kareler, nişangâh işaretleri ve teknik kodlar, gözetimin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda epistemik ve ideolojik bir araç olarak işlediğini gösterir. Gri tonlamalı şehir manzarası, iktidarın mekânı disiplinler bir düzene sokma çabasını yansıtırken; coğrafi koordinatlar ve zaman damgaları gibi veriler, bilginin teknolojik iktidar altında nasıl üretildiğini ortaya koyar. Bu görsel düzen, izleyiciye yalnızca İsraili ajanların perspektifinden bilgi sunarak Filistinlilerin deneyimlerini görünmez kılar ve böylece Foucault'nun “epistemik şiddet” kavramını yeniden üretir. Teknoloji burada sadece bir gözetleme aracı değil, aynı zamanda işgalin sürekliliğini sağlayan ideolojik bir aygıt olarak işlev görür.

4. 14. Görsel Analiz

Resim 14. Takip Sahnesi

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir takip sahnesini ele alarak, kaçan Filistinli figür üzerinden Foucaultcu gözetim, iktidar ve mekânsal kontrol teorilerinin nasıl görselleştirildiğini incelemektedir. Sahne, izleyiciyi güç sahibi olanların bakış açısına dahil ederken, bilginin asimetrik dağılımını ve bunun yarattığı savunmasızlığı vurgular.

4. 14. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Kaçan Filistinli figür, gözetim altındaki özne olarak, izleyen ile izlenen arasındaki dinamik güç ilişkisini temsil eder. Foucault'nun "gözün iktidarı" bağlamında, bu figür yalnızca fiziksel olarak değil, bilgi ve denetim düzleminde de "hedef" konumundadır. Görüntü açısı, izleyiciyi gücü elinde tutanların perspektifine yerleştirerek, izleme pratiğini içselleştirmeye zorlar. Böylece izleyici, gözetim pratiğinin bir parçası hâline gelir.

4. 14. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Dar, taşlı ve düzensiz sokaklar, kontrolün zorlaştığı ve iktidarın sınırlı olduğu bir alan oluşturur. Mekân, hem kaçışa imkân tanıyan hem de sınırlayan bir yapıdır. Foucault'nun mekânın iktidar ilişkilerindeki rolüne paralel olarak, bu sokak hem fiziksel bir engel hem de sosyal kontrol alanı işlevi görür. Karanlık ve sınırlı aydınlatma ise, bu belirsizliğe katkıda bulunarak güç ve direniş arasındaki gerilimi mekânsal düzeyde görünür kılar.

4. 14. 3. Gizlilik ve Açıklık: Loş aydınlatma, kaçan figür için hem saklanma imkânı hem de tespit edilme riski taşır. Bu durum, gizlilik ile görünürlük arasındaki gerilimi oluşturur. Foucault'ya göre denetim görünürlük gerektirir; ancak görünürlükten kaçış da direnişin bir biçimidir. Figürün silüetinin belirsiz oluşu, hem gözetimden kaçışı hem de bu kaçışın tehlikeli muğlaklığını simgeler.

4. 14. 4. Teknolojik Vasıtalar Bu sahnede doğrudan teknoloji görünmese de, dizinin bağlamı içinde yüksek teknolojiye gözetim varlığı güçlü biçimde hissedilir. Termal kameralar, dinleme cihazları ve arka plandaki izleme sistemleri, Foucault'nun "tekno-iktidar" kavramıyla uyumlu biçimde, görünmez ama sürekli bir kontrolü ima eder. Kameraların ve ışıklandırmanın seçici biçimde kullanımı, mekânı sürekli denetlenebilir hâle getirir.

4. 14. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Kaçan figür, bilgi akışına yabancılaştırılmış bir özne olarak sunulur; bilgiye erişememesi, onun güçsüzlüğünün temelini oluşturur. Karşısındaki güç ise, bilgiye sahip olan ve bunu stratejik biçimde kullanan konumdur. Bu asimetri, Foucault'nun "bilgi-iktidar ilişkisi" bağlamında, kontrolün sadece fiziksel değil, bilişsel bir üstünlükle de sürdürüldüğünü gösterir. Görsel anlatı, böylece işgalin bilgi üzerinden meşrulaştırılmasına hizmet eder.

Bu sahne, Fauda dizisinin Filistinlilerin sürekli izlendiği, hedef alındığı ve bilgi asimetrisi içinde savunmasız bırakıldığı bir düşman olarak kurgulanması stratejisini açıkça ortaya koyar. Kaçan figürün hareketliliği, Foucaultcu anlamda "gözün iktidarı"nın dinamik ve saldırgan doğasını vurgular. Dar ve loş sokak mekânı, Filistinlilerin içinde bulunduğu sınırlı ve tehlikeli koşulları görselleştirirken, gizlilik ile açıklık arasındaki gerilim, kaçan figürün hem potansiyel hedef hem de kendini gizleme çabası içinde olmasının bir yansımasıdır. Doğrudan görünmeyen ancak hissedilen teknolojik gözetim araçları, İsrail güçlerinin üstünlüğünü ve sürekli kontrolünü ima eder. Nihayetinde, bu sahne, bilginin tek taraflı kullanımını ve Filistinli karakterlerin edilgenleştirilmesini vurgulayarak, Fauda dizisinin genel anlatısına uygun bir şekilde işgalin "güvenlik önlemi" olarak meşrulaştırılmasına ve Filistin direnişinin kriminalize edilmesine hizmet eden sömürgeci bir bakışı güçlendirir. Bu görsel stratejiler, izleyiciyi belirli bir ideolojik perspektife çekme amacı taşır.

4. 15. Görsel Analiz

Resim 15. Silah Ateşleme Sahnesi

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki kar maskeli bir İsrail ajanının silahıyla ateş ettiği sahneyi inceleyerek, Foucaultcu iktidar, gözetim ve şiddet teorileri üzerinden görselleştirmenin altında yatan dinamikleri ele almaktadır. Sahne, görünmez gücün anlık bir patlamayla nasıl somutlaştığını ve korku yarattığını vurgular.

4. 15. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Yüzü tamamen kar maskesiyle örtülü, kimliği gizlenmiş İsrail ajanı, Foucault'nun "gözetleyici" figürünü somutlaştırır. Görünmezliğiyle denetimi elinde tutan bu figür, mutlak iktidarın simgesidir. Kamera açısı, izleyiciyi bir tanık ya da pasif gözlemci konumuna yerleştirerek, görünmeyen gücün seyircide yarattığı korku ve gerilimi derinleştirir. Bu figür, aynı anda hem cezalandırıcı hem de ürkütücü bir iktidar aygıtı olarak belirir.

4. 15. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Dar ve karanlık sokak, sıkıştırılmış bir iktidar alanı olarak işlev görür. Aydınlatmanın sınırlılığı, hem görünürlüğü azaltır hem de şiddetin ani ve dramatik biçimde ortaya çıkmasına zemin hazırlar. Bu mekânsal düzenleme, hem operasyonun gizliliğini korur hem de egemenliğin gölgesini derinleştirir. Foucault'nun mekânın iktidardaki rolüne uygun şekilde, alan hem gözetleyiciye avantaj sağlar hem de onun hareketlerini belirli sınırlar içine çeker.

4. 15. 3. Gizlilik ve Açıklık: Ajanın yüzünü gizlemesi, kimliğin görünmezliği üzerinden bir üstünlük sağlar. Ancak silahın ateşlenmesi, bu gizliliği bir anda kırarak iktidarın açık ve yıkıcı yüzünü görünür kılar. Foucault'ya göre, güç yalnızca görünürlükle değil, örtülülükle de işler. Bu sahnede gizlilik ile açıklık arasında sürekli bir geçiş yaşanır; figür hem gizli hem de mutlak bir şekilde etkin olur.

4. 15. 4. Teknolojik Vasıtalar: Silah ve ateş parlaması, gelişmiş teknolojinin hem görsel hem de sembolik bir uzantısıdır. Fauda dizisinin genel yapısında olduğu gibi, bu teknolojik donanım, İsrail'in üstün bilgi ve kontrol kapasitesini temsil eder. Alev parlaması, iktidarın hem görünürlüğünü hem de korku üretme kapasitesini dramatik biçimde artırır.

4. 15. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Ajan, bilgiye sahip olan ve bu bilgiyi eyleme dönüştüren aktör konumundadır. Yüzünü gizleyerek hem kendini korur hem de bilgi akışını tek taraflı yönetir. Karşısındaki taraf ise, bu görünmez ve teknolojik tehdit karşısında bilgi ve güçten mahrum, savunmasız bir pozisyonundadır. Bu durum, Foucault'nun bilgi-iktidar ilişkisine uygun biçimde, dizinin anlatısındaki asimetrik güç dağılımını gözler önüne serer.

Bu sahne, Fauda dizisinin işgalin şiddetini ve iktidar asimetrisini Foucaultcu perspektiften nasıl görselleştirdiğini çarpıcı bir şekilde ortaya koyar. Kar maskeli ajanın ateşi, görünmez bir gücün anlık ve yıkıcı bir eylemini temsil eder. Karanlık ve dar mekân, bu şiddetin hem kuşatıcı hem de kısıtlayıcı doğasını vurgularken, ajanın gizliliği ve silahın açıklığı arasındaki tezat, iktidarın hem saklanan hem de patlayan yüzünü gösterir. Teknolojik vasıtaların doğrudan kullanımı, İsrail'in askeri ve teknolojik üstünlüğünü pekiştirir. Nihayetinde, bu sahne, bilgiye erişimdeki eşitsizliği ve bunun yarattığı güç dengesizliğini dramatize ederek, Fauda'nın genel anlatı stratejisine hizmet eder: İzleyiciye, işgalin "güvenlik" adına yapılan meşru bir eylem olduğu ve Filistinlilerin sürekli birer tehdit olarak görüldüğü ideolojik bir mesaj iletilir.

4. 16. Görsel Analiz

Resim 16. Silahla Vurulma Sahnesi

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir vurulma sahnesini ele alarak, acı içindeki Filistinli figür üzerinden Foucaultcu gözetim, iktidar ve şiddet teorilerinin nasıl görselleştirildiğini incelemektedir. Sahne, mağdurun savunmasızlığını ve görünmeyen iktidarın sürekli mevcudiyetini vurgular.

4. 16. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Sahnedeki bakış açısı, acı içindeki Filistinli figürün yüzünü yukarı doğru çevirmiş olmasıyla izleyiciyi doğrudan mağdurun dramatik anına konumlandırır. Bu açı, Foucault'nun "göz" metaforunun tersine, gözetleyen değil, gözetlenenin görünürlük alanına odaklanmayı sağlar. Ancak arka plandaki İsrail ajanının koşarak ona doğru ilerlemesi, iktidarın görünmez, ancak etkin gözetleme ve takip etme pratiğini temsil eder. Bu güç ilişkisi, izleme ve izlenme arasındaki hiyerarşiyi kurar: Filistinli mağdur görünür ve savunmasızdır, ajan ise gizli ve amansızdır.

4. 16. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Dar ve taşlı sokak mekânı, iki taraf arasında sıkışmış bir çatışma alanını simgeler. Sol taraftaki ışıklandırılmış, eski taş binalar ile sağ taraftaki karanlık, bulanık duvarlar arasındaki kontrast, güç ilişkilerinin ve kimliklerin mekânsal yansımalarını gösterir. Işığın sınırlı olması, çatışmanın görünürlük alanını kısıtlar; ancak vurulma anının ışıkla vurgulanması, şiddetin ve iktidarın mekân içindeki baskınlığını ortaya koyar. Sokak, güç mücadelesinin hem fiziksel hem de sembolik arena olduğunu vurgular.

4. 16. 3. Gizlilik ve Açıklık: Filistinli figürün yüzünün ve duruşunun açık şekilde görülmesi, mağduriyet ve insani drama üzerine vurgu yapar. Buna karşılık, arka plandaki İsrail ajanının bulanık silüeti, kimliğinin ve niyetinin gizliliğini simgeler. Bu ikili yapı, Foucault'nun iktidar mekanizmalarında gizlilik ve açıklığın birlikte işlediği kavramını yansıtır. İktidar sahipleri çoğu zaman görünmez kalırken, mağdurlar görünür ve savunmasızdır; bu da sahnenin ideolojik yansımalarını oluşturur.

4. 16. 4. Teknolojik Vasıtalar: Sahne doğrudan teknolojik araçları göstermese de, ışıklandırma ve kamera hareketi gibi sinematografik teknolojilerle dramatik etki artırılmıştır. Fauda dizisinin bağlamında, bu görsel teknolojiler, çatışma alanındaki şiddetin yoğunluğunu ve gerçekliğini artırarak izleyicide güçlü bir etki yaratır. Ayrıca, operasyonun ve takibin teknolojik gözetim ile desteklendiği dizinin genel anlatısı düşünüldüğünde, bu sahne teknolojinin görünmez ama belirleyici rolünü ima eder.

4. 16. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: Filistinli figür, sahnede bilgiye erişim ve kontrol açısından zayıf konumdadır; acı ve şaşkınlık içindedir, yani pasiftir. Buna karşılık İsrail ajanı bilgiye hâkimdir, hareketleri bilinçli ve hedef odaklıdır. Foucault'nun bilgi ve iktidar ilişkisine paralel olarak, bu sahne bilgi asimetrisini ve bunun çatışmadaki hayati rolünü ortaya koyar. İzleyici, dizi bağlamında bu asimetrenin ideolojik bir manipülasyonun parçası olduğunu fark eder.

Bu analiz, Fauda dizisindeki vurulma sahnesinin, Foucaultcu iktidar, gözetim ve şiddet teorilerini nasıl görselleştirdiğini keskin bir şekilde ortaya koyar. Filistinli figürün yüzündeki acının vurgulanması, izleyiciyi mağdurun savunmasızlığına odaklarken, arka plandaki İsraili ajanın bulanık silüeti, görünmez ama her an var olan iktidarı temsil eder. Mekânın darlığı ve ışığın seçici kullanımı, çatışmanın mekânsal kısıtlamalarını ve şiddetin belirli noktalarda nasıl yoğunlaştığını gösterir. Gizlilik ve açıklık arasındaki asimetri, iktidar sahiplerinin görünmez kalıp mağdurların teşhir edildiği bir düzene işaret eder. Doğrudan gösterilmeyen teknolojik araçlar, İsrail istihbaratının gizli üstünlüğünü ima ederken, bilgi akışındaki tek taraflılık, çatışmanın dramatik etkisini ve ideolojik manipülasyonu

pekiştirir. Nihayetinde, bu sahne, işgalin acımasız gerçekliğini sunarken, aynı zamanda belirli bir ideolojik bakış açısını izleyiciye aşılama hizmet eden güçlü bir görsel stratejinin parçasıdır.

4. 17. Görsel Analiz

Resim 17. Çatışma Sahnesi 1

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir çatışma sahnesini mercek altına alarak, yüzü gizlenmiş İsrail ajanı ve vurulan Filistinli figürler üzerinden Foucaultcu iktidar, gözetim ve şiddet teorilerinin nasıl görselleştirildiğini incelemektedir. Sahne, iktidarın görünmezliğini ve bunun sonuçlarını vurgular.

4. 17. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Görüntüdeki ana figür, yüzü kar maskesiyle gizlenmiş ve silahıyla hedef almış “İsrail ajanı”dır. Bu karakter, Foucault’nun iktidarın gözü olarak işlev görür; görünürlüğü kısmen kapalı olmakla beraber, hareketliliği ve etkinliğiyle kontrolü elinde tutan özne konumundadır. Ajanın nişan alması, gözlemci ve gözetleyici iktidarın sembolüdür; “göz” aynı zamanda bir güç aracına dönüşmüştür. Diğer yandan, vurulmakta olan Filistinli ve takip eden başka bir Filistinli figürler, gözetlenen ve kurban olan tarafları temsil eder. İzleme eylemi, saldırı ve savunma arasındaki dinamik çatışmayı görselleştirir.

4. 17. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Dar ve taşlı sokak mekânı, izleyiciye kapalı, kısıtlı ve gerilim dolu bir çatışma alanı sunar. Sokak boyunca uzanan perspektif, farklı figürlerin mekânda konumlanışını ve aralarındaki mesafeyi netleştirir. Bu mekânsal yapı, Fauda dizisinde sıkça karşılaşılan “işgal altındaki topraklarda süregelen takip ve operasyon” atmosferini yansıtır. Sokak sonunda bulunan araç, mekânsal derinlik ve güç projeksiyonu açısından kritik bir unsurdur; bu araç, iktidarın görünmez ama güçlü varlığını ve operasyonel destek noktasını simgeler.

4. 17. 3. Gizlilik ve Açıklık: Yüzü kar maskesiyle gizlenen İsrail ajanı, kimliğinin ve niyetlerinin belirsizliğini koruyarak iktidarın gizli ve denetleyici yüzünü temsil eder. Bu gizlilik, operasyonun başarısı için gereklidir ve güç sahibi olanın görünmez olma stratejisidir. Filistinli figürler ise, vurulmuş ve takip halinde olarak açıkta kalmıştır; bu durum mağduriyetin ve savunmasızlığın görünürlüğünü artırır. Bu karşıtlık, güç ilişkilerindeki asimetrik görünürlük ve gizlilik mekanizmalarını vurgular.

4. 17. 4. Teknolojik Vasıtalar: Silahın namlusundan çıkan parlak mavi ışık patlaması ve sokak sonunda araçtan yayılan sarımtırak ışık, teknolojinin çatışma ortamında somutlaşmış göstergeleridir. Bu ışıklar, hem sahnenin dramatik gerilimini artırmakta hem de gözetim ve saldırı araçlarının varlığını simgelemektedir. Fauda dizisi bağlamında, bu teknolojik vasıtalar İsrail özel kuvvetlerinin operasyonel üstünlüğünü ve gizli servislerin sahadaki etkinliğini gösterir.

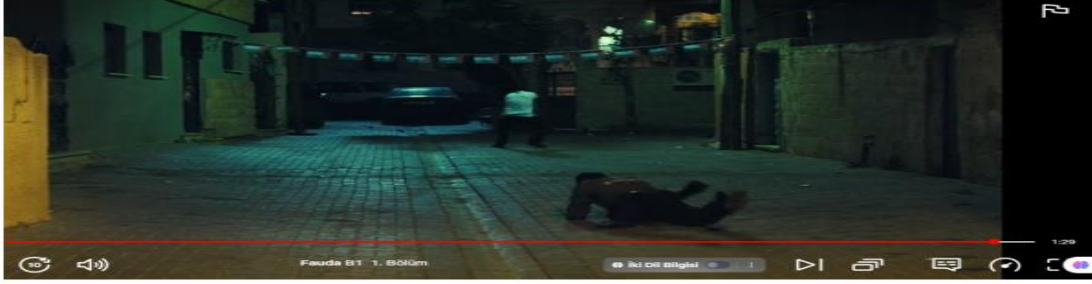
4. 17. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: İsrail ajanı, bilgiye erişimi olan, planlı ve kontrol sahibi aktör konumundadır; çevresini gözlemleyip, ani müdahalede bulunabilmektedir. Filistinli figürler ise bilgiye erişimde dezavantajlı, ani saldırılar karşısında savunmasızdır. Bu bilgi asimetrisi, dizide çatışmanın taraflı anlatımını ve sömürgeci perspektifi destekler. İzleyici, bu görsel düzenlemeyle, İsrail’in operasyonel üstünlüğünü ve Filistin toplumunun zayıf pozisyonunu benimsemeye yönlendirilir.

Bu sahne, Fauda dizisinin işgalin şiddetini, iktidarın görünmezliğini ve bilgi asimetrisini Foucaultcu perspektiften nasıl görselleştirdiğini keskin bir şekilde ortaya koyar. Kar maskeli İsrail ajanı, “gözetleyen iktidarın” hem gizli hem de ölümcül yüzünü temsil ederken, Filistinli figürlerin vurulma anı mağduriyetin ve savunmasızlığın somutlaşmış halidir. Dar ve taşlı sokak, çatışmanın kısıtlı ve

gerilimli mekânsal atmosferini vurgular. Işık patlamaları ve uzaktaki araç ışığı gibi teknolojik göstergeler, İsrail güçlerinin teknolojik üstünlüğünü ve operasyonel etkinliğini pekiştirir. Nihayetinde, bu sahne, bilginin tek taraflı akışını ve bunun yarattığı güç dengesizliğini dramatize ederek, Fauda'nın genel anlatı stratejisine hizmet eder: İzleyiciye, işgalin “güvenlik” adına yapılan meşru bir eylem olduğu ve Filistinlilerin sürekli birer tehdit olarak görüldüğü ideolojik bir mesaj iletilir. Bu görsel düzenlemeler, çatışmanın sömürgeci bir bakış açısıyla nasıl kurgulandığını ve izleyici algısının nasıl yönlendirildiğini gösterir.

4. 18. Görsel Analiz

Resim 18. Çatışma Sahnesi 2

Kaynak: Netflix

Bu analiz, Fauda dizisindeki bir çatışma sahnesini mercek altına alarak, kar maskeli İsrail ajanı ve vurulan Filistinli figürler üzerinden Foucaultcu iktidar, gözetim ve şiddet teorilerinin nasıl görselleştirildiğini incelemektedir. Sahne, iktidarın çok katmanlı işleyişini ve bilgi asimetrisini vurgular.

5. 18. 1. Bakış Açıları ve İzleme Eylemleri: Görüntüdeki ana figür olan yüzü kar maskesiyle kapalı İsrail ajanı, Foucault'nun “gözetim” ve “iktidar” kavramlarının görsel bir simgesidir. Maskeyle gizlenen yüz, görünmez ama tümüyle kontrolü elinde tutan bir göz rolündedir. Ön plandaki nişan alan pozisyonu, güç ve kontrolün somutlaşmış halini yansıtır. Arkadaki koşan Filistinli ise ajanın bakışları ve nişanı ile izlenen ve hedef alınan “gözetlenen” konumundadır. Arkadaki ajanların ise kadraj dışından arkadan müdahale edip Filistinliyi vurması, görünmez ama her an tetikte olan iktidar gözünün çok katmanlı işleyişini ortaya koyar.

5. 18. 2. Mekânsal Düzenlemeler ve Perspektifler: Dar, taşlı ve eski binalarla çevrili sokak mekânı, çatışmanın sınırlandırılmış, kapalı ve sıkıştırılmış doğasını vurgular. Perspektif, sahnedeki güç ilişkilerinin hiyerarşik ve hareketli yapısını belirginleştirir; ön planda güçlü, korunaklı ajanın hakimiyeti ve arka plandaki savunmasız, takibe maruz kalan Filistinlinin çaresizliği mekânsal olarak ifade edilir. Ayrıca, araç ve ışıkların kadraj dışından müdahalesi mekânsal görünürlüğü ve kontrolün uzaktan dahi sürdüğünü simgeler.

5. 18. 3. Gizlilik ve Açıklık: İsrail ajanının yüzünün kar maskesiyle gizlenmesi, güç ve iktidarın görünmez ama etkili yanını temsil eder. Bu gizlilik, Foucault'nun “gözetim toplumu”nda denetim araçlarının kamufle edilmesini ve bireylerin sürekli izlenmesini simgeler. Buna karşılık Filistinli figürlerin açıkta, yani daha görünür ve savunmasız olmaları, onları güç ilişkilerinde mağdur pozisyonuna indirger. Bu zıtlık, iktidar yapılarında gizlilik ve açıklık arasındaki asimetrik dengeyi ortaya koyar.

5. 18. 4. Teknolojik Vasıtalar: Sokak aydınlatması, flaş ışığı ve araçtan gelen sarımtırak ışık, teknolojinin çatışma sahnesindeki somutlaştırılmış formudur. Bu ışıklar, operasyonun aciliyetini, gerilimini ve teknolojik üstünlüğü vurgular. Fauda dizisi bağlamında, bu ışıklar İsrail özel kuvvetlerinin operasyonel kapasitesini, gelişmiş gözetim ve müdahale araçlarını temsil eder. Bu teknolojik vasıtalar, Foucault'nun “gözetim” kavramının modern biçimlerini somutlaştırır.

5. 18. 5. Karakterlerin Bilgiye Erişimi ve Kullanımı: İsrail ajanları, bilgiye erişimde üstün ve stratejik konumdadır; hem görünür (ön plandaki ajan) hem de görünmez (kadraj dışındaki araçtakiler) biçimde sahayı kontrol ederler. Filistinli figürler ise bilgiye sınırlı erişime sahip, sürekli baskı altında ve tepkisel konumdadır. Bu bilgi asimetrisi, Fauda dizisinin taraflı anlatımını destekler ve izleyiciyi İsrail'in

operasyonel üstünlüğünü ve Filistin'in mağduriyetini kabullenmeye yönlendirir. Bilgi ve güç arasındaki bu ilişki, Foucault'nun "göz ve güç" teorisiyle doğrudan örtüşür.

Bu analiz, Fauda dizisindeki bu sahnenin, Foucaultcu iktidar, gözetim ve şiddet teorilerini çok boyutlu olarak nasıl görselleştirdiğini çarpıcı bir şekilde ortaya koyar. Kar maskeli İsrail ajanı, iktidarın hem gizli hem de ölümcül gözünü temsil ederken, Filistinli figürlerin vurulma anı mağduriyetin ve çaresizliğin somutlaşmış halidir. Dar ve karanlık mekân, çatışmanın kısıtlı ve yoğun atmosferini vurgular. Gizlilik ve açıklık arasındaki keskin kontrast, iktidar sahiplerinin kendilerini gizleyerek güçlerini pekiştirmesi ile mağdurların teşhir edilmesi arasındaki eşitsizliği gözler önüne serer. Çeşitli ışık kaynakları ve teknolojik göstergeler, İsrail güçlerinin teknolojik üstünlüğünü ve operasyonel etkinliğini pekiştirir. Nihayetinde, bu sahne, bilginin tek taraflı akışını ve bunun yarattığı güç dengesizliğini dramatize ederek, Fauda'nın genel anlatı stratejisine hizmet eder: İzleyiciye, işgalin "güvenlik" adına yapılan meşru bir eylem olduğu ve Filistinlilerin sürekli birer tehdit olarak görüldüğü ideolojik bir mesaj iletilir. Bu görsel düzenlemeler, çatışmanın sömürgeci bir bakış açısıyla nasıl kurgulandığını ve izleyici algısının nasıl yönlendirildiğini açıkça gösterir.

6. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma, Fauda dizisinin ilk bölümünü Foucault'nun "göz" kavramı üzerinden göstergebilimsel bir çözümlemeye tabi tutarak, iktidarın görsel araçlarla nasıl meşrulaştırıldığını ve izleyici üzerindeki denetim etkisini tartışmayı amaçlamıştır. Analiz edilen her bir figür, Fauda'nın karmaşık görsel stratejisini ve bu stratejinin derinleşimindeki ideolojik kodları gözler önüne sermiştir. Göstergebilim, kültüre özgü olsun olmasın metinlerin çözülmesi olarak, metindeki zıtlıklar aracılığıyla anlamın sürekli üretildiği bir yaklaşıma evrilmiştir (Ünal, 2016; Civelek, 2020). Bu bağlamda Fauda, anlamı görsel göstergelerle inşa ederek izleyici üzerinde belirli bir etki yaratmaktadır.

Fauda'nın sinematografik ve semiyotik araçlarla Foucaultcu "göz" kavramını inşa etme biçimi, dizinin temel argümanlarından biri olan İsrail istihbaratının teknolojik ve stratejik üstünlüğünü vurgulamaktadır. Foucault, modern toplumların yapısını iktidar, bilgi ve disiplin kavramları üzerinden analiz ederken, gözetimin modern devletlerle birlikte teknolojik gelişmeler sayesinde daha kolay uygulanabilir hale geldiğini belirtmiştir (Çelik & Babaoğlu, 2024; Çatalbaş & Kaya, 2017). Gerek kuşbakışı drone çekimleri, gerekse nişan alma sahneleri ve gece görüş dürbünleri, "göz"ün sadece pasif bir gözlem aracı olmadığını, aynı zamanda aktif bir denetim, hedef belirleme ve nihayetinde fiziksel müdahale aracı olarak işlediğini açıkça göstermektedir. Bu teknolojik gözlem araçları, İsrail'in askeri ve istihbarat gücünü sembolize ederken, izleyiciyi de her şeyi gören, kontrol eden ve potansiyel olarak müdahale eden bir iktidarın bakış açısına dâhil etmektedir. Karakterlerin bakış açıları, özellikle İsrail ajanlarının doğrudan kameraya veya hedefledikleri kişiye yönelmesi, izleyici üzerinde güçlü bir denetim ve katılımcılık hissi yaratmaktadır. Çeşitli yakın çekimler ve bakış açıları, izleyiciyi operasyonun içine çekmekte, ajanların perspektifinden olayları deneyimlemelerini sağlamaktadır. Bu durum, Foucault'nun "gözün iktidarı" tezinin sinematografik bir yansımasıdır (Apalı, 2021; Şentürk & Turan, 2012), zira izleyici, gözlemci konumuna yerleştirilerek görünmez bir gücün parçası haline gelmektedir. Gizli operasyon sahnelerinde (örneğin, maskeli ajanların görüntülerinde) bakışın belirsizliği veya gizlenmesi, Foucaultcu "gözetim" mekanizmasının paradoksal yönlerini yansıtmaktadır. İsrail ajanlarının kar maskesi takması veya yüzlerinin loş ışıkta belirsiz kalması, iktidarın anonimliğini ve görenin görülmemesi ilkesini vurgulamaktadır. Bu gizlilik, ajanlar için bir koruma ve üstünlük aracı işlevi görürken, operasyonların ve politikaların bilinmezliğini korumaya yardımcı olmaktadır. Foucault'nun Panoptikon'u, "görünmeden gözetleme" ilkesiyle disiplini tesis etmeyi amaçlamıştır (Özdel, 2012). Aynı zamanda, operasyonel bilgilere erişim (kulaklıklar, ekranlardaki veriler) ile bu bilgilerin sahadaki eyleme dönüşümü arasındaki "açıklık" ve "gizlilik" dengesi, iktidarın işleyişinin karmaşık ve çok katmanlı olduğunu göstermektedir.

İktidar, hem kendini gizleyerek hem de belirli anlarda şiddetini açığa vurarak kendini göstermektedir. Mekânsal düzenlemeler, "göz" kavramının sinematografik olarak kurgulanmasında kilit bir rol oynamaktadır. Dar sokaklar, karanlık ortamlar ve kontrol odaları gibi mekânlar, iktidar-bilgi ilişkisini pekiştirmektedir. Kuşbakışı çekimler, geniş bir alanı kapsayıcı bir şekilde denetleme yeteneğini vurgularken, yakın çekimler, hedef alınan kişilerin savunmasızlığını ve iktidarın detaylara nüfuz etme kabiliyetini ortaya koymaktadır. Özellikle işgal altındaki Filistin coğrafyasının dar sokakları ve eski

binaları, kontrolün yoğunlaştığı ve çatışmanın sürekli yaşandığı alanlar olarak betimlenmektedir. Dizide kullanılan drone, gece görüş dürbünü, kulaklık ve diğer gözetleme teknolojileri, Foucault'nun modern iktidarın teknolojik araçlarla güçlenmesi tezini sinematografik olarak görselleştirmektedir. Görülen bu teknolojik unsurlar, sadece operasyonel araçlar olmaktan öte, iktidarın görünmez bir uzantısı ve ideolojik bir aygıt olarak işlev görmektedir. Sinema, kendi gerçekliğine sahip hareketli görüntülerle bir dil oluştururken (Gök, 2007), Metz sinemanın kodsuz bir dil olduğunu ve dilbilimsel yaklaşımın kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir (Çiçek, 2024; Bağder, 1999). Bu teknolojik araçların estetik kullanımı, izleyicinin “gerçeklik” algısını ve olaylara olan bakış açısını manipüle ederek, işgalin “güvenlik” söylemiyle meşrulaştırılmasına katkıda bulunmaktadır. İsrail ajanlarının istihbarat ve operasyonel bilgilere erişimi ve bu bilgileri Filistinlileri hedef almak için kullanması, dizinin iktidarı semiyotik kodlarla meşrulaştırdığını açıkça göstermektedir. Fauda'nın ilk bölümü, karakterlerin bilgi üzerinden kurduğu iktidar ilişkisini, kimin “gören” ve kimin “görülen” olduğunu belirleyerek vurgulamaktadır. Filistinli karakterlerin bilgiye erişiminin sınırlandırılması veya onların izlenen “nesneler” olarak sunulması, dizinin sömürgeci anlatısını “göz” kavramı üzerinden güçlendirmektedir. Bu bilgi asimetrisi, İsrail istihbaratının “akıl ve düzen”in temsilcisi, Filistinlilerin ise “kaos ve tehdit” unsurları olarak kodlanmasına hizmet etmektedir. Göstergebilim, anlamın nasıl inşa edildiğini ortaya koyarken, anlamlı bütünleri parçalayarak çözer ve gösterge-gösteren-gösterilen ilişkisini inceler (Civelek, 2020; Güneş, 2012). Bu bağlamda, Fauda'daki görsel kodlar, İsrail'in operasyonel üstünlüğünü ve Filistin'in mağduriyetini izleyiciye aktarmaktadır.

Sonuç olarak, Fauda'nın ilk bölümü, Foucaultcu “göz” metaforunu sinematografik ve semiyotik düzeyde ustaca kullanarak, modern gözetim toplumunun ve iktidarın çok boyutlu işleyişini dramatik bir şekilde sunmaktadır. Dizi, bir yandan gerilimli ve aksiyon dolu bir anlatı sunarken, diğer yandan teknolojinin, bilginin ve görselleştirmenin ideolojik birer aygıt olarak nasıl kullanılabileceğini gözler önüne sermektedir. İzleyici, bu görsel stratejiler aracılığıyla, çatışmanın belirli bir perspektifinden, yani işgalin “güvenlik” ekseninde meşrulaştırılması yönünde ideolojik olarak yönlendirilmektedir. Bu çalışma, Fauda gibi popüler kültür ürünlerinin sadece eğlence aracı olmanın ötesinde, belirli politik anlatıları ve güç ilişkilerini nasıl pekiştirdiğini ortaya koymaktadır. Fauda örneği, sinema dilinin sadece bir hikâye anlatmakla kalmayıp, aynı zamanda belirli bir bakış açısını izleyiciye aşıladığını açıkça göstermektedir.

7. ÖNERİLER

Bu göstergebilimsel çözümleme, Fauda dizisinin ilk bölümünde Foucaultcu “göz” metaforunun nasıl işlendiğini ve bunun ideolojik sonuçlarını detaylı bir şekilde ortaya koymuştur. Elde edilen bulgular ışığında, gelecekteki çalışmalar ve medya okuryazarlığı pratikleri için aşağıdaki öneriler sunulmaktadır:

Medya Okuryazarlığı Eğitimlerinde Fauda Örneğinin Kullanılması: Fauda gibi popüler diziler, Foucault'nun iktidar, gözetim ve bilgi asimetrisi teorilerini somutlaştırmak için zengin bir materyal sunmaktadır. Medya okuryazarlığı eğitimlerinde, bu dizinin belirli sahneleri üzerinden öğrencilere görsel kodları deşifre etme, ideolojik manipülasyonu fark etme ve eleştirel düşünme becerileri kazandırılması önerilir. Özellikle “güvenlik” söylemi altında iktidarın nasıl meşrulaştırıldığı ve mağduriyetin nasıl temsil edildiği konuları derinlemesine incelenebilir.

Popüler Kültür Ürünlerinin Politik Analizine Devam Edilmesi: Fauda gibi küresel çapta etki yaratan dizilerin, sadece eğlence unsurları olarak değil, aynı zamanda politik ve ideolojik anlatıların taşıyıcısı olarak incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Gelecek araştırmalar, benzer temaları işleyen diğer popüler kültür ürünlerini (film, dizi, video oyunları vb.) Foucaultcu yaklaşımlar ve göstergebilimsel metodolojilerle analiz ederek, medya-iktidar ilişkisinin daha geniş bir resmini ortaya koyabilir.

Görsel-İşitsel Göstergebilim Çalışmalarının Derinleştirilmesi: Bu çalışma, sinemanın kendine özgü dilini (Gök, 2007; Çiçek, 2024) ve görsel-ışitsel göstergelerin anlam üretme potansiyelini (Civelek, 2020; Güneş, 2012) vurgulamıştır. Gelecekteki araştırmalar, Fauda'daki ses, müzik, kurgu ve renk paleti gibi diğer sinematografik unsurların Foucaultcu “göz” metaforunu nasıl pekiştirdiğini veya farklı anlam katmanları oluşturduğunu daha kapsamlı bir şekilde inceleyebilir.

Farklı Perspektiflerden Karşılaştırmalı Analizler: Bu çalışma, Fauda'yı İsrail istihbaratının perspektifinden Foucaultcu bir "göz" ile incelemiştir. Gelecek araştırmalar, çatışmanın diğer tarafının (Filistin direnişinin) kendi hikâyelerini nasıl görselleştirdiğini veya Foucaultcu kavramları kendi anlatılarında nasıl kullandığını inceleyerek karşılaştırmalı analizler yapabilir. Bu tür çalışmalar, çatışmanın çok boyutlu doğasını ve farklı tarafların medyada nasıl temsil edildiğini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır.

İzleyici Çalışmalarına Odaklanılması: Bu çalışma, Fauda'nın izleyici üzerindeki denetim etkisini teorik olarak ele almıştır. Gelecek araştırmalar, Fauda'yı izleyen farklı demografik gruplardan izleyicilerin dizinin ideolojik mesajlarını nasıl algıladığını, yorumladığını ve içselleştirdiğini ampirik yöntemlerle (anket, odak grup görüşmeleri vb.) inceleyebilir. Bu tür çalışmalar, medya temsillerinin gerçek dünyadaki etkilerini daha net bir şekilde ortaya koyacaktır.

Bu öneriler, Fauda gibi popüler dizilerin karmaşık yapılarını ve toplumsal etkilerini daha derinlemesine anlamak için göstergebilimin ve Foucaultcu teorilerin nasıl kullanılabileceğine dair bir yol haritası sunmaktadır.

KAYNAKÇA

- Apalı, Y. (2021). Michel Foucault'da iktidar ve güç. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 5(2), 290–304.
- Bağder, D. (1999). Sinema göstergebilimi. *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, 10, 143–152.
- Bircan, U. (2015). Saussure'de dil, dilbilim ve göstergebilim. *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 13(25), 43–66.
- Civelek, M. (2020). Göstergebilimin kuramsal açıdan incelenmesine yönelik bir araştırma. *Alanya Akademik Bakış*, 4(3), 771–784.
- Çatalbaş, S., & Kaya, B. (2017). Gözetim toplumu ve distopik filmlerde göz'ün iktidarı: The Lobster ve Equilibrium filmlerinin analizi. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 8(30), 21–43.
- Çelik, E., & Babaoğlu, E. (2024). Michel Foucault'da iktidar-disiplin ilişkisi ve zamansallaştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(4), 1793–1814.
- Çiçek, M. (2024). Göstergebilim ve sinema ya da sinema göstergebilimi. *Kesit Akademi*, 2(3), 25–41.
- Çona, Ö. G. (2021). Güven(siz)liği görselleştirmek: Fauda dizisinde İsrail-Filistin çatışmasının tarafgir temsilleri. *Uluslararası İlişkiler ve Politika Dergisi*, 5(1), 1–29.
- Danesi, M. (2004). *Messages, signs, and meanings: A basic textbook in semiotics and communication theory* (3rd ed.). Canadian Scholars' Press.
- Deveci, M. (2010). *Afiş tasarımı ve göstergelerin kullanımının eğitimsel açıdan yeri ve önemi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye. Erişim adresi: <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/476611>.
- Eco, U. (1979). *A theory of semiotics* (Vol. 217). Indiana University Press.
- Fiske, J. (1990). *Introduction to communication studies* (2nd ed.). Routledge.
- Gök, C. (2007). Sinema ve gerçeklik. *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 112–123.
- Güneş, A. (2012). Çağdaş bir çözümleme yöntemi: Göstergebilim. *Humanities Sciences*, 7(2), 31–43.
- Güneş, A. (2013). Göstergebilim tarihi. *Humanities Sciences*, 8(4), 332–348.
- Karaosmanoğlu, D. (2025). Çeviribilim Perspektifinden Barthes' ın Çağdaş Söylenler Eserinde Gösterge Teorisi: Venuti'nin Şeffaflık ve Yabancılaştırma Kavramlarının Eleştirisi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 10(1), 592-607.

- Locke, J. (1975). *An essay concerning human understanding* (P. H. Nidditch, Ed.). Oxford University Press. (Original work published 1690)
- Mencütekin, M. (2010). Sinema dili, film retoriği ve imgelenen anlama ulaşma. *Öneri Dergisi*, 9(34), 259–266.
- Özdel, G. (2012). Foucault bağlamında iktidarın görünmezliği ve “panoptikon” ile “iktidarın gözü” göstergeleri. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 2(1), 22–29.
- Peirce, C. S. (1934). *Collected papers of charles sanders peirce* (Vol. 5). Harvard University Press.
- Saussure, F. de (1983). *Course in general linguistics* (R. Harris, Trans.). Duckworth. (Orjinal eser 1916)
- Sucu, İ. (2013). Gözetim toplumunun karşı ütopya yüzü: İktidar güçleri ve ötekiler. *Atatürk İletişim Dergisi*, 2, 125–139.
- Şentürk, İ., & Turan, S. (2012). Foucault'un iktidar analizi bağlamında eğitim yönetimine ilişkin bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(2), 243–272.
- Uğur, E. (2020). Göstergelerarasılık bağlamında sinema, tiyatro, edebiyat ve fotoğraf. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 528–548.
- Ünal, M. F. (2016). Göstergebilimin serüveni. *Mütefekkir*, 3(6), 379–398.

EXTENDED ABSTRACT

The present study undertakes a comprehensive semiotic and Foucauldian analysis of the first episode of Netflix's critically acclaimed series “Fauda”. The central premise of this research is to deconstruct the series' portrayal of the Israeli-Palestinian conflict, specifically focusing on the visual mechanisms through which power is legitimized and the consequent controlling effect exerted on the viewer. The analysis posits that Fauda, with its title meaning “chaos” in Arabic and its narrative deeply rooted in the operations of the “Mistavrim” (undercover Israeli special forces) units, functions as a potent propaganda tool potentially designed to legitimize Israel's occupation.

The theoretical foundation of this research is meticulously constructed upon two core frameworks: semiotics and Michel Foucault's “Eye” metaphor. Semiotics, as a field of study, explores the general mechanisms of meaning production and communication, drawing heavily on the foundational works of Saussure and Peirce. In the context of cinema, semiotics treats film as a unique language system, examining how its inherent signs ranging from images and lighting to editing techniques—coalesce to generate meaning (Mencütekin, 2010; Güneş, 2012, 2013; Çiçek, 2024). Within this study, semiotic analysis is specifically employed to dissect the role of various cinematic devices, such as camera angles, characters' gazes, the presentation of spatial environments, and editing, by treating the primary visual and narrative elements of the first episode as significant signifiers.

Foucault's theory of power is indispensable for understanding the complexities of modern societies. Foucault conceptualizes power not merely as a repressive force but as a pervasive, intricate network of relations that operate through knowledge, discourse, and surveillance (Özdel, 2012). The Panopticon, a key metaphor in Foucault's analysis of the disciplinary society, illustrates how the constant sensation of being under surveillance instills a self-regulatory behavior in individuals. Foucault's “Eye” metaphor serves as a symbolic expression of this ubiquitous surveillance mechanism. This study analyzes Foucault's “Eye” metaphor through a detailed examination of visual elements within the first episode of Fauda, including the reciprocal gazes of characters, surveillance scenes, and the spatial characteristics that either facilitate or impede observation. Within the narrative, the persistent efforts of Israeli security forces to track and control Palestinians are critically evaluated in the context of Foucault's theories of power and surveillance. The synergistic application of these theoretical frameworks allows for a reading of Fauda's first episode not just as an action-thriller but as a rich ideological and political text.

The methodological analysis part of this study employs a qualitative approach, specifically a semiotic analysis of selected scenes from the first episode of *Fauda*. The scenes are rigorously chosen based on their perceived embodiment of Foucault's "Eye" metaphor and their ability to reveal the underlying dynamics of surveillance. The analysis is structured around five key criteria:

Viewpoints and Acts of Watching: This category scrutinizes the gaze of the characters, particularly moments when one party is observing or tracking another. Elements such as the duration and intensity of the gaze, characters' facial expressions, and camera angles are meticulously evaluated to understand the power dynamics between the observer and the observed, and thus, the functioning of the "Eye." For instance, sequences depicting Israeli agents covertly observing Palestinians are analyzed as visual representations of these power dynamics. The direct gaze of Israeli agents into the camera is highly significant as it positions the viewer as a "co-observer," thereby increasing the viewer's susceptibility to participating in the narrative and adopting the Israeli perspective. In stark contrast, Palestinian characters are frequently presented as passive, observed objects, which deliberately limits their subjectivity and agency within the narrative. In scenes depicting covert operations, the imagery of masked agents explicitly reflects a strategy of "surveillance without being seen." This cinematic choice emphasizes the anonymity and absolute nature of power, highlighting the ambiguous, and therefore often unquestionable, identity of the power holder. In this context, *Fauda*'s construction of the Foucauldian "eye" through cinematographic and semiotic tools emphatically underscores the technological and strategic superiority of Israeli intelligence, which is one of the series' core arguments. As Foucault posited, in modern states, surveillance has become more readily applicable due to technological advancements. The pervasive bird's-eye drone shots, aiming sequences, and night vision binoculars in *Fauda* clearly demonstrate that the "eye" is not merely a passive tool of observation but an active instrument of control, targeting, and ultimately, physical intervention. These technological tools of observation symbolically represent Israel's military and intelligence prowess, while simultaneously positioning the viewer within the perspective of an all-seeing, controlling, and potentially intervening power. The point of view of the characters, especially Israeli agents directly facing the camera or their target, creates a strong sense of control and participation for the viewer. Various close-ups and point-of-view shots draw the viewer directly into the operation, allowing them to experience events from the agents' perspective. This is a profound cinematographic reflection of Foucault's "power of the eye" thesis, as the viewer is positioned as an observer and implicitly becomes part of an invisible power structure.

Spatial Arrangements and the Physical Manifestation of Power: This section delves into the physical characteristics of the spaces where scenes unfold and how these spaces are presented through the camera's lens. Architectural structures that either facilitate or impede surveillance, along with camera movements that offer panoramic views or intimate close-ups, are assessed as spatial manifestations of the "Eye." The geography of Palestine, particularly depicted through narrow streets and dimly lit environments, is consistently constructed as a chaotic, dangerous, and perpetually controlled operational area. This visualization serves to reinforce a negative and often Orientalist perception of the region. Conversely, Israeli intelligence control rooms and technological centers are invariably represented as the "invisible brains of power." The proliferation of screens, maps, and coordinates within these spaces creates a perception that surveillance practices are grounded in a "scientific" and rational basis. Lighting techniques further accentuate this stark distinction: Palestinians are frequently presented in dim lighting, thus being perceived as "threats" or "potential dangers," while Israeli agents are portrayed as "professional forces" and "order-maintaining actors" under controlled and clear illumination. Spatial arrangements play a pivotal role in the cinematographic construction of the "eye." Spaces such as narrow streets, dark environments, and technologically advanced control rooms collectively reinforce the power-knowledge relationship. While bird's-eye shots emphasize the capacity for comprehensive control over a wide area, close-ups reveal the vulnerability of targeted individuals and the power's ability to penetrate intricate details. Notably, the narrow streets and antiquated buildings of the occupied Palestinian territories are depicted as zones of concentrated control and incessant conflict.

The Dichotomy of Secrecy and Openness: This analysis explores the concealment of surveilling characters and the awareness of the surveilled subjects regarding this surveillance. It examines how the principle of "surveillance without being seen" is represented within the series, how it impacts character

behavior, and its similarities or differences with Foucault's Panoptic modeling. While Israeli agents routinely conceal their identities with masks, their actions are paradoxically quite open and frequently violent. This situation profoundly symbolizes the Foucauldian principle of "power being invisible yet everywhere." Power, in this representation, tends to legitimize its actions by maintaining its invisibility. In stark contrast, Palestinians are depicted as constantly visible and defenseless. They are reduced to the status of "target objects" through the pervasive use of drone footage, street chases, and shooting scenes. This asymmetrical transparency clearly reveals, as Foucault emphasized, that "while power is invisible, victims are constantly exposed." The obscurity or concealment of the gaze in covert operation scenes (e.g., masked agents) reflects the paradoxical aspects of the Foucauldian "surveillance" mechanism. The fact that Israeli agents wear ski masks or their faces remain obscured in dim light emphasizes the anonymity of power and the principle of the observer not being seen. This secrecy serves as a means of protection and superiority for the agents, while simultaneously aiding in preserving the anonymity of their operations and underlying policies. Foucault's Panopticon aimed to establish discipline through the principle of "unseen surveillance." Concurrently, the balance between "openness" and "secretiveness" manifested in the access to operational information (via headsets, data on screens) and the subsequent transformation of this information into direct action in the field—demonstrates the complex and multi-layered functioning of power. Power reveals itself both by concealing its identity and by overtly displaying its violence at strategic moments.

Technological Tools and Ideological Manipulation: The technological tools deployed in the series function as a powerful instrument of ideological manipulation. Green-toned images obtained from drones and night vision scopes meticulously craft a perception of "military realism" for the audience. The display of technical data (coordinates, time stamps) on screens provides an illusion that the presented surveillance is "objective" and "accurate." The continuous communication among Israeli agents via headsets reinforces their image as an organized, efficient, and technologically superior force. The strategic use of weapon and lighting effects lends an impression that the depicted violence is "controlled and legitimate"; specifically, the deployment of blue and yellow lights conveys the message that these actions are executed with a high level of professionalism and unquestionable authority. The drones, night vision binoculars, headsets, and other surveillance technologies utilized in the series cinematographically visualize Foucault's thesis concerning the strengthening of modern power through technological advancements. These visible technological elements are not merely operational tools but also function as an invisible extension of power and an effective ideological apparatus. The aesthetic deployment of these technological tools actively contributes to the legitimization of the occupation through the discourse of "security" by subtly manipulating the viewer's perception of "reality" and their perspective on the depicted events.

Access to Information and Epistemic Violence: The asymmetrical access to information forms the very bedrock of epistemic violence within the series. Israeli characters maintain complete control over operational details, treating Palestinians as mere "data objects" for intelligence gathering. This conspicuously illustrates how information is wielded as a potent tool of power. Palestinian characters, in stark contrast, are depicted with severely limited or virtually no access to information. They are generally represented as figures who are "watched, followed, and shot," which accentuates their pacified and de-subjectified positions within the narrative. In alignment with Foucault's theory, information here functions as a direct tool of power, and Fauda actively reinforces a colonialist perspective by constructing this information asymmetry in favor of Israel. The privileged access of Israeli agents to intelligence and operational information, and their subsequent use of this information to target Palestinians, clearly demonstrates that the series legitimizes power through its carefully constructed semiotic codes. The first episode of Fauda deliberately emphasizes the power relationship that characters establish through information, meticulously determining who is the "seeing" and who is the "seen." The deliberate limitation of Palestinian characters' access to information or their presentation as mere "objects" of surveillance strengthens the series' colonialist narrative through the concept of the "eye." This information asymmetry serves to code Israeli intelligence as the embodiment of "reason and order," while Palestinians are portrayed as elements of "chaos and threat."

In conclusion, through its rigorous semiotic and Foucauldian analyses, this study reveals that Fauda is far from a mere action series; it operates with a consistent ideological unity. While the series

ostensibly legitimizes Israel's counter-terrorism and violence practices, it simultaneously criminalizes Palestinian resistance by explicitly coding it as “chaos.” It cunningly directs the audience to adopt an Israeli perspective by consistently reinforcing Israel's “security measure” discourse. Through its depiction of technological superiority and information control, a pervasive colonialist gaze is disseminated, and these representations, under the guise of an action-packed narrative, function as a powerful ideological propaganda tool. This article has sought to discuss how power is legitimized through visual means and how a controlling effect is exerted on the viewer by subjecting the first episode of Fauda to a semiotic analysis within the framework of Foucault's “eye” metaphor. The analysis has unveiled Fauda's complex visual strategy and the deep ideological codes embedded within this strategy. Semiotics, as an approach where the meaning of cultural texts is continuously produced through their analysis, proves invaluable here. Fauda, through its structural and visual indicators, creates a distinct effect on its audience. The way Fauda constructs the Foucauldian “eye” with cinematographic and semiotic tools strongly emphasizes the technological and strategic superiority of Israeli intelligence, which is one of the series' primary ideological contentions. The omnipresent bird's-eye drone shots, aiming scenes, and night vision binoculars unequivocally demonstrate that the “eye” is not merely a passive observation tool but an active instrument of control, targeting, and ultimately, physical intervention. This study critically reveals how popular culture, exemplified by Fauda, can powerfully reinforce specific political narratives and power structures, extending far beyond its primary function as a means of entertainment. Semiotic analyses, dealing with all types of indicators from daily life to art, aim to uncover how meaning is constructed. The example of Fauda clearly illustrates that the language of cinema does not merely narrate a story but also actively instills a particular perspective in the audience, shaping their understanding of complex geopolitical realities.